

Komorní listy

časopis soudních exekutorů

březen 2010

druhé číslo

vydává
Exekutorská komora
České republiky

» Teritorialita «

» Byl jsem u toho jako první ... «

» Vznik a zánik exekutorského úřadu «

Komentáře Wolters Kluwer

2 500 Kč

2 díly - 1692 stran

exkluzivní pevná vazba
v plátně

ISBN: 978-80-7357-395-9

Občanský zákoník Komentář

Josef Fiala, Milan Kindl a kolektiv

Publikace ve dvou dílech v exkluzivní vazbě přináší aktuální text občanského zákoníku, výklad všech jeho ustanovení a přehled judikatury a odborné literatury, jež se těchto ustanovení týkají. Tímto komentářovým dílem zahájilo nakladatelství Wolters Kluwer ČR ediční řadu kodexů.

Dílo, které je zpracované na vysoké odborné úrovni, vychází z právního stavu ke dni 1. ledna 2009. Autoři, kterými jsou právníci z praxe i akademické sféry, poskytují jasný srozumitelný výklad jednotlivých ustanovení zákoníku s přihlédnutím k potřebám praxe, a to zejména tam, kde v jiných komentářových dílech chybí. Zákoník, který je doplněn velkým množstvím judikatury, nepochybně obstojí v porovnání s komentáři jiných nakladatelství.

2 899 Kč

2 díly - 2056 stran

exkluzivní pevná vazba
v plátně

ISBN: 978-80-7357-460-4

Občanský soudní řád Komentář

Ludvík David, František Ištváněk, Naděžda Javůrková,
Martina Kasíková, Petr Lavický a kolektiv

Komentář k základnímu procesnímu předpisu v civilní oblasti přináší aktuální výklad institutů občanského procesu. Autoři se nevyhýbají problémům spojeným zejména s neustálými novelizacemi občanského soudního řádu a pokoušejí se vždy najít závěr, neomezují se jen na pouhý jazykový výklad komentovaných ustanovení, ale který rovněž hledá jejich smysl a účel, respektující požadavky vyplývající z práva na spravedlivý proces.

Dílo již obsahuje komentář souhrnné novely č. 7/2009 Sb., s novou úpravou doručování, účinnou od 1. července 2009.

Ke komentářům jsou připojeny i tři komentované předpisy z oblasti evropského práva: Nařízení Brusel I, Brusel IIa a nařízení, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích.

575 Kč

528 stran

vazba pevná

ISBN: 978-80-7357-472-7

Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem včetně souvisejících zákonů a prováděcích předpisů

Alena Macková, Bohumír Štědřoň

Komentář z pera renomovaných autorů přibližuje široké veřejnosti nový zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, označovaný někdy jako zákon o E-governmentu. Tímto zákonem jsou do našeho právního řádu zaváděny datové schránky a autorizovaná konverze listinných dokumentů do elektronické podoby a naopak. Publikace je výjimečná svým záběrem, neboť poprvé se tu nabízí komplexní pohled na celou oblast elektronické komunikace ve veřejné správě. Čtenář zde najde na jednom místě všechny prováděcí předpisy a výklady k datovým schránkám a konverzi dokumentů, ale také z oblasti archivnictví a spisové služby, ochrany osobních údajů, elektronického podpisu a elektronických komunikací a rovněž přehled evropské regulace E-governmentu.

995 Kč

928 stran

vazba pevná

ISBN: 978-80-7357-375-17

Insolvenční zákon a předpisy související, Nařízení Rady ES o úpadkovém řízení Komentář

Jan Kozák, Petr Budín, Lukáš Pachl, Alexandr Dadam

Komplexní rukověť pro konkursní správce, soudce, advokáty a všechny, kteří se zabývají insolvenčním řízením obsahuje komentář k insolvenčnímu zákonu, který je převážně dílem soudců věnujících se oblasti konkursu a insolvence a komentované Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení, které je na území ČR přímo aplikovatelné. Publikace navíc obsahuje komentované daňové předpisy dotčené insolvenčním zákonem, včetně zákona o správě daní a poplatků, zákona o dani z příjmů a zákona o dani z přidané hodnoty, dále komentované „úpadkové delikty“ jakož i další trestné činy, k jejichž spáchání může dojít v souvislosti s insolvenčním řízením, zákon o insolvenčních správcích a prováděcí předpisy k insolvenčnímu zákonu.

Uživatelům
systému ASPI
nebo při osobním
odběru knih
v sídle nakladatelství
poskytujeme
slevu 15 %.

Neberte mi mého Kanta

Vývoj české společnosti v posledních letech nasvědčuje dalšímu prohlubování rozdílu mezi pravidly morálními a hodnotami mravními. Při popisu uvedeného jevu budeme nahlížet na

mravní hodnoty jako na zásady vycházející z podstaty jedince, přenesené na něho jeho předky a ovlivněné jeho výchovou, mající společné východisko v křesťanských základech evropské společnosti. Tedy jako na pravidla, která jsou relativně statická a neměnná. Morálka sama je utvářena interakcí v celé společnosti.

V ideálním případě mají být a byly mravní hodnoty určující pro formování pravidel morálních. V současné době má tento jev spíše tendenci opačnou. Uvedené lze uzavřít, že pokud pro jedince je určité jednání z hlediska mravních hodnot nepřijatelné, hledá jeho ospravedlnění v celospolečenském nazírání a hodnocení daného jednání.

Popisovaný jev se projevuje i do věřitelско-dlužnických vztahů. Vždy bylo považováno za nemravné (tedy za porušení mravních hodnot ve výše uvedeném smyslu) nedostát svým závazkům. Právní věda uvedenou premisu vtělila do zásady „pacta sunt servanda“; v systému křesťanských hodnot ji nalezneme v sedmém přikázání. Dnešní doba toto jednání takto kategoricky nehodnotí, ale co více, celospolečenským fenoménem se stává odsuzovat aktivní přístup věřitele k dosažení uspokojení jeho pohledávky, a to byť i cestou danou právem. Nemorálním se stává požadovat navrácení svých prostředků, a chce se dodat, včetně příslušenství, nebo v době, kdy dlužník má potřebu své prostředky použít „efektivněji“.

V nastíněném duchu představitelé části politické reprezentace považují za účelné (a s ohledem na popisovaný jev tedy za morální) ukládat věřitelům další povinnosti v podobě písemného „přemlouvání“ dlužníka ke splnění jeho závazku. Nejenže tato předpokládaná povinnost nemá žádnou historickou souvislost, ale omezuje věřitele v jeho právu domoci se prostřednictvím státu ochrany svého majetku a může pro něj představovat neodůvodněnou ekonomickou zátěž.

Morální kritéria v tomto případě deformují mravní hodnoty a ve svém důsledku přetvářejí fungování celé společnosti.

David Hozman,
šéfredaktor

Teritorialita v Evropě 2
(srovnání místní působnosti exekutora ve státech Evropy)

články

Územní působnost soudního exekutora 3

Proč zachovat stávající zřízení 4

Otazníky kolem teritoriality 6

Stav a vývoj v Slovenskej komore exekútorov 9

**Vznik exekutorského úřadu
aneb co čeká nově jmenované exekutory** 10

**Stručná úvaha nad ustanovením
§ 15 odst. 5 exekučního řádu** 12

**K některým otázkám zastavení obchodního podílu
a exekuce** 13

rozhovory

Dluhy je třeba platit, shodují se politici 17
(představitelé parlamentních stran
odpovídají na anketní otázky Komorních listů)

Cíle a priority Soudcovské unie 20
(rozhovor s JUDr. Tomášem Lichovníkem,
prezidentem Soudcovské unie)

judikatura

Postavení soudního exekutora 23

Odměňování soudního exekutora 23

Postavení srovnatelných profesí 27

Judikatura Ústavného soudu Slovenskej republiky 29

metodika

**Kontrolní činnost Ministerstva spravedlnosti
ve vztahu k soudním exekutorům** 30

zprávy z Komory

Byl jsem u toho jako první 31
(postřehy z průběhu výběrového řízení)

IT komise Exekutorské komory zahájila svoji činnost 32

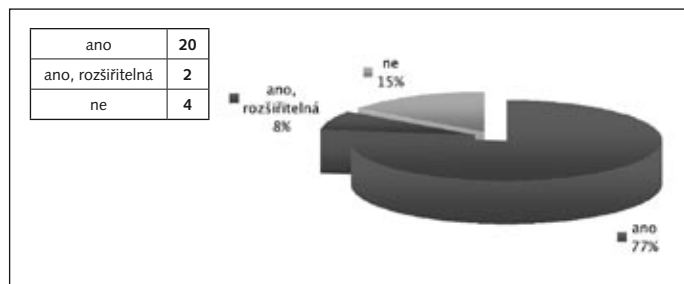
Teritorialita v Evropě

(srovnání místní působnosti soudního exekutora ve státech Evropy)

Pilotním tématem tohoto čísla časopisu je otázka omezení působnosti soudního exekutora na určité území. Následující příspěvek nabízí srovnání tohoto principu ve vybraných zemích Evropy a to nejen z pohledu pouhé existence daného principu v konkrétní zemi, ale zejména také klíče, podle něhož je územní působnost exekutorů určena.

Z grafu vyplývá zcela jasná převaha zemí, kde je územní princip zaveden (viz Graf 1). Soudní exekutoři působí na celém území státu jen v České republice, Slovensku (kde se aktuálně hovoří o změně), Nizozemí a konečně v Albánii. Je tedy patrné, že se jedná především o geograficky menší státy. Plocha státu, jakou by musel při neexistenci principu teritoriality exekutor obhospodařit, je logickým důvodem pro zavedení územní působnosti.

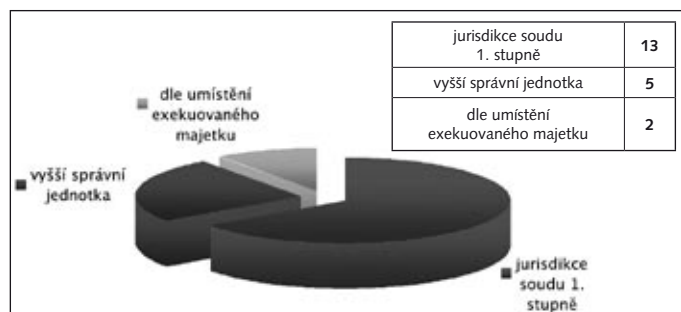
Graf 1: Státy podle existence principu teritoriality

V evropských státech je možné sledovat několik různých modelů, které se liší kritériem, na základě něhož je území mezi exekutory

rozděleno (viz Graf 2). Nejčastěji se jedná o jurisdikci shodnou se soudem prvního stupně, u něhož soudní exekutor také nezřídká přímo působí, nebo v jehož obvodu má exekutor své sídlo. Velikost tohoto obvodu odpovídá svou velikostí českému okresu.

Graf 2: Kritéria určení příslušnosti

Vyšší správní jednotka, jakou jsou kraj, provincie nebo region, je druhým nejčastěji používaným klíčem pro určení působnosti soudního exekutora. Ve výjimečných případech lze nalézt i určité hybridní modely, kdy je působnost soudního exekutora primárně omezena na okres, avšak za určitých podmínek je rozšiřitelná na území větší. Tak je tomu v případě Litvy, Polska, Portugalska, Španělska a Švédska.

Třetí skupina států asociuje působnost soudního exekutora s polohou exekutorovaného majetku. S tímto způsobem rozdělení území se setkáme v Itálii a jejích městských státech. Ze všech výše zmíněných skutečností je nepochybné, že princip teritoriality má v Evropě svou poměrně silnou pozici.

David Petr,
člen redakční rady

	princip teritoriality	zdroj informace	kontaktní orgán	
Albánie	ne	www.euralius.org**	-	působí na území celého státu
Belgie	ano	uihj.com	www.huissiersdejustice.be	jurisdikce shodná s jurisdikcí soudu 1. stupně
Česká republika	ne	uihj.com	www.ekcr.cz	působí na území celého státu
Dánsko	ano	uihj.com	www.dommerfm.dk	jurisdikce shodná s jurisdikcí soudu, u něhož SE působí
Finsko	ano	www.coe.int	-	jurisdikce se vztahuje na jedno ze 70ti správních území
Francie	ano	uihj.com	www.huissier.jutice.fr	jurisdikce shodná s okresem, kde sídlí, existují výjimky
Irsko	ano	uihj.com	-	jurisdikce shodná s obvodem správní jednotky (County borough)
Itálie	ano	ec.europa.eu ***	http://auge.it	jurisdikce shodná s obvodem soudu, v jehož obvodu je exekutorovaný majetek
Litva	ano	uihj.com	www.alar.lt	může působit u více než jednoho soudu, pak se jurisdikce odvíjí od těchto soudů
Lotyšsko	ano	uihj.com	www.lzti.lv	jurisdikce shodná se soudem, kde sídlí
Lucembursko	ano	uihj.com	www.huissierdejustice.lu	jurisdikce shodná se soudem, kde sídlí
Maďarsko	ano	uihj.com	www.mbv.k.hu	jurisdikce shodná s okresem, kde sídlí
Německo	ano	uihj.com	www.dgyb.de	jurisdikce shodná se správními jednotkami
Nizozemsko	ne	uihj.com	www.kbvg.nl	působí na území celého státu
Polsko	ano	uihj.com	www.komornik.pl	jurisdikce shodná s odvolacím soudem příslušným dle jejich sídla
Portugalsko	ano, rozšiřitelná	uihj.com	www.solicitor.net	jurisdikce shodná s exekutivním soudem, lze ji ovšem ve výjimečných případech rozšířit
Rakousko	ano	uihj.com	www.gerichtsvollzieher.at	jurisdikce shodná se správními jednotkami
Řecko	ano	uihj.com	www.odee.gr	jurisdikce shodná s jurisdikcí soudu 1. stupně
San Marino	ano	ec.europa.eu ***	http://auge.it	jurisdikce shodná s obvodem soudu, v jehož obvodu je exekutorovaný majetek
Slovensko	ne, připravuje se	www.komoraexekutorov.sk	www.komoraexekutorov.sk	aktuálně se připravuje legislativní změna směřující k zavedení principu teritoriality
Spojené království Velké Británie (s výjimkou Skotska)	ano	www.marstongroup.co.uk	www.hceo.co.uk	jurisdikce shodná s obvodem soudu hrabství (County Court)
Skotsko	ano	uihj.com	www.ednet.co.uk	jurisdikce shodná s okresem, kde sídlí
Španělsko	ano, rozšiřitelná	uihj.com	www.cgpe.es	jurisdikce shodná se správními jednotkami (části provincie), kde sídlí, existují však výjimky
Švédsko	ano	uihj.com	-	jurisdikce je rozdělena do 5 regionů, každý z nich je zastřešen funkčním

* www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2006/NAZEV_ZEMĚ.pdf
 ** http://www.euralius.org/al/recommendations/eng/5.First_Needs_and_Gaps_Analysis_of_the_Albanian_Enforcement_Service.pdf
 *** http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_ita_en.htm#2.1.4.

Územní působnost soudního exekutora

1. Svobodná volba exekutora versus nezávislost exekutora

Postavení exekutora se čím dále tím více přibližuje postavení soudce – kromě vyhledání a postihu majetku povinného po střední novele přibýly další rozhodovací činnosti – rozvrhy, zastavení exekuce (včetně rozhodování o nákladech zastavené exekuce), odklad exekuce, vyškrtnutí majetku ze soupisu.

Nikdo nesmí být odebrán zákonnému soudci – oproti tomu stojí „svobodná“ volba exekutora oprávněným – tato „svodná“ volba se ukázala být institutem, který exekutora staví čím dál tím více do postavení osoby ekonomicky závislé na oprávněném. To platí zejména v situaci, kdy existují oprávnění, pro které jeden exekutor vymáhá i několik desítek tisíc (výjimečně snad i stovek tisíc) exekucí, tzv. institucionální oprávnění. „Pouhých“ 10 tisíc exekucí při minimální odměně a paušálu na náklady znamená příjem pro exekutora 65 milionů Kč. Právo volby exekutora oprávněným tak staví exekutora do pozice „obhájce ekonomických i procesních zájmů oprávněného“, na místo do pozice nestranného orgánu veřejné moci.

Tato faktická závislost na oprávněném je v příkrém rozporu s § 2 e.ř. („Exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázán jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení.“) a s § 29 e.ř. („Exekutor je vyloučen z provedení exekuce, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům exekučního řízení nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.“). Vůle zákonodárce nově klade důraz na objektivitu exekutora i v § 46 e.ř. („Pověřený exekutor postupuje při provádění exekuce rychle a účelně; při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.“).

Ekonomický zájem exekutora nesmí být stavěn nad jeho nezávislost na kterémkoliv z účastníků řízení. Přijměme zásadu: Nikdo nesmí být odebrán zákonnému soudci – každý má svého exekutora.

2. Rovné postavení účastníků řízení – charakteristický rys procesu před orgánem veřejné moci

Exekuční řízení je nepochybně součástí civilního procesu a ač není přímo v exekučním řádu zakotvena, jistě i v něm platí obecná zásada obsažená v § 18 odst. 1. věta první o.s.ř. („Účastníci mají v občanském soudním řízení rovné postavení.“).

Specifikum exekučního řízení je v tom, že jeho úkolem je zajistit vymození povinnosti, která nebyla splněna, ač je přiznána vykonatelným exekučním titulem. Po více než osmi letech existence soudních exekutorů došlo k výraznému posunu – vymahatelnost práva je obecně výrazně vyšší než před účinností exekučního řádu. Vědomost jistoty vymahatelnosti práva na straně osob, kterým je vykonatelným exekučním titulem uložena povinnost, vede více a více k tomu, že ubývá subjektů, které neplní toliko z vlastní vůle (či spíše nevěle) a přibývá naopak subjektů, kteří neplní proto, že jim to jejich situace – zejména ekonomická – neumožňuje. Masu exekucí tak čím dále tím více tvoří exekuce na pohledávky vzniklé z pravidelných, běžných povinností občanů – plateb za energie, nájmy, telekomunikace, veřejné zdravotní pojištění či z drobných excesů – neplacení přepravného v MHD. Tyto exekuce tak z valné části nevznikají proto, že povinní povinnosti plnit pouze nechtějí,

ale stále častěji proto, že plnit (ať už „zaviněně“ nebo „nezaviněně“), byt třeba dočasně, nemohou – jde zpravidla o ekonomicky a sociálně slabé osoby.

Ekonomický zájem institucionálního oprávněného je zaměřen jak na zjednodušení procesu vymáhání jemu svěřených práv, tak i na podmínkách, za nichž pro něj exekutor jeho práva vymáhá (způsob komunikace, poukazování plateb, vykazování úkonů a stavů věcí, místní blízkost a dostupnost úřadu, ...). Institucionální oprávněný je subjekt, který si takové podmínky ve vztahu k existenci na něm závislém exekutorovi může vyhrázovat.

Pokud soudní exekutor vykonává exekuce pro oprávněného v celorepublikové působnosti (což u institucionálních oprávněných bývá častým pravidlem), snižuje se pro běžného povinného – úměrně s růstem vzdálenosti jeho bydliště, pracoviště či sídla od exekutora úřadu – reálná možnost jeho faktické účasti na řízení. Na rozdíl od institucionálního oprávněného, kterému exekutor předává reporty či umožňuje dálkové náhledy do jeho dat či spisů, není pro povinného, který často nedisponuje ani telekomunikačními prostředky, ekonomicky vůbec možné cestovat za exekutorem přes celou republiku, aby mohl nahlédnout do jeho spisu, dohodnout se na způsobu plnění či splátkách nebo snad podat do protokolu opravný prostředek. Náklady na takovou cestu mohou být často vyšší než samotná vymáhaná povinnost.

Exekutor by měl mít sídlo úřadu v takové vzdálenosti od místa bydliště či sídla povinného, aby se povinný mohl za běžných a nikoliv diskriminujících podmínek účastnit exekučního řízení. Opačný stav hraničí s odepřením spravedlnosti. Neúměrná vzdálenost úřadu exekutora je nespravedlivým trestem pro povinného.

3. Hospodárnost řízení – zájem účastníků i exekutora

Výkon exekucí na území celé republiky je i s ohledem na převažující exekuce ekonomicky nevýhodný – nevýhodný jak pro exekutora, jehož zaměstnanci při činnostech „v terénu“ neefektivně tráví čas cestami do místa výkonu, a který musí platit cestovní výdaje, hradit vyšší amortizaci vozidla, tak i pro povinného, který je při provádění exekuce navíc „potrestán“ povinností nést náklady na cestovné a ztráty času na cestě.

Nevýhoda vzdálenosti spočívá i v nemožnosti „práce s povinným“: nemožnosti opakovaného kontaktu mezi povinným a pracovníkem exekutora, který v mnoha případech vede k postupnému umoření dluhu, nemožnosti optimalizovat způsob provádění exekuce, kdy z důvodu vzdálenosti je přistoupeno k zajištění majetku, kde by jinak pouhý soupis bez zajištění věcí postačil k tomu, aby povinný opatřil finanční prostředky a povinnost splnil.

I u prodeje nemovitostí je vyšší pravděpodobnost, že nemovitost povinného bude v regionu, ve kterém má povinný bydliště či sídlo nebo alespoň v jeho blízkosti. S nárůstem vzdálenosti klesá povědomí exekutora o ceně nemovitosti, a tím i schopnost předběžně posuzovat vhodnost způsobu provádění exekuce. Vedení exekuce na nemovitost na velkou vzdálenost znamená nutnost hledání vhodného znalce pro její ocenění se znalostí daného regionu, v opačném případě nastupuje nutně zvýšení nákladů na cestovné a hrozba snížení objektivitu posudku při použití znalce působícího v sídle exekutora či v jiném regionu.

Vícečetné exekuce se stávají fenoménem doby – není výjimkou, že povinný „neplatič“ má i několik desítek exekucí – každou z nich dnes často vede jiný exekutor. Každý z exekutorů pak samostatně a de facto duplicitně provádí lustrace majetku, pátrání po povinném, výjezdy a pokusy o soupis majetku – tím zbytečně vynakládá

čas a prostředky, které nakonec bude muset zaplatit oprávněný, nebo v horším případě je nedostane vůbec zaplacený. Navíc tak i zbytečně zatěžuje součinnostmi třetí osoby.

Exekutor by měl mít sídlo úřadu v takové vzdálenosti od místa bydliště či sídla povinného – tedy od místa kde bude s vysokou pravděpodobností vykonávat úkony v exekučním řízení – aby s náklady spojené s cestou do takového místa nebyly neúměrné vymáhané povinnosti a nepřiměřeně nezvyšovaly náklady exekuce, které ponese povinný, oprávněný – či nakonec exekutor.

Každý má svého exekutora, každý exekutor má – a tedy i zná – své povinné a nemusí při další exekuci opakovat tytéž úkony k tíži nákladů exekuce, zvlášť pokud je jasné, že by tyto úkony byly marné.

4. Postavení exekutora v regionu, kde má sídlo.

Postavení exekutora v regionu, kde nemá sídlo, je atributem jak veřejné kontroly výkonu exekutorského povolání, důstojnosti exekutora jako osoby reprezentující veřejnou moc v daném regionu, tak i atributem efektivity a hospodárnosti řízení. V místě sídla úřadu mají zaměstnanci exekutora i on sám nejlepší místní znalosti – jak topografické, tak i znalosti institucí, se kterými dokážou efektivněji spolupracovat při provádění úkonů (místní úřady, katastrální úřady, finanční úřady, magistráty, složky Policie ČR).

Při výkonu činnosti mimo sídlo exekutor daleko obtížněji hledá podporu daných institucí – je jedním z mnoha „anonymních“ exekutorů. Stejně tak anonymní jsou i jeho zaměstnanci a ochota místních institucí s nimi spolupracovat je často velmi nízká.

5. Kontrola činnosti pracovníků exekutora

Exekutor by měl mít možnost efektivně ovlivňovat a kontrolovat činnost svých pracovníků (vykonavatelů) při „práci v terénu“ – ať už při zjišťování majetku povinného, při doručování a zejména při provádění soupisů movitých věcí. Byli jsme svědky více případů, kdy došlo k ekonomickým či jiným excesům ze stran pracovníků exekutora. Významná část z nich padá na vrub nemožnosti efektivní kontroly pracovníků úřadu, kteří se při výkonu své činnosti pohybovali po území republiky vzdáleném od sídla exekutora a toto sídlo prakticky ani nenavštěvovali, natož aby byli exekutorem při své činnosti řízení či usměrňování.

S růstem vzdálenosti místa výkonu od sídla exekutora klesá možnost efektivního řízení a kontroly pracovníků provádějících úkony při exekuční činnosti.

6. Kontrola exekutora exekučním soudem a lepší předvídatelnost práva

Každý předseda soudu by měl mít možnost zcela přirozeně kontrolovat činnost exekutorů patřících do obvodu jeho soudu. Nejjednodušší a nejefektivnější je taková kontrola, která je vykonávána u řízení, která patří do působnosti a příslušnosti daného soudu. Kontrola takových řízení exekutora, která byla nařízena jiným soudem, než který má provádět kontrolu, je velmi obtížná – soudy de facto ani nemají možnost v takových případech kontrolu efektivně provádět, když spisy vedené jiným soudem ani neznají. Místní příslušnost exekutora odpovídající místní příslušnosti exekučního soudu by prostřednictvím pravidelného kontaktu v rozhodovací činnosti umožnila kontrolujícímu subjektu přirozenou cestou získat jasnou představu o činnosti kontrolovaného – toliko exekuční

soud by vedl pro daného exekutora, resp. pro několik exekutorů působících v jeho regionu řízení o námitkách, návrzích na zastavení nebo o vylučovacích žalobách. Obdobně prostřednictvím odvolacích řízení bude mít přehled o činnosti exekutorů v obvodu odvolacího soudu i krajský soud. Výsledky rozhodovací činnosti, které by vykonávaly pravidelně shodné subjekty, by přinesly i lepší předvídatelnost výsledků řízení v obdobných věcech. Potřebnou předvídatelnost práva, jejímž důsledkem je pak opět větší rychlost a vyšší hospodárnost řízení.

7. Řešení

Upravit místní příslušnost soudního exekutora pro exekuční řízení shodně s příslušností exekučního soudu. Pro zachování, resp. i zvýšení efektivity a komfortu v zadávání exekucí pro oprávněné, zavést jednotnou elektronickou platformu pro zadávání exekucí – obdobu dnešního „formuláře“ žádosti o pověření, návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu i s možností dávkového zasílání dat s tím, že určení, který z exekutorů v regionu bude řízení vykonávat, provede rovným způsobem počítač.

Exekutor se tak bude moci namísto „akviziční činnosti“ (shánění kšeftů) věnovat zodpovědnému výkonu svého úřadu, rozhodovací činnosti, organizaci práce úřadu, kontrole zaměstnanců a efektivitě vynakládaných prostředků. **Vyšší efektivitou své činnosti bude moci ovlivnit jak výsledek své činnosti – výtěžek pro oprávněné, tak i svůj vlastní hospodářský výsledek.**

Petr Polanský, soudní exekutor
Exekutorského úřadu Liberec

Proč zachovat stávající zřízení

Otázka teritoriality, zdá se, je v současné době v rámci vnitřní komorové diskuse ožehavým tématem. Jakkoliv jiná palčivá procesně-technická témata bývala v minulosti s návrhy řešení předkládána i ze strany ostatních právnických profesí nebo řešena exekutivou v rámci návrhů úprav procesních norem, tato problematika byla zhmotněna čistě z myšlenek našeho stavu.

Vzhledem k tomu, že úvahy nad možnostmi, které by skýtal případný nový systém, spočívající ve výkladu několika problematických ustanovení exekučního řádu a zavádějících soudních rozhodnutí k podpoře „new dealu“, zde již shrnul v minulém čísle Mgr. Martin Tunkl, soudní exekutor v Plzni, a v tomto čísle tak učiní zřejmě mnozí další, rozhodl jsem se, stejně jako na Diskusním fóru v Třešti, vyjádřit názor spočívající v zachování myšlenky postavení soudního exekutora jako institutu svobodného povolání s působností, kterou má doposud stanovenou, tedy celorepublikovou. Ve svém příspěvku se však budu snažit zaměřit spíše na principy a úvahové otázky, než na exaktní poznatky, výklad norem a judikátů.

Jako doplněk k třeštskému veřejnému otevření teritoriální otázky z mého pohledu uvádím, že se na místo kongresu z řad exekutorů sjeli v podstatě pouze příznivci nově navrhovaného systému, což v počtu zhruba třiceti zástupců Komory působilo až zavádějící jednotou – hlasy nerozhodnutých nebylo slyšet a vše bylo umocňováno přednáškou kolegů ze Slovenské komory exekutorů, kteří se ve svém shrnutí slovenského vývoje na toto téma zaměřili. Jakkoliv bylo představení slovenského modelu vyústěním geneze naprosto odlišné od naší, poněkud mne z následných reakcí české strany zarazelo až slepé přejímání něčeho, co naprosto dějově do vývoje u nás nezapadá. Jako bychom snad mohli přeskočením dějově

nesourodého vývoje urvat kus z vývoje, který by nás měl čekat v následujících letech, pouhým přejímáním něčeho založeného na diametrálně odlišných konstantách a proměnných. Trochu mi to připomnělo úvahy, zda by byla druhá světová válka, kdyby byl dokonán několik let před ní atentát na jejího hlavního strůjce.

Slovenští exekutoři mají za sebou delší etapu vývoje a šli v mnoha směrech jinudy. Nejnovější vývoj u nich ale ukazuje, že teritorialita, kterou k nám přišli zvěstovat, u nich prosazena není a v nejbližší době zřejmě nebude. Bude ale zajímavé, pokud se v některém z dalších čísel Komorních listů někdo nad minulým i současným vývojem slovenských kolegů pozastaví a podrobí jej analýze, stejně jako ostatní středoevropské systémy exekutorství, což by v mnoha ohledech mohlo přinést ovoce i v podobě progresu budoucích legislativních úvah.

Územní princip, jak je předkládán v četných diskusích mezi exekutory, má být jakousi spásou a vést k obrození našeho stavu. Je prezentován jako nejčistší možná forma pro fungování institutu soudního exekutora, jejíž zavedení časem povede ke snížení mediálního tlaku a katarzí pak dojde k postupnému zvýšení respektu našeho stavu a následný vývoj veřejného mínění bude lemován důvěrou v náš stav. Teritorialita sníží náklady účastníků, odstraní názorové rozvraty podřazením soudního exekutora pod jediný soud a dále zvýší možnost kontroly úřadů. Alespoň takto lze ve zkratce shrnout názorové proudy vyzývající k jejímu přijetí, přičemž nejradikálnější hlasy volají v podstatě po okamžitém legislativním zásahu v této oblasti.

Ačkoliv se v nejnovějším komentáři k exekučnímu řádu (stejně jako v tom minulém) objevuje spousta náznaků, kudy se ubírat de lege ferenda, v otázce územního principu tyto úvahy chybí a dokonce výklad na straně 79 k §28 - výběr soudního exekutora, dává jasně najevo, jak odborná právnická veřejnost chápe otázku volby. I původní koncepce exekučního řádu v důvodové zprávě zavádí exekutorství jako specifický typ soutěže, který odstraní demotivaci soudů na progresi výkonů, a tezi interesovanosti soudního exekutora na své práci a následné odměně za ni pojímá jako základní stavební kámen navrhované úpravy.

Abych nezůstal pouze u úvah a subjektivních pocitů, je třeba si vyloučit základní fakta. Z původně plánovaných 180 exekutorských úřadů je k dnešnímu dni obsazeno 120. Z celkem 86 exekutorských obvodů kopírujících obvody okresních soudů (rozdělíme-li Prahu na 10 obvodů dle obvodních soudů) je 8 neobsazených, tedy v těchto nepůsobí žádný exekutor. Ministerstvo spravedlnosti ČR v minulých dnech vydalo tiskovou zprávu, že hodlá provést v nejbližším půlroce výběrová řízení k naplnění plánu z roku 2005, tedy dosáhnout kvóty 180 úřadů. Za předpokladu, že takovýmto razantním způsobem ministerstvo řeší doplnění našeho stavu a je zde náznak katapultace členů komory o 50%, nebylo by zcela na místě, aby do počátečního rozvoje těchto úřadů bylo nemístným způsobem zasáhnuto tak, že na nově vzniklý úřad v neobsazeném obvodu bude najednou převedena veškerá exekuční agenda daného obvodu, respektive významný podíl na agendě většího okresu, kde soudní exekutor nepůsobí sám.

Dle statistik, které byly prostřednictvím mluvčí Exekutorské komory sděleny, je polovina exekucí v rukou pěti úřadů, desítky úřadů pak disponují zhruba pěti tisíci exekucemi ročně a zbytek provádí několik set exekucí ročně. Soudní exekutoři působí v ČR od roku 2001 a doposud nikdo z nich veřejně neoznámil existenční problémy, které by měly směřovat k zániku úřadu soudního exekutora, ač je často při prezentaci teritoriality tato sentence hojně využívána. Vzhledem k tomu, že fungují i úřady nově etablované, tyto jsou jasným signálem, že zákonné a tržní podmínky, které zde v současné době panují, nutí všechny úřady, aby zlepšovaly a zkvalitňovaly

své služby účastníkům – to je základní poslání přenesení výkonu státní moci na soukromoprávní subjekt.

Ve stávajícím systému má soudní exekutor možnost v rámci řízení svého úřadu jistým způsobem regulovat nápad. Je-li toto v současné realitě možné, měla by být velikost úřadu, jeho personální, materiální a technické vybavení rovněž plně v gesci soudního exekutora, jakým adekvátním způsobem k počtu kauz bude volit podpůrné kroky k jejich procesnímu zvládnutí. Institut soudního exekutora je řazen do kategorie tzv. svobodných povolání, byť se jedná o povolání s významně posíleným prvkem represe a přenesením určitých donucovacích prvků na soukromou osobu, měla by být ona svoboda zachována i v otázce vývoje úřadu jako takového. Regulace objektivních podmínek pro výkon úřadu související s územním principem by tak přinesla chaos do celého systému.

Soudní exekutoři, kteří léta zcela dobrovolně volí cestu menších a středních úřadů, kterých dnes funguje většina, by se namísto nápadu v řádek stovek případů ročně ocitli najednou zavaleni tisíci případy přidělených dle zákonného klíče. Navíc po uskutečnění výběrového řízení by na avizovaných 60 úřadů, za kterými nebude žádný vývoj, napadla za absence zkušeností s výkonem úřadu rozsáhlá spisová agenda. V souvislosti s enormním nápadem na tyto nové a stávající malé úřady by došlo ke kolapsu celého systému. Ostatně prudký nárůst agendy o stovky procent u některých stávajících úřadů, respektive u úřadů nových ihned po zahájení jejich činnosti, konfrontace s přidělením rozsáhlé agendy, by bez návaznosti na kontinuální vývoj nemohla logicky přinést nic jiného. Zůstává zde rovněž otázka, zda by zavedení územního principu neohrozilo obsazenost „nezajímavých regionů“. Ze strany slovenských kolegů byly zmíněny palčivé zkušenosti související se zániky úřadů, zástupců soudního exekutora a přechodu nevyřízené agendy, právě toto je téma, kterým bychom se měli důsledně zabývat a jehož neřešení by mohlo do budoucna přinést značné problémy.

V neposlední řadě je třeba vzít v potaz situaci, že exekuční řízení je sice vystavěno na principu civilního procesu se všemi jeho pilíři, nicméně z povahy věci užitím represivních norem je spíše řízením, kde vzhledem k předcházejícímu již proběhнувšimu nalézacímu řízení, hraje důležitější roli oprávněný – věřitel. Struktura oprávněných bývá prezentována tak, že okolo 80% pohledávek vymáhaných v exekučním řízení pochází od institucionálních a korporátních věřitelů. Tito dnes v rámci posuzování kvality úřadů zejména s ohledem na zvládnutí většího nápadu pověřují úřady, které jsou schopny tuto agendu zvládnout, což posuzují na zkušenostní nebo výsledkové bázi. Pakliže by došlo k rozparcelování místní příslušnosti na 86 (potažmo 77 obvodů, bude-li Praha jediným), budou logicky posuzovat, zda je zachována kvalita výkonu, respektive zda se znovu nevrátí k výkonu rozhodnutí prováděného soudem, či zkusí uspokojit pohledávku v rámci inkasa či insolvence. Ze strany soudních exekutorů jako celku odpadne logicky jakákoliv motivace k výkonu, inovacím v rámci work-flow a procesů, neboť otázka případného zkvalitnění chodu úřadu nebude nijak tržně reflektována. Tyto skutečnosti pak budou mít spolu s nezvládnutím agendy, ke kterému jistě bude nejen v ojedinělých případech docházet, hluboké důsledky v otázce vymahatelnosti práva a důvěry v náš stav.

Z pohledu účastníka na straně oprávněné je tak případná navrhovaná změna tvrdým zásahem do jeho postavení, kterou se mají po několika letech konjunkturního vývoje zásadně měnit podmínky vymahatelnosti práva. K tomu, aby vyvstala potřeba změny jakékoliv právní normy, je třeba objektivních skutečností a diskusí nad tímto tématem. Vzhledem k tomu, že k takovýmto objektivním diskusím vně stavu v minulosti ať už blízké či vzdálené nedocházelo, zřejmě zde společenská potřeba změny právního prostředí v této oblasti není. Dle mého názoru je tedy územní princip téma-

tem pouze v případě, pakliže zde existuje společenská potřeba jej řešit. Existuje-li tato potřeba, je pak logické, že nemůže být toto téma řešeno v rámci diskuse uvnitř Komory, ale musí projít rozsáhlou debatou na odborné, ať už exekutivní a legislativní, či právnícké a ekonomické úrovni.

René Mohyla
exekutorský kandidát JUDr. Tomáše Vrány
Exekutorský úřad Přerov

Otazníky kolem teritoriality

1. Východiska

V současné době bouří v diskusích mezi exekutory názory týkající se územní působnosti, někteří to považují za lék na současné neduhy, jiní za zástupnou otázku za nedodržování etiky.

První směr – budu mu říkat institucionalistický – zdůrazňuje poslání exekutora jako pomocníka justice, jeho nezávislost srovnatelnou s nezávislostí soudce, dále osobní zapojení exekutora do většiny činností prováděných jeho úřadem. Teprve v druhé řadě chápe činnost exekutora jako podnikání, které se musí podřídit předchozímu principu. Exekutoři ve vzájemném vztahu jsou chápáni jako kolegové, způsob regulace provádění exekuční činnosti musí zajistit podmínky pro chod a zachování fungování každého úřadu a omezit konkurenci tak, aby nedošlo k likvidaci úřadů s menší výkonností, v každém okrese musí být úřad zachován. Tento směr zastávají převážně zástupci menších úřadů.

Druhý směr – pro potřeby tohoto článku jej nazvu funkcionalistický – dává v první řadě důraz na podnikatelský aspekt, kdy poslání exekutora je vymáhat – samozřejmě při respektování zákonů a morálky, ale s cílem mít podnikatelský úspěch. Z hlediska úpravy činnosti exekutora tento směr zdůrazňuje rovnost podmínek a konkurenci mezi exekutory, kdy by teoreticky exekuční činnost v celé republice byl schopen zajistit jediný exekutor. Zcela logicky tento směr reprezentuje větší exekutorské úřady.

Oba směry zdůrazňují etiku a přísné respektování práva, zde rozdíl není.

Zákon ani teorie jednoznačné nejsou. U zákona to ani moc překvapivé není, protože při jeho tvorbě byla zdůrazněna funkčnost před principy. A teorie se zatím nevykristalizovala a lze mít zato, že si ani žádný teoretik podobné otázky nepoložil. A praktici – exekutoři – se těmito principy při řízení svých úřadů instinktivně řídí, aniž by je slovně definovali, když je jisté důležitější řešit otázky praktického chodu úřadu, než teoretizování. Nyní však doba dozrála i zde, neboť řešení teritoriální působnosti může zcela změnit současné poměry. Podle mého názoru dokonce výrazně více než masivní přenos povinností soudů na exekutory podle poslední novely exekučního řádu.

Podle mne mají značnou část pravdy oba směry. Nápad s teritorialitou je nutné rozvíjet, ale neuspěchat. Poslední dobou jsem dost četl a přemýšlel hlavně nad praktickou realizací a možnými dopady na současný stav. Každá jednoduchá otázka má celou řadu jednoduchých, snadno pochopitelných a současně nesprávných odpovědí.

2. Střední cesta

Abych se konečně vyjádřil za sebe ke konkrétním otázkám.

Jsem pro princip teritoriality, částečně, nikoliv ve vztahu k oprávněným – občanům a soukromým obchodním společnostem, kde by měla zůstat působnost celostátní a v rámci volné soutěže exekutorů jako podnikatelských subjektů, ale jen u státních a polosátních institucí – obce, kraje, finanční úřady, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, České dráhy, úřady práce, OSSZ, dopravní podniky – prostě tam, kde má stát nebo obec majoritu a kde se to dá učinit jednoduchým opatřením vlády. Tady by mohla vláda získat politické body, protože zlevní vymáhání „státních“ dluhů – zejména pokud by zakázala zastupování obcí u pokut a poplatků advokáty, když na to mají celá právní oddělení – zde by navíc nebyly náklady právního zastoupení často vyšší než odměna a náklady exekuce. Zákony ohledně teritoriality teď stejně nemají šanci na změnu, a pokud to bude změna narýchlo a nepřipravená, získáme stejnou zkušenost jako s Centrální evidencí exekucí.

Mám zato, že je možný kompromis mezi oběma směry. Takový, který by aspoň v minimální míře zajistil fungování všech úřadů v daném okrese, minimalizoval by náklady exekuce u povinných dlužících státu, ale nevyloučil by konkurenci u těch subjektů, které by povinné přidělování exekutora braly jako zásah do svých práv svobodného podnikání. Principy tohoto kompromisu bych shrnul dvěma zásadami:

- když už teritorialitu, tak výlučně okresní, ta krajská je podle mne zcela nesmyslná za všech okolností a neřeší nic, jen přenesou problémy z celostátní úrovně do té krajské,
- pověřování exekucemi podle určitého klíče u státních a polosátních institucí pro všechny exekutory v okrese; v ostatních případech by soud byl vázán návrhem oprávněného.

Uvedenou otázku by měl zcela jistě řešit sněm, který by měl být svolán co nejdříve, ale za podmínky ustanovení pracovní skupiny, která předem a v menším kolektivu projedná všechny dopady. Výsledkem sněmu za současné nejasné situace by jinak mohla být bezobsažná debata bez použitelného závěru.

V uvedené pracovní skupině by měli být kolegové ze všech typů úřadů, aby nebyly zapomenuty žádné argumenty. Teprve s výsledky práce této skupiny by měl být seznámen sněm, který by mohl přinést nějaká doporučení pro vládu a poslance. Do té doby nemá ani smysl oslovovat poslance nebo senátory. Je to tak-tak, abychom vše připravili do celostátních voleb. Současně je nutné domyslet pravidla, jak by měly postupovat soudy v okresech, které nejsou exekutorem obsazené a jak v případech, kdy jsou všichni exekutoři v daném okrese podjatí. A zde dvojnásob platí, že práce kvapná málo platná. V této souvislosti by stálo za to otevřít opět otázku jednotného softwaru a doporučených formulářů pro jednotlivé úkony.

Současně se ale musí zcela nezbytně zastavit otevírání dalších exekutorských úřadů. Pokud by se měl schválit územní princip a v rámci tohoto se objeví neschopnost exekutorů v příslušném regionu práci vykonávat, potom se objeví i prostor pro nový úřad. Ale to na základě konkrétních okolností, které bude dobře identifikovat příslušný okresní soud. Ekonomicky a funkčně neodůvodněné a nahodilé otevírání exekutorských úřadů bez jasných pravidel je pro současné úřady likvidační.

3. Východiska a argumenty

Trh s exekucemi vytváříme již řadu let. Pokud změníme za chodu pravidla, změní se i trh. Zcela souhlasím s argumenty funkcionalistů, že klientům není možné se podbízet a uplácet je, to nikdy neděláme ani my, ale je třeba jim zajistit servis. To děláme, a díky tomu naše klienty držíme. Hromadní klienti chtějí kromě kvalitních a rychlých výsledků nahlížení do spisů, spousty statistik a výkazů, individuální přístup, kontrolu naší rychlosti. Takže pokud se změní pravidla, někteří věřitelé od exekucí aspoň na čas ustoupí, nebo zase začnou s vymáháním vlastními silami. Už sám ústup silně deformuje trh. Nevím jak ostatní, ale už díky počáteční neschopnosti soudů používat datové schránky, díky zmatkům s doručováním a nejednotností soudů (každý má jiný názor, každý chce jinak vyvěšovat, jiný formulář), díky konverzím doručenek, neschopnosti soudů číst návrhy (kde týden starý formulář je už neplatný), díky nepřiznávání vůbec žádných nákladů marných exekucí a podobně, náš úřad vyprodukoval za leden 2010 nejvyšší ztrátu ve své historii.

Pokud se týká názorů institucionalistů, teoreticky s nimi souzním. Je pravdou, že se postavení exekutora přibližuje postavení soudce. Právně, respektive dle zákona. Až na to, že exekutora soudy považují za podnikatele, který nese odpovědnost i za podnikatelské aktivity, kterým se nemůže vyhnout. Až na to, že pokud nedodrží pořádkovou lhůtu 3 dny na předložení spisu z archivu, dostanu pořádkovou pokutu nebo mne kárně zažalují. Zatímco pokud jsem dnes dostal pověření za soudního exekutora odvolaného přede dvěma lety, kdy oprávněný návrh na záměnu podal před stejnou dobou, je to v pořádku. Až na to, že mi soud vytýkal, že mnou používaný formulář na nařízení exekuce je přece dva týdny starý, proto neobsahuje předepsané náležitosti, které vyžaduje. Přitom mi vytýká moje úkony mnoho let staré a poplatné tehdejší judikatuře. Až na to, že soud zastavil mnou vedenou exekuci a dal náklady uhradit oprávněnému, který před osmi lety vymáhal pohledávku prostřednictvím soudu, který ji tehdy zázračně vymohl, ale dodnes neodvedl, takže oprávněný neměl co podávat návrh na exekuci, když si neověřil, že soud měl tehdy výjimečně úspěch, jen dodnes neodvedl výtěžek. Až na to, že soudy dělají „bez ztráty desítky“ chyby minimálně v 10% nařízených exekucí, zatímco pokud já se překlepu v jednom z tisíců exekučních příkazů, už je to na odůvodněnou stížnost. Až na to, že zvýšení počtu povinností musíme kompenzovat ze svého, i když byly přesunuty ze státěm placeného soudu. Až na to, že úspory pro povinné ministryně hledá ve snížení odměny exekutora, nikoliv například v sazbě DPH. Až na to, že o nezávislosti exekutora soud nediskutuje a pokud mám jiný názor než soud, tak mi vyhrožuje pořádkovou pokutou, zatímco já jsem to udělal v rámci nadsázky jednou a hned jsem byl na koberečku u předsedy soudu. Od té doby pokud soud prohlásí, že voda teče

do kopce, stavím kánoe před sjezdem přejeji pod kopec.

Nerovnost se soudy se projevuje i v tom, že pokud před soudem při prohlášení o majetku povinný lže, jde sedět do věznice, zatímco pokud lže nám, tak je to považováno za normální.

Takže o faktické nezávislosti si v případech přijetí teritoriality za dnešního stavu věci můžeme nechat zdát nejen ve vztahu k oprávněným, ale i vůči našim nejbližším orgánům. Pro řadu soudů je snazší nás pokutovat, než s námi diskutovat. O metodickém vedení nemá většinou smysl mluvit (až na čestné výjimky), soudy argumentují: „vždyť máte Komoru, tak ať si to s ministerstvem vyřídí“, ale my jsme nezávislí, tak je nám to vlastně stejně jedno.

Velmi děkuji ostatním kolegům za názory vyjádřené v jejich příspěvcích. S většinou zásad nelze nesouhlasit, jen je třeba tyto zásady přizpůsobit reálnému světu kolem nás. Dovoluji si proto uvést určitá doplnění, za pomoci kterých by byly v reálném světě použitelné.

4. Zásady, bez nichž se teritorialita obrátí ve zbraň proti exekutorovi a následně oprávněnému i povinnému, o soudech a obecném principu spravedlnosti nemluvě

Velmi se mi líbí i zásada, že „nikdo nesmí být odebrán zákonnému soudci – každý má svého exekutora“. Ale, prosím, za neoddelitelného dodatku: „kterého někdo musí reálně zaplatit“. Pokud tuto podmínku přijmou soudy, budeme závislí na soudech, tedy víceméně nezávislých orgánech. Pokud nám však soudy nepřiznají žádné náklady u neúspěšných exekucí, tak samozřejmě budeme závislí na těch soudech, které nám dají k vymáhání něco, co bude aspoň z části úspěšné, abychom mohli dotovat svoji dobročinnost vůči těm, co zastavení exekucí nezavinili a proto náklady exekuce nenesou. Bez tohoto dodatku si na nezávislost můžeme hrát, ale nikdy ji fakticky mít nebudeme. Stačí jeden obecní úřad, který nám dá před odpisem k vymáhání své nedobytné pohledávky za komunální poplatky, a jsme zralí na bankrot.

Podobně můžeme přistupovat i k dalšímu argumentu pro teritorialitu – „neúměrná vzdálenost úřadu exekutora je nespravedlivým trestem pro povinného.“ Za předpokladu, že platí rovnost stran, byl by rozdílný přístup k více exekutorům, kteří budou exekucemi pověřováni, trestem pro oprávněného. Každý exekutor pracuje jinak, každý má jiné výsledky a rychlost. Pokud se oprávněný, který má pohledávky po celé republice, bude muset obracet na různé exekutory, bude očekávat stejný přístup a aspoň shodné výstupy. Přiznejme si, že rozdíly mezi námi jsou obrovské, nejen co do výkonnosti, ale i co do dokumentů, které produkujeme. Většina exekučních příkazů obsahuje zákonné náležitosti, ale každý jinde a každý vypadá jinak. Například na jednom katastrálním úřadě mají šanon se vzory exekučních příkazů jednotlivých exekutorů a na každém mají zatřeno, co se vlastně zapisuje spolu se vzorem a jak to mají dělat. A to mají schopného metodika. Oprávněný se z toho asi osype, pokud mu bude přicházet 121 různých typů dokumentů. Takže další podmínkou realizace této jinak velmi správné zásady je dodatek, že i činnost a výstupy exekutora by měly být nějakým způsobem standardizované. Týká se to mimo jiné i možnosti zadržet část vymáhané pohledávky na náklady exekuce přednostně před povinnými třicetidenními odvody nad 1.000,00 Kč. Nikde není uvedeno, kolik si vlastně můžeme zadržet, takže i nyní riskuji, že mi nějaká kontrola vytkne, že z hlediska vyššího principu mravního si mám náklady exekuce uspokojovat jako poslední.

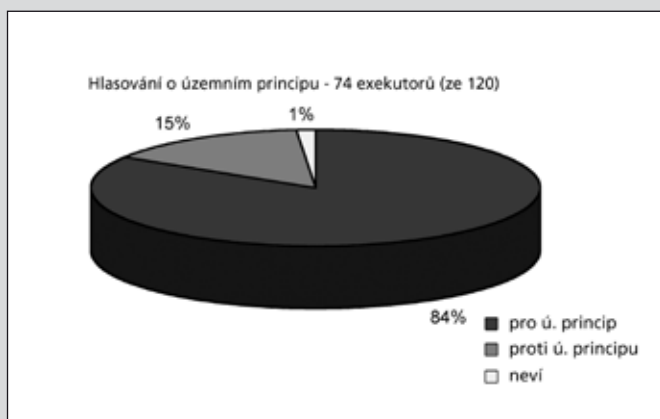
I k další zásadě bych rád připojil dodatek. Týká se to pravidla, že by exekutor měl mít sídlo úřadu v takové vzdálenosti od místa bydliště či sídla povinného, tedy od místa, kde bude s vysokou pravděpodobností vykonávat úkony v exekučním řízení, aby náklady

Teritorialita mezi exekutory

(výsledky ankety připravené Mgr. Martinem Tunklem, předsedou mediální komise Exekutorské komory ČR, ve které se k otázce místní příslušnosti vyjádřilo celkem 74 soudních exekutorů)

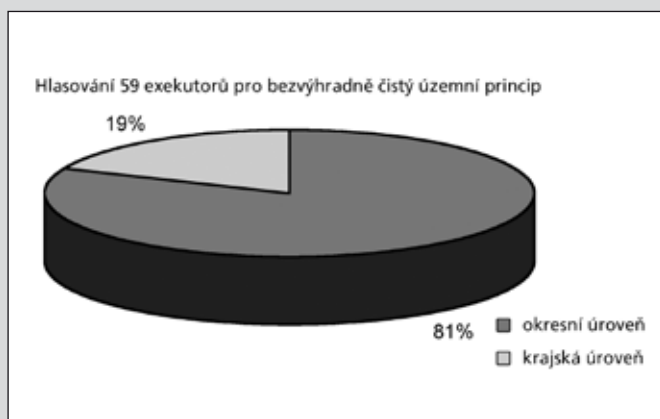
graf č. 1 - hlasování o územním principu

graf č. 2 - hlasování o kombinovaném územním principu

graf č. 3 - hlasování o kritériu určení místní příslušnosti

spojené s cestou do takového místa nebyly neúměrně vymáhané povinnosti a nepřiměřeně nezvyšovaly náklady exekuce, které ponese povinný, oprávněný či nakonec exekutor. Zde opomím skutečnost, že reálně mobiliární exekuce omezuje většina z nás na minimum, když výnos z nich je nepatrný a slouží spíše k ověření stavu, než k reálnému zabavování věcí. Toto pravidlo by mohlo v důsledku znamenat, že pokud zjistíme u povinného majetek v dosahu jiného exekutora, tak požádáme o zproštění, abych povinnému náklady nezvyšoval. Následně se objeví judikát, že pro místní příslušnost je podstatné faktické bydliště povinného, nikoliv trvalé bydliště, takže u sezónních dělníků se bude měnit dvakrát do roka i příslušný soud. Domnívám se, že toto pravidlo by se dalo modifikovat dvěma směry. V první řadě bych apeloval na zavedení možnosti pověření v rámci vedení některými úkony i jiného exekutora, jako je to běžné u advokátů. Týká se to například zjištění na místě nebo mobiliární exekuce, předání listin nebo prohlášení o majetku. Ve druhé řadě by se dalo uvedeného cíle dosáhnout například omezením tarifu tak, že exekutor z jiného okresu než je exekuční soud, nemůže účtovat jiné cestovní výdaje, než by vznikly exekutorovi se sídlem v místě příslušného exekučního soudu. Pokud se týká ostatních otázek, potom již stručně.

Zda může teritorialita posílit postavení exekutora v regionu - každý z nás dobře zná soudů a soudců v nich. A myslím, že řada z nás by se se svým exekučním soudem neshodla a je ráda za to, že může nesouhlas s některými soudy a soudci kompenzovat shodou s jinými. Pokud budeme závislí například na názoru jednoho soudu, může nás to ekonomicky zlikvidovat, protože žádné aktuální zastání proti svévoli některých nejmenovaných prostě neexistuje. Je mi celkem jedno, jestli mi odvolací nebo dovolací soud dá za několik let zapravdu, když v důsledku aktuálního nesprávného názoru exekučního soudu zkrachují. To se týká i možnosti kontroly exekutora exekučním soudem. Je ale pravda, že pokud znám předem stanovisko soudu, tak mohu svoji činnost tomuto přizpůsobit a nečiním úkony podle toho, k jakému soudu půjdou na kontrolu, jak to činíme s ohledem na aktuální stav lokálního pojetí práva.

O tom, že by teritorialita posílila kontrolu činnosti pracovníků exekutora lze dlouho polemizovat. Přízně si, že kontrola pracovníků je vždy pouze následná, vždy vysíláme do terénu lidi, o kterých jsme přesvědčeni, že jsou způsobilí. Ale pokud provádí exekuci v domě hned vedle úřadu, nebo na druhém konci republiky, tak konkrétní výsledky stejně poznáme až z druhé ruky, tedy podle stížnosti účastníků. Teritorialitu ve vztahu k pracovníkům bych podporoval spíše proto, že ve „svém“ okrese dokážou objezdit několikrát více povinných, než když musí cestovat na druhý konec republiky.

5. Závěry

Z výše uvedeného podle mne vyplývá, že teritorialita je východiskem, ale jen tehdy, pokud budou předem vyřešeny shora naznačené předvídatelné problémy, které v jejím důsledku vzniknou a jen ve vztahu k těm subjektům, které jsou s daným regionem nebo se státem spojeny. Těmto problémům je třeba věnovat zvýšenou pozornost dříve, než bude otázka teritoriality otevřena na sněmu, například v pracovní skupině naznačené shora. S výsledky práce této skupiny by měli být seznámeni exekutoři v dostatečném předstihu před sněmem, i kdyby nedošlo k jednotnému závěru. Bez předjednání této otázky nepovažuji za možné svolat k ní sněm.

Radim Opletal, soudní exekutor
Exekutorského úřadu Olomouc

Stav a vývoj v Slovenskej komore exekútorov

príspevek prednesený JUDr. Michalom Brožinou na Diskusním fóru Třešť pořádaném Exekutorskou komorou České republiky ve dnech 18. a 19. listopadu 2009

Zmeny, ktoré nastali v spoločnosti a právnom poriadku po roku 1989 nepriaznivým spôsobom ovplyvnili činnosti súdov, a to hlavne v činnosti súdu pri výkone rozhodnutia. Neefektívna činnosť súdov v tejto oblasti, respektíve nízka úspešnosť, na úrovni okolo 2%, neprispievala k zvyšovaniu autority a vážnosti súdnej moci v spoločnosti.

Zákonom Slovenskej Národnej rady č. 233/1995 Z.z. zo 14 septembra 1995 o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, štát preniesol nútený výkon rozhodnutí (exekúciu) na súkromné osoby, súdnych exekútorov. Exekútor sa stáva štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí a na ďalšiu činnosť podľa tohto zákona – § 2 Exekučného poriadku.

Súbežne s platnosťou zák. č. 233/1995 Z.z. ostáva v platnosti aj šiesta časť Občianskeho súdneho poriadku pojednávajúca o výkone rozhodnutia. V oblasti výkonu rozhodnutia tak dochádza k dualizmu, keď oprávnené subjekty majú možnosť požiadať súd, aby nariadil výkon rozhodnutia, resp. s požiadavkou o výkon rozhodnutia obrátiť sa na súdneho exekútora. Prax preukázala, že prevážna väčšina oprávnených subjektov s uplatnením svojho práva na výkon rozhodnutia využívala a využíva inštitút súdneho exekútora. Nebolo neobvyklé, že priamo súdy odporúčali oprávneným subjektom, aby návrhy na nariadenie výkonu rozhodnutia zasielali priamo súdnym exekútorom.

V tomto štádiu ani teória práva a aplikačná prax súdov nemala jasné definované postavenie súdneho exekútora. Túto otázku postupne riešila aplikačná prax súdov, hlavne nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky. Do pozornosti dávam nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 49/03 z dňa 10.01.2005 podľa ktorého cit. "Podľa § 2 Exekučného poriadku „Exekútor je štátom určenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“)". Podľa § 3 Exekučného poriadku „Exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydanom v exekučnom konaní". Z tejto legálnej definície postavenia exekútora vyplýva, že exekútor sa podieľa na výkone súdnej moci v rozsahu „kompetenčného“ čl. 142 ods. 1 ústavy, ktorý ustanovuje, že súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach. K občianskoprávnym veciam sa radí aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí (porovnaj VI. časť Občianskeho súdneho poriadku). Súdny exekútor je podľa trestnoprávných predpisov dokonca považovaný za verejného činiteľa. Podiel exekútora na súdnej moci v rozsahu núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí je podľa názoru ústavného súdu základným východiskom pre úpravu právneho postavenia exekútora, ktoré má svoj základ v Exekučnom poriadku. Právne postavenie exekútora je determinované tým, že vykonáva úlohy (orgánu) verejnej (štátnej) moci, a z tohto dôvodu sa naňho vzťahujú iné kritériá než na právne postavenie subjektov, ktoré nevykonávajú verejnú (štátnu) moc (súdnu moc). Exekútor vykonáva v zásade úlohy štátneho orgánu. Z toho vyplýva aj to, že jeho právne postavenie, práva a povinnosti a obmedzenia zákon ustanovuje v úzkej spojitosti s týmto jeho osobitným postavením.

Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci delby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na plnení pozitívneho záväzku štátu v súvislosti s realizáciou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v rozsahu ustanovenom zákonom (čl. 46 ods. 4, čl. 51 ods. 1 ústavy). Exekútora preto nemožno v zásade vylúčiť ani spod režimu ustanoveného v čl. 2 ods. 2 ústavy. Toto postavenie exekútora potvrdzuje aj § 3 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 1 písm. a) bodom 3 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Z týchto ustanovení vyplýva, že exekútor zodpovedá za škodu spôsobenú výkonom exekučnej činnosti ako štátny orgán. Súčasne to potvrdzuje, že štát preberá na seba zodpovednosť nahradíť škodu, ktorá vznikla ako dôsledok výkonu exekučnej činnosti súdnym exekútorom¹ Predmetný nález Ústavného súdu SR bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Otázkou, či činnosť a ochrana, ktorú poskytuje súdny exekútor je súdnou ochranou a alebo inou právnou ochranou poskytovanou exekútorom riešil aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze PL. ÚS 21/00 zo dňa 15.11.2000, cit.: "Otázkou, či ochrana poskytovaná súdnymi exekútormi podľa Exekučného poriadku je súdnou alebo inou právnou ochranou, treba zodpovedať v prospech záveru, že táto ochrana je súdnou ochranou. Tento záver vychádza z toho, že súdny exekútor je iba štátom určenou a splnomocnenou osobou na nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí (ustanovenie § 2 Exekučného poriadku). Jeho činnosť závisí od toho, či mu súd vydá poverenie na vykonanie exekúcie (ustanovenie § 29 a nasl. Exekučného poriadku), a v celom rozsahu je viazaný rozhodnutiami exekučného súdu (ustanovenie § 3 citovaného poriadku). Z toho vyplýva, že súdny exekútor by bez exekučného súdu nemohol začať a vykonávať exekučnú činnosť, pričom za jeho úkony nesie zákonnú zodpovednosť exekučný súd od vydania poverenia na vykonanie exekúcie až do jej skončenia niektorým zákonom dovoleným alebo prikázaným spôsobom (ustanovenie § 44 a nasl. Exekučného poriadku). Ďalšie potvrdenie toho, že exekučnoprávna ochrana tvorí súčasť súdnej ochrany, vyplýva zo systému opravných prostriedkov v exekúcii podľa Exekučného poriadku. O opravných prostriedkoch, námietkach a ďalších obranách povinného i oprávneného rozhoduje výlučne exekučný súd, a to podľa pravidiel o funkčnej príslušnosti." Citovaný nález Ústavného súdu SR bol taktiež vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Realizácia núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí - exekúcia má nesporne charakter plnenia verejnej funkcie štátu zo zákona, ktorou štát zabezpečuje vymožitelnosť priznaného práva.

Novelou Exekučného poriadku vykonanou zákonom č. 341/2005 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Z.z. Občiansky súdny poriadok znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1.9.2005 je výkon exekučnej činnosti definovaný ako výkon verejnej moci – § 5 ods. 2 Exekučného poriadku. Z uvedeného vyplýva, že exekútor, ako subjekt, ktorý realizuje výkon verejnej moci plní úlohy štátu a teda môže len vykonávať také úkony, na ktoré ho zákon výslovne zmocňuje a oprávňuje. Prijatím uvedenej novely došlo aj k zrušeniu dualizmu pri výkone rozhodnutia, avšak nie v celom rozsahu. Výkon rozhodnutia vo veciach výchovy maloletých detí je aj naďalej upravený iba v Občianskom súdnom poriadku. Platný Občiansky súdny poriadok pozná iba dva spôsoby výkonu rozhodnutia, a to zrážky zo mzdy a príkazanie pohľadávky, a to len na účely vymáhania súdnych pohľadávok.

Aj keď citovanú novelu Exekučného poriadku hodnotíme pozitívne, súdna a exekučná prax preukázala, že je to nedostatočná, že niektoré úkony exekútora, ktoré podliehajú schváleniu súdu sú už

prekonané, zbytočne zaťažujú súdy, predlžujú exekučné konanie a negatívne pôsobia na vymožitelnosť práva.

Po dohode Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky s Slovenskou komorou exekútorov v prvej polovici roka 2007 začali práce na novele Exekučného poriadku. V tomto štádiu sa uvažovalo o „malej novele“, ktorá by hlavne riešila zánik výkonu činnosti súdneho exekútora. Minister spravodlivosti menoval komisiu, ktorá mala pripraviť novelu Exekučného poriadku. Členom tejto komisie je aj zástupca SKE.

Postupom prác sa z tzv. „malej novele“ stala „veľká novela“. Pred ukončením prác na novele Exekučného poriadku, Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo do Národnej rady Slovenskej republiky novelu Exekučného poriadku, ktorá novelizovala ustanovenie pojednávajúce o upovedomení o začatí exekúcie, príkázanie pohľadávky z účtu v banke a o vyčíslení predbežných trov. Slovenská Národná rada novelu schválila zák. č. 384/2008 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Z.z., Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ďalšou významnou novelou Exekučného poriadku, ktorý prijala Národná rada SR je zák. č. 84/2009 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov. Predmetný zákonom Národnej rady SR, po vzore Poľskej republiky, reagovala na nepriaznivú situáciu v plnení výživného stanoveného rozhodnutím súdu. V týchto prípadoch exekúciu možno vykonať príkazom na zadržanie vodičského preukazu.

V súvislosti s pripravovanou „veľkou novelou Exekučného poriadku“ sa začali aj teoretické úvahy o územnom princípe pri vykonávaní exekúcie.

Elektronické prideľovanie spisov (územný princíp) navrhuje Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v ustanovení § 29 Exekučného poriadku, ktorý znie:

(1) Exekúciu vykonáva exekútor určený elektronickými prostriedkami náhodným výberom spomedzi exekútorov, ktorí majú sídlo v obvode krajského súdu, v obvode ktorého je sídlo exekučného súdu.

(2) Úkony exekútora v súvislosti s výkonom exekúcie sa považujú za úkony súdu.

Z dôvodovej správy k navrhovanému § 29 Exekučného poriadku prekladateľ cituje nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS. 21/00 zo dňa 15.10.2000. Na záver dôvodovej správy k danému ustanoveniu prekladateľ uvádza, cit.: „Úkony exekútora majú rovnaké právne účinky a požívajú rovnakú autoritu ako úkony súdu. V tejto zásade sa premieta postavenie exekútora ako verejného činiteľa a orgánu verejnej moci.“

V všeobecnej časti dôvodovej správy predkladateľ uvádza, cit.: „Najdôležitejšou zmenou je náhodný výber exekútora elektronickými prostriedkami. Exekútor je zložkou súdneho procesu a nie obchodnoprávného procesu. Je verejným činiteľom a predkladateľovi mimoriadne záleží na posilnení dôvery inštitútu súdnej exekúcie, pretože tá nemalou mierou vplýva na celkovú dôveru v justíciu. S poľutovaním treba konštatovať, že sa zložka súdneho procesu, a to súdny exekútor, degradoval na obchodného partnera veriteľov. Z indícií predkladateľa je známa aj defba odmeny za zaujímavé zákazky. Predkladaný materiál je preto výrazným protikorupčným opatrením. Súdny exekútor ako verejný činiteľ si musí zachovať objektivitu a nestrannosť v súdnom exekučnom

procesu a akékoľvek obchody ohrozovali tieto princípy v súvislosti s významným princípom ochrany povinného. Začali sa používať termíny ako „naš exekútor, môj exekútor.“ Toto je neprijateľné z hľadiska princípov právneho štátu.“

Navrhovaná novela Exekučného poriadku nerieši iba tzv. „elektronické prideľovanie spisov“, ale sleduje zníženie zaťaženia súdov, a to hlavne tým, že v budúcnosti by už súdy nemuseli rozhodovať o niektorých úkonoch, resp. rozhodnutiach exekútora, napr. schvaľovanie príklepu pri dražbe nehnuteľnosti. Predkladanou novelou sa navrhuje prijatie inštitútu exekučného záložného práva na hnutelné veci a práva, inštitútu exekučného záložného práva na podnik, rozširuje sa ďalšia činnosť exekútora o možnosť vykonávať dobrovoľné dražby podľa osobitného zákona [zák. č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 568/2007 Z.z.]

Na základe vyššie uvedeného exekútora môžeme charakterizovať, ako vykonávateľa súdny a iných právoplatných a vykonateľných rozhodnutí, ktorý túto činnosť realizuje na základe poverenia súdu, teda štátu. Zabezpečovanie realizácii práva na súdnu ochranu, ktorého súčasťou je aj realizácia vynutiteľnosti súdnych rozhodnutí a iných exekučných titulov tvorí jednotu súdnej ochrany a napomáha zvyšovaniu vymožitelnosti práva. Činnosť súdov v sporovom konaní vytvára predpoklady pre vymožitelnosť práva. Zriadenie inštitútu súdneho exekútora a praktickou realizáciou výkonu rozhodnutí cestou súdnych exekútorov došlo k výraznému zlepšeniu vymožitelnosti práva. Úspešnosť exekúcií je približne na úrovni 40%.

Predkladaná novela je už v poradí 22. novelou, preto je na zváženie, či nenastal čas pre prijatie nového Exekučného poriadku.

JUDr. Michal Brožina
člen prezídia Slovenskej komory exekútorov

Vznik exekutorského úradu aneb co čeká nově jmenované exekutory

Tento článok vzniká z požiadavku Prezídia Exekutorskej komory, aby nově jmenovaní soudní exekutoři měli určitý návod, jak postupovat po samotném jmenování ministrem spravedlnosti. Tímto aktem se totiž rozehrává pro každého nově jmenovaného exekutora určitý „sprint“ končící uplynutím tříměsíční lhůty od složení slibu do rukou ministra spravedlnosti, která je upravena v § 15 odst. 1 písm. d) exekučního řádu, kdy soudní exekutor musí otevřít kancelář svého úřadu a být připraven vykonávat exekuční činnost.

Po svém jmenování musí každý soudní exekutor splnit množství úkolů a povinností, které můžeme rozdělit do tří rovin - jednak musí splnit zákonné povinnosti, které jsou upraveny v exekučním řádu a stavovských předpisech. Další povinnosti vyplývají z roviny vzniku nového podnikatelského subjektu a v neposlední řadě musí zajistit technické zázemí pro svůj úřad, aby mohl začít vykonávat exekuční činnost.

Povinnosti vyplývající z právního řádu ČR

První povinnost, kterou musí soudní exekutor po svém jmenování splnit, a má na ni nejkratší lhůtu, je zaplacení členských příspěvků Exekutorské komoře. Toto je upraveno ve stavovském předpisu ze dne 27.1. 2003, kdy v čl. 1 odst. 2 je uvedeno, že členský příspěvek musí nový soudní exekutor uhradit do 7 dnů od svého jmenování. Členský příspěvek je pro rok 2010 stanoven ve výši 50.000,- Kč, kdy jeho splatnost byla rozdělena na dva termíny 25.000,- Kč do 31. 1. 2010 a 25.000,- Kč do 30. 6. 2010. V případě, že by byl soudní exekutor jmenován po 30. 6. 2010, je povinen zaplatit pouze polovinu.

Soudní exekutor, aby mohl vykonávat svou činnost, musí v prvé řadě uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem jeho činnosti. Uzavření této smlouvy musí soudní exekutor prokázat Exekutorské komoře do 30 dnů od složení slibu. Od roku 2009 má Exekutorská komora uzavřenu rámcovou smlouvu se Slavia pojišťovnou a.s., kdy nově jmenovaným soudním exekutorům pouze stačí požádat Komoru, aby soudního exekutora nechala zahrnout pod tuto pojišťovnu, a rozhodnout o výši svého pojistného.

Důležitou povinností soudního exekutora je zvolit si sídlo svého úřadu, kdy toto by mělo být dle § 14 exekučního řádu v obci totožné se sídlem okresního soudu, do jehož obvodu byl soudní exekutor jmenován. V případě, že soudní exekutor chce mít sídlo svého úřadu v jiné obci v rámci obvodu okresního soudu, musí toto projednat s Komorou, kdy o tomto rozhoduje Prezidium Exekutorské komory. Soudní exekutor si musí v co nejkratší lhůtě zvolit adresu svého sídla, aby mu Komora mohla vydat osvědčení, ve kterém je uvedeno sídlo exekutorského úřadu. Toto osvědčení spolu se jmenovacím dekretem ministra spravedlnosti slouží jako podklad k vyřizování záležitostí souvisejících s exekuční, podnikatelskou a zaměstnaneckou činností soudního exekutora.

V souvislosti se sídlem úřadu vyplývají pro soudního exekutora tyto zákonné povinnosti. Sídlo exekutorského úřadu musí být označeno tabulí, jejíž vzor je v příloze exekučního řádu, kdy tato musí být umístěna na budově, ve které má soudní exekutor sídlo a musí být umístěna tak, aby byla viditelná i z veřejně přístupných míst. V sídle úřadu musí dále soudní exekutor umístit úřední desku, na které vyvěšuje svá rozhodnutí, která mají být zveřejněna na úřední desce, a dále na ní mohou být uvedeny kontaktní údaje soudního exekutora, informace o zástupci soudního exekutora a úřední hodiny.

Soudní exekutor dále pro výkon své činnosti potřebuje úřední razítko, kdy toto mu vydá na jeho náklady Exekutorská komora, další si už pořizuje soudní exekutor sám. Mezi další razítka, která musí soudní exekutor používat, patří podací razítko, kdy jeho vzor je uveden ve stavovském předpisu - kancelářském řádu. Podacím razítkem musí soudní exekutor opatřovat veškeré příchozí listiny. Dále si musí soudní exekutor pořídit obdélníkové razítko, na kterém je uveden název exekutorského úřadu, jméno soudního exekutora, sídlo exekutorského úřadu a dále tam může být uvedeno IČ a DIČ soudního exekutora. Toto razítko soudní exekutor používá na všech dalších listinách, na které se neumísťuje kulaté úřední razítko a dále je používá na příjmové doklady v případě přijetí peněz v hotovosti.

V roce 2009 byl novelizován zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, s účinností od 1. 7. 2009, kdy touto novelizací došlo ke změně při doručování písemností. Z toho vyplynuly pro soudní exekutory nové povinnosti, kdy musí vyvěšovat výzvy nebo sdělení k vyzvednutí zásilek, které nebylo možné po 10 dnech vhoďit do domovní schránky povinného. Tyto výzvy by měly být jed-

nak vyvěšeny na úřední desce soudního exekutora, a zároveň by tyto písemnosti měly být přístupné i dálkovým přístupem, z čehož plyne pro soudního exekutora povinnost zřízení takové úřední desky.

Další změna, která se dotkla činnosti soudních exekutorů, je doručování prostřednictvím datových schránek - z tohoto pro soudní exekutory plyne povinnost opatřovat listiny, které vytvořil soudní exekutor, elektronickým kvalifikovaným podpisem. Dále soudní exekutor musí z úřední činnosti provádět autorizovanou konverzi dokumentu, kterou provádí za pomoci aplikace czechpoint. Pro vstup do této aplikace potřebuje komerční certifikát. Z tohoto vyplývá, že soudní exekutor si musí pořídit jak kvalifikovaný certifikát, tak i komerční certifikát. Tyto certifikáty vydávají certifikační autority, kdy nejobvyklejší jsou certifikáty od První certifikační autority a.s. (www.ica.cz) a České pošty s.p. (www.postsignum.cz).

Vznik nového podnikatelského subjektu

Nově jmenovaný soudní exekutor se stává po svém jmenování podnikatelem, kdy své podnikání vykonává jako svobodné povolání. Na výkon činnosti soudního exekutora se nevztahuje živnostenský zákon. Jako každý podnikatel musí soudní exekutor vystupovat pod svým IČ, kdy toto soudnímu exekutorovi přiděluje Český statistický úřad. Pracoviště českého statistického úřadu se nacházejí v každém krajském městě, kdy jednotlivá pracoviště lze nalézt na www.czso.cz.

Po přidělení IČ je soudní exekutor povinen se zaregistrovat na finančním úřadu jako plátce daně a zároveň se může soudní exekutor zaregistrovat jako plátce DPH, kdy toto doporučuji i vzhledem ke skutečnosti, že zpočátku je nutné investovat do materiálního a softwarového vybavení úřadu, kdy následně bude soudnímu exekutorovi vráceno DPH.

Současně se musí soudní exekutor zaregistrovat u zdravotní pojišťovny jako osoba samostatně výdělečně činná, kdy je povinen platit pravidelné měsíční zálohy na zdravotní pojištění. Další registrační povinností je povinnost se přihlásit na České správně sociálního zabezpečení a provádět platby na pojistné na důchodové pojištění a placení příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Současně se zahájením činnosti je nutné zřídit si podnikatelský účet, na kterém bude mít soudní exekutor peněžní prostředky, které mu slouží k jeho podnikatelské činnosti. Dále by si měl soudní exekutor zřídit minimálně depozitní účet, který bude sloužit pro přijímání peněz od povinných. Někteří soudní exekutoři mají zřízen účet pro dražební jistoty, exekutorské úschovy a někteří mají pro každý jednotlivý případ samostatný podúčet. Pokud jde o depozitní účet, tak tento by měl být neúročný, aby nevznikal problém s dopočtem úroků za dobu, po kterou jsou uloženy na účtu soudního exekutora.

Další důležitou věcí je, aby si nově jmenovaný soudní exekutor nechal vést řádné podvojné účetnictví (místo pouhé daňové evidence), aby měl kontrolu nad svými financemi a mohl plánovat svůj rozvoj a investice do svého úřadu.

Vytvoření zázemí pro fungování exekutorského úřadu

Soudní exekutor, aby mohl zahájit svou činnost, musí pro svůj úřad vytvořit technické, softwarové a personální zázemí, bez kterého nelze exekuční řízení zajistit.

Nejdůležitější věcí pro každého soudního exekutora je v dnešní době software, na kterém bude soudní exekutor vést svou agendu, protože bez takové evidence je dnes již nemyslitelné provádět exekuční činnost. Volně dostupné jsou tyto exekuční softwary:

Aura – od společnosti AURA s.r.o. (www.aura.cz),
Evolio – od společnosti AVE Soft s.r.o. (www.avesoft.cz),
Exekutor2007 – od společnosti MTS Software, s.r.o. (www.mtssoft.net).

V souvislosti s exekučním softwarem je nutno si uvědomit, že nově je činnost soudního exekutora velmi provázána se znalostí počítačů a programového vybavení, kdy v případě, že nově jmenovaný soudní exekutor není v této činnosti dostatečně zdatný, měl by využít buď podpory odborných firem, nebo angažovat na svůj úřad zaměstnance s dobrou znalostí počítačů.

Exekuční činnost a zvláště doručování povinným je spojeno s neustálou kontrolou centrální evidence obyvatel, ze které soudní exekutor zjišťuje trvalý pobyt povinných a případné doručovací adresy. CEO od začátku roku 2010 funguje přes webové rozhraní stránek ministerstva vnitra na adrese <https://cms.gov.cz>, kdy přístupová hesla a manuál pro přístup na tuto aplikaci nově jmenovanému exekutorovi předá tajemník Komory. Soudní exekutor bude muset ještě před vstupem do této aplikace projít školením na ministerstvu vnitra, toto školení pro nově jmenované soudní exekutory zajišťuje Komora.

Další novinkou, která ovlivnila činnost soudních exekutorů, je zařazení soudních exekutorů mezi orgány veřejné moci, které jsou od 1.11.2009 povinny komunikovat prostřednictvím datových schránek s jinými orgány veřejné moci, právníckými osobami zapsanými v obchodním rejstříku a další rejstřících a fyzickými osobami, které mají zřízenou datovou schránku. Přístupové údaje a hesla soudnímu exekutorovi zajišťuje tajemník Exekutorské komory, který je administrátorem ISDS pro soudní exekutory.

Aby mohl soudní exekutor efektivně provádět exekuční řízení, potřebuje také vstupy do elektronických evidencí obsahujících údaje potřebné k provedení exekuce. Ty vedou v současné době Ministerstvo financí ČR (evidence účastníků stavebního a penzijního spoření) a jednotlivé zdravotní pojišťovny (Portál Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a Portály resortních, odborových a podnikových zdravotních pojišťoven – informace o plátcích pojistného za povinné).

Informace o nemovitém majetku soudní exekutor od účinnosti novely exekučního řádu od 1.11.2009 může bezplatně získat prostřednictvím dálkového přístupu do katastru nemovitostí. Tento soudní exekutor získá po uzavření smlouvy s Českým úřadem zeměměřičkým a katastrálním. Informace pro uzavření takové smlouvy získá soudní exekutor na www.cuzk.cz, kdy k uzavření smlouvy musí soudní exekutor doložit své jmenování ministrem spravedlnosti.

Toto jsou asi všechny základní informace pro „rozjezd“ nového exekutorského úřadu. Pokud jde o závěrečné rady pro nově jmenované soudní exekutory, je nutné si uvědomit, že první výdělek z exekutorského úřadu může každý soudní exekutor očekávat nejdříve po čtyřech až pěti měsících své činnosti, tedy po více než čtvrt roce od doručení prvních návrhů od oprávněných. Proto je nutno mít připraveny finanční prostředky na toto překlenovací období. Dále je nutno si uvědomit, že nikdy práce za Vámi nepřijde, ale každý za ní musí jít sám a aktivně ji vyhledávat a přesvědčovat oprávněné o svých kvalitách.

Všem nově jmenovaným soudním exekutorům přeji hodně úspěchů ve své nově zahájené kariéře a současně pokud budete mít další dotazy, můžete mne kontaktovat na [kubis\(zavináč\)exekuce.sumperk.cz](mailto:kubis(zavináč)exekuce.sumperk.cz).

Mgr. Marcel Kubis, soudní exekutor
Exekutorského úřadu Šumperk

Stručná úvaha nad ustanovením § 15 odst. 5 exekučního řádu

Tak zvanou střední novelou byl do exekučního řádu v § 15 vložen nový odstavec 5, který měl vyřešit kontinuitu zahájených exekučních řízení v situaci, kdy zanikl výkon exekutorského úřadu. Jde o řešení dílčí, které snad odstranilo nejpálčivější problém, avšak přináší problémy nové.

Především nadále zůstává zaměřeno, kdo je subjektem provádějícím exekuce. Zda se jedná o **exekutora**, který provádí exekuce a vede svůj exekutorský úřad, či o **exekutorský úřad**, který má svého „vedoucího“. Pochybnosti tohoto typu jsou způsobeny především nešťastnými obraty jako např.: „... spisy exekutorského úřadu ...“. Výraz „exekutorský úřad“ je tedy nutné považovat za svým způsobem synonymum pro „soudního exekutora“.

O skutečnosti, že exekutorský úřad je pouze funkcí a nikoli institucí, svědčí, že provedením jednotlivých exekucí je vždy pověřen jmenovitě konkrétní exekutor a nikoli exekutorský úřad označený například sídlem. Každý nově jmenovaný exekutor také užívá své vlastní číselné označení a neuvádí číslo zaniklého exekutorského úřadu. Exekutor tedy není nikdy jmenován do zaniklého úřadu, ale je vždy pověřen vedením úřadu nového. Jedná-li se o jmenování exekutora do obvodu, v němž předtím zanikl exekutorský úřad, měl by být takto nově pověřený soudní exekutor výslovně pověřen převzetím spisů tohoto zaniklého úřadu. Tento požadavek nabývá na významu v případě, že je na základě výběrového řízení jmenováno více exekutorů do obvodu, v němž předtím zanikl exekutorský úřad. Zájem nebo naopak nezájem všech nově jmenovaných exekutorů o převzetí neukončených spisů by rozhodně nepřispěl k ochraně práv účastníků exekučního řízení, ač právě to bylo cílem nově přijaté úpravy.

Nová úprava přináší také další průlom do exekučního procesu. Volba soudního exekutora, který má být pověřen provedením exekuce, je v duchu zásady dispozice s řízením příznána oprávněnému. Volbu soudního exekutora při zahájení řízení ani po tzv. střední novele nelze učinit mlčky, když nezbytnou náležitostí návrhu je stále označení soudního exekutora, přičemž návrh se doručuje nikoli soudu, ale právě exekutorovi, a lze obtížně předpokládat, že návrhy budou doručovány jednomu exekutorovi s označením exekutora jiného. Přesto rozhodnutím moci výkonné (rozhodnutím ministra spravedlnosti o jmenování nového soudního exekutora) dochází ke změně exekutora pověřeného provedením exekuce a nevyužije-li oprávněný možnost podat návrh na jeho změnu podle § 44b exekučního řádu, je tato změna trvalá. Takovéto prolnutí rozhodovací pravomoci soudu a správního orgánu lze považovat možná za krátkodobě efektivní, ale systémově vysoce účelové, nevhodné a nebezpečné.

Přes snahu zákonodárce nedošlo k odstranění jednoho z nejpálčivějších problémů, které vznikají v souvislosti s ukončením činnosti soudního exekutora, a to je předání a převzetí spisů. Nově jme-

novaný exekutor je oprávněn převzít neukončené spisy, současně má zajistit předání spisů ukončených spolu s razítky, průkazy, atp. Nově jmenovanému exekutorovi, soudu, v jehož obvodu zaniklý exekutor působil, ani exekučnímu soudu však nejsou dána jakákoli oprávnění předání vynutit, ať už v soudním sporu či nedobrovolným převzetím. Nadále je tedy nutná součinnost zaniklého exekutora či jeho dědiců. Intenzita poskytnuté součinnosti může být nadto podmiňována kvalitou dohody o podílu zaniklého exekutora na odměně exekutora nově jmenovaného. Dohoda sice může být nahrazena rozhodnutím Exekutorské komory ČR, nicméně proti takovému rozhodnutí je přípustná žaloba podle části páté o.s.ř.¹

Povinnost nově jmenovaného exekutora zajistit předání ukončených spisů je také do jisté míry v konfliktu s povinnostmi zástupce zaniklého soudního exekutora. Ten v souladu s ustanovením § 16 odst. 3 exekučního řádu ve znění po střední novele vykonává funkci zástupce až do jmenování soudního exekutora s pověřením převzít neukončené spisy. Lze se tedy domnívat, že ukončené spisy může předat soudu už zástupce zaniklého exekutora.

Tzv. střední novela exekučního řádu přinesla na různých místech razantní, někdy dokonce revoluční změny. Ustanovení § 15 odst. 5 však přináší opět jen mezerovité řešení problémů kolem zániku výkonu exekutorského úřadu. Právě ohledně předávání agendy ze zaniklých úřadů na úřady nové by byla na místě odvaha zákonodárce, když bylo žádoucí nejen výslovně stanovit pravomoc některé instituci (zástupci, soudům, Komoře) k převzetí spisů, razítek, průkazů, zajištěných movitých věcí či vymožených finančních prostředků, ale vybavit je také účinnými nástroji k jejímu prosazení tak, aby byla práva všech účastníků řízení ochráněna skutečně důsledně. Inspirací by třeba mohla být úprava slovenská, která uvedenou problematiku řeší daleko uceleněji.

Současně se nabízela i možnost upravit převod úřadu mezi zaniklým exekutorem a potenciálním novým exekutorem, případně exekutorem již úřad vykonávajícím, formou zvláštní dohody. Takovéto řešení by významně omezilo konflikty a tahanice, k nimž nyní dochází, navíc by komplexněji pokrylo i převod ostatních složek potřebných k výkonu exekuční činnosti, tedy hardwarového i softwarového vybavení kanceláře, převod personálních vztahů k zaměstnancům, apod.

Dlužno také podotknout, že se Exekutorská komora ČR snažila, bohužel neúspěšně, efektivní úpravu přechodu exekuční agendy do střední novely prosadit.

Mgr. Vojtěch Jaroš, soudní exekutor
Exekutorského úřadu Znojmo

a
Mgr. Stanislav Molák, soudní exekutor
Exekutorského úřadu Havlíčkův Brod

K některým otázkám zastavení obchodního podílu a exekuce

Ekonomická situace podnikatelů i nepodnikajících osob vedla a vede jejich věřitele ke hledání co nejvýhodnějších způsobů, jak zajistit jejich pohledávky za dlužníky. Jedním z nejpoužívanějších způsobů

zajištění pohledávky - poskytující vysokou míru jistoty věřiteli, že jeho pohledávka bude uspokojena - je zástavní právo. Zástavní právo je považováno za jedno z nejstarších zajišťujících institutů, které dává věřiteli možnost uspokojit jeho pohledávku z prodeje zástavy.

Zástavním právem lze zajistit nejen pohledávky již existující, ale i pohledávky, které vzniknou v budoucnu anebo pohledávky, jejichž vznik je závislý na splnění podmínky odkládací a rozvazovací. Podmínky odkládací a rozvazovací definuje ustanovení § 36 odst. 2 ObčZ. Zástavní právo má povahu akcesorickou, protože je závislé na trvání pohledávky, kterou zajišťuje.

Zástavním právem lze zajistit peněžitou i nepeněžitou pohledávku. Zástavní právo se vztahuje i na příslušenství této pohledávky, jak vyplývá z ustanovení § 155 ObčZ. Zástavním právem mohou být do sjednané výše zajištěny pohledávky určitého druhu, které zástavnímu věřiteli vůči dlužníkovi budou vznikat v určité době. Zástavní právo se může vztahovat i na nároky zástavního věřitele z odstoupení od smlouvy, podle které vznikla zajištěná pohledávka.

Předmětem zástavního práva podle ustanovení § 153 odst. 1 ObčZ může být věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí, pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští, byt nebo bytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 72/1994 Sb., v platném znění), obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví. Citovanou úpravu přinesla novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 367/2000 Sb. Jak vyplývá z vymezení předmětu zástavního práva, uvedená novela zrušila do té doby ještě platná ustanovení obchodního zákoníku týkající se tzv. některých ustanovení o zástavním právu, resp. zbytek toho, co po předchozích novelách obchodního zákoníku v něm ještě, pokud jde o zástavní právo, zbylo.

Pro zástavní právo týkající se obchodních vztahů platí úprava občanského zákoníku, není-li stanoveno něco jiného v právních předpisech speciálně upravujících zástavní právo. Tak např. na smlouvu o zastavení cenných papírů se vztahuje občanský zákoník, pokud zákon o cenných papírech (viz. ustanovení § 39 a násl. zákona č. 591/1992 Sb., v platném znění) neurčuje jinak. Zástavní právo lze zřídit k cenným papírům listinným i zaknihovaným, a to kótovaným nebo nekótovaným. Zvláštní úpravu zastavení cenných papírů - akcií obsahuje § 156 odst. 5 ObchZ, podle kterého k zastavení akcií znějících na jméno je potřebný souhlas orgánu společnosti tehdy, pokud je k jejich převodu tento souhlas vyžadovaný. Přechod zástavního práva k akciím (ale i k obchodnímu podílu) při fúzi, rozdělení a změně právní formy upravuje § 40 až 44 zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Jak bylo uvedeno výše, zástavní právo kompletně upravuje občanský zákoník, s výjimkami, nejen danými zákonem o cenných papírech, zákonem o přeměnách obchodních společností a družstev, ale i obchodním zákoníkem. Ten podle současné právní úpravy jen obsahuje zákonné zástavní právo v souvislosti se smlouvou o skladování (viz. § 535 ObchZ), se smlouvou zasílatelskou (viz. § 608 ObchZ), smlouvou o přepravě věci (viz. § 628 ObchZ) a smlouvou o bankovním uložení věci (viz. § 707 ObchZ).

Kromě zákonného zástavního práva v souvislosti s uvedenými typovými obchodními smlouvami upravuje obchodní zákoník zastavení obchodního podílu jako jeden z mnoha způsobů, které náš právní řád umožňuje pro zajištění pohledávek. Zastavení obchodního podílu - jako zajišťovací institut - obchodní zákoník umožňuje pouze u společnosti s ručením omezeným.

Obchodní podíl vymezuje obchodní zákoník v ustanovení § 61 tak, že podíl představuje účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí

¹ Kasíková, M. a kol.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha, C.H.Beck, 2010, str. 53.

práva a povinnosti. Toto obecné vymezení platí i pro podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným ve smyslu ustanovení § 114 odst. 1 ObchZ. Výše obchodního podílu podle tohoto ustanovení obchodního zákoníku se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti, nestanoví-li společenská smlouva jinak.

Podle současné právní úpravy tedy i obchodní podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným exekucí postihnout lze. Občanský soudní řád v novelizovaném znění s účinností od 1.1.2001 umožňuje výkonem rozhodnutí postihnout pohledávku povinného z práva na vypořádací podíl, případně podíl na likvidačním zůstatku při likvidaci společnosti. Právo na vypořádací podíl společníka a způsob výpočtu jeho výše obecně upravuje ustanovení § 61 odst. 2 ObchZ a podíl na likvidačním zůstatku ustanovení § 61 odst. 4 a § 75a ObchZ. Z ustanovení § 320a o.s.ř. však nevyplývá možnost exekuce postižením obchodního podílu jako takového. Nelze postihnout exekucí veškerá práva společníka vyplývající z jeho účasti ve společnosti, ale pouze jeho majetkové právo k vypořádacímu podílu nebo likvidačnímu zůstatku.

Do 31.12.2000 nebylo možno postihnout obchodní podíl dlužníka soudním výkonem rozhodnutí, což tak i omezovalo možnost zajištění pohledávky zřízením zástavního práva k němu. Až tzv. velká novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000 Sb. umožnila zastavení obchodního podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným. Možnost zastavení obchodního podílu v našem právním řádu není přitom ničím novým, protože tuto možnost již připouštěl zákon č. 58/1906 ř. z., a to v ustanovení § 76 odst. 3.

Zastavení obchodního podílu, jakožto zajišťovací institut, dosud není využíván v míře, která by tomuto způsobu zajištění pohledávky odpovídala. Zejména z toho důvodu, že zastavený obchodní podíl v průběhu doby, kdy je zastaven, může vlivem případného neúspěšného podnikání společnosti ztratit na hodnotě, kterou měl v době uzavření zástavní smlouvy a dlužník nebude schopen zajištění doplnit. Považuji za vhodné problematice zastavení obchodního podílu a realizace této zástavy pro případ neuspokojení pohledávky věřitele věnovat dále více pozornosti.

Zastavení obchodního podílu upravuje ustanovení § 117a ObchZ. Podle 1. odstavce tohoto ustanovení obchodní podíl může být předmětem zástavního práva. Pro zástavní právo k obchodnímu podílu, nestanoví-li ustanovení § 117a ObchZ jinak, se použijí ustanovení občanského a obchodního zákoníku o zástavním právu k movitým věcem. Po dobu trvání zástavního práva k obchodnímu podílu jej nelze, oproti jiným zástavním právům, zastavit opětovně.

Obchodní zákoník upravuje zastavení obchodního podílu obdobným způsobem jako jeho převod. Základním předpokladem je, aby společenská smlouva umožňovala převod obchodního podílu na jinou osobu (viz § 115 ObchZ). Samotná smlouva může podmínit převod obchodního podílu souhlasem valné hromady. Pokud společenská smlouva podmiňuje převod obchodního podílu souhlasem valné hromady, vyžaduje se i k zastavení obchodního podílu souhlas valné hromady. V takovém případě bez souhlasu valné hromady nemůže zástavní právo vůbec vzniknout. Obchodní zákoník nestanoví, zda souhlas se zastavením obchodního podílu musí být valnou hromadou odsouhlasen před či po uzavření zástavní smlouvy. Tuto otázku povětšinou ani neřeší společenská smlouva. Pro právní jistotu účastníků zástavní smlouvy, zejména zástavního věřitele, lze jen doporučit, aby byl souhlas valné hromady dán před uzavřením zástavní smlouvy. Pokud by totiž valná hromada

Exekucí nelze postihnout veškerá práva společníka vyplývající z jeho účasti ve společnosti, ale pouze jeho majetkové právo k vypořádacímu podílu nebo likvidačnímu zůstatku.

dodatečně po uzavření zástavní smlouvy souhlas nedala, zástavní smlouva by byla neúčinná.

Pro rozhodnutí valné hromady o souhlasu se zastavením obchodního podílu postačuje prostá většina hlasů přítomných společníků, nestanoví-li společenská smlouva jinak. I když obchodní zákoník upravuje zastavení obchodního podílu obdobně jako převod obchodního podílu, pak ale k souhlasu valné hromady se zastavením obchodního podílu není nutný souhlas minimálně dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků a není ani stanoveno, že o rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis. To ovšem nevyklučuje, aby společenská smlouva neurčovala, že k zastavení obchodního podílu musí být na valné hromadě vysloven souhlas dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků.

O zastavení obchodního podílu musí být uzavřena smlouva mezi zástavním věřitelem a zástavcem – společníkem společnosti s ručením omezeným. Zástavní smlouva musí být uzavřena v písemné formě, jak vyžaduje ustanovení § 117a odst. 1 ObchZ, tedy obdobně jak určuje pro zástavní smlouvu ustanovení § 156 odst. 1 ObčZ. Nedostatek písemné formy znamená její neplatnost ex tunc, což vyplývá z ustanovení § 40 odst. 1 ObčZ, podle kterého je právní úkon neplatný, nebyl-li učiněn ve formě, kterou vyžaduje zákon. Podpisy účastníků zástavní smlouvy musí být úředně ověřeny.

Podle ustanovení § 156 odst. 2 ObčZ musí zástavní smlouva obsahovat (kromě označení smluvních stran) označení zástavy, tj. obchodní podíl zástavce a pohledávku, kterou zástava zajišťuje. Pohledávkou zajištěnou zástavním právem k obchodnímu podílu nemusí být již pohledávka splatná, ale může jí být i pohledávka, která vznikne v budoucnu.

Pokud by zástavní smlouva upravovala ujednání např. o tom, že by zástavce nesměl zástavu vyplatit, že zástavní věřitel může uplatnit uspokojení z prodeje zástavy – obchodního podílu jinak než stanoví zákon, nebo zástavní věřitel se nesmí po splatnosti pohledávky domáhat jejího uspokojení prodejem zástavy – obchodního podílu apod. Neplatná ujednání v zástavních smlouvách upravuje ustanovení § 169 ObčZ, která samozřejmě platí i pro zástavní smlouvu, jejímž předmětem je obchodní podíl.

Nastane-li tedy případ, že je platně uzavřena zástavní smlouva, nenastává automaticky její účinnost. Účinnost zástavní smlouvy k obchodnímu podílu nastává až zápisem zástavní smlouvy do obchodního rejstříku, jak určuje ustanovení § 117a odst. 3 ObchZ. Zápis zástavního práva k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku je zápisem nikoliv deklaratorním, ale konstitutivním. Povinnost zápisu zástavního práva do obchodního rejstříku, tj. jeho publicita, je zákonem uložena zejména z důvodu ochrany třetích osob.

Návrh na zápis zástavního práva k obchodnímu podílu nepodává statutární orgán společnosti s ručením omezeným ve smyslu ustanovení § 31 ObchZ, ale k návrhu je aktivně legitimován zástavní věřitel nebo společník - zástavce, což vyplývá z ustanovení § 117a odst. 3 věta druhá ObchZ. Obdobně se postupuje pokud jde o návrh na výmaz zástavního práva k obchodnímu podílu. Návrh na zápis zástavního práva k obchodnímu podílu podává zástavní věřitel nebo společník – zástavce na předepsaném formuláři. K návrhu na zápis zástavního práva se přikládá zástavní smlouva a doklad o souhlasu valné hromady se zastavením obchodního podílu, je-li potřebný. Zástavní smlouva se k návrhu na zápis zástavního práva k obchodnímu podílu do obchodního rejstříku podává ve dvojím vyhotovení. Jedno její vyhotovení je určeno pro sbírku listin rejstříkového soudu, jak ukládá ustanovení § 38i odst.

1 písm.l) ObchZ. V případě výmazu zástavního práva se k návrhu na jeho výmaz přikládá listina potvrzující zánik zástavního práva.

Návrh na zápis zástavního práva se podává u rejstříkového soudu, u kterého je společnost s ručením omezeným (a jejíhož společníka a jeho obchodního podílu se zástavní právo týká) zapsána. Příslušný rejstříkový soud provede zápis do obchodního rejstříku podle ustanovení § 200da o.s.ř. ke dni uvedenému v návrhu na zápis zástavního práva, nejdříve však ke dni jeho provedení. Jestliže soud rozhodl o zápisu usnesením, provede se zápis do rejstříku po právní moci usnesení.

Společníku, který zastavil svůj obchodní podíl, nezakládá jeho práva spojená s účastí ve společnosti, zejména právo účastnit se na řízení společnosti a kontrole její činnosti. Naproti tomu je povinen zdržet se všeho, čím se zástava zhoršuje na újmu zástavního věřitele, což vyplývá z ustanovení § 163 odst. 1 ObčZ. Podle druhého odstavce téhož ustanovení, ztratí-li zastavený obchodní podíl na ceně tak, že zajištění pohledávky se stane nedostatečným, zástavní věřitel má právo od dlužníka žádat, aby zajištění bez zbytečného odkladu přiměřeně doplnil.

I když má společník, jehož obchodní podíl je zastaven, právo tento svůj obchodní podíl převést, zástavní právo nezaniká. Zástavní právo působí i vůči novému společníkovi – nabyvateli obchodního podílu, který má pak postavení zástavního věřitele (viz. § 164 ObčZ).

Pokud jde o právo na podíl na zisku společnosti, pak v případě zastaveného obchodního podílu se postupuje způsobem stanoveným v ustanovení § 117a odst. 6 ObchZ. Pokud je splatná pohledávka

zajištěná zástavním právem k obchodnímu podílu, pak plnění, na které společníkovi – zástavci vznikne nárok na základě jeho účasti ve společnosti, náleží do výše zajištěné pohledávky a jejího příslušenství zástavnímu věřiteli a započítávají se na zajištěnou pohledávku.

Není-li pohledávka zajištěna zástavním právem k obchodnímu podílu řádně a včas splněna, je zástavní věřitel oprávněn svým jménem obchodní podíl zástavce prodat. Prodej se uskuteční na náklady dlužníka. Zástavce může prodat obchodní podíl v obchodní veřejné soutěži (tu upravuje § 281 až § 288 ObchZ) nebo ve veřejné dražbě (viz. zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách ve znění změn a doplnění).

Občanský zákoník v ustanovení § 166 upravuje právo domáhat se žalobou vedenou u soudu proti zástavnímu věřiteli na určení nepřipustnosti prodeje zástavy osobou, která tvrdí, že prodej zástavy ve veřejné dražbě nebo ve veřejné soutěži není přípustný. Jedná se o tzv. incidenční spory. Zákon stanoví lhůtu, ve které je možno žalobu podat, a to podle § 166 odst. 2 ObčZ tak, že činí jeden měsíc ode dne doručení oznámení o veřejné dražbě či vyhlášení obchodní veřejné soutěže, nejpozději však přede dnem zahájení veřejné dražby či vyhlášení obchodní veřejné soutěže. Z toho vyplývá, že se veřejná dražba může uskutečnit až po uvedené měsíční lhůtě a obchodní veřejnou soutěž lze vyhlásit také po této lhůtě. Pokud je ovšem v této měsíční lhůtě podána žaloba na určení nepřipustnosti prodeje zástavy, lze ji vykonat až poté, kdy bylo o této žalobě pravomocně rozhodnuto.

Zákon chrání zástavního věřitele proti bezdůvodně podané žalobě. Ten, kdo podal bezdůvodně žalobu na určení nepřipustnosti pro-

informační systém

Soudní exekutor

Komplexní systém pro Exekuční úřady řešící celý životní cyklus exekuce.

- integrované řešení pro **datové schránky**
- zabezpečený **vzdálený přístup** do aplikace
- **automatická tvorba** a podepisování PDF dokumentů
- napojení na webovou službu **Insolvenčního rejstříku**

a mnoho dalších funkcí ...

Pokud máte zájem o bližší informace, neváhejte nás kontaktovat:

Michal Tyl
projektový manager
AURA, s.r.o.
Úvoz 499/56
602 00 Brno

tel. +420 544 508 132
E-mail: michal.tyl@aura.cz
Internet: <http://www.aura.cz>

informační systémy
šité na míru

www.aura.cz

deje zástavy, je povinen nahradit zástavnímu věřiteli škodu, která mu vznikla oddálením prodeje zástavy za dobu od podání žaloby do dne rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, jestliže zástavní věřitel uplatnil právo na náhradu této škody v průběhu řízení o žalobě před soudem prvního stupně. Soud může uložit žalobci, aby u soudu v průběhu řízení složil zálohu do úschovy soudu, a to až do výše možné náhrady škody.

K prodeji zastaveného obchodního podílu není potřebný souhlas zástavce – společníka. I když k zastavení obchodního podílu byl nutný souhlas valné hromady (viz. výše), pak s prodejem zastaveného obchodního podílu valná hromada souhlas již nedává. Obchodní zákoník neupravuje povinnost souhlasu valné hromady s prodejem zastaveného obchodního podílu dokonce ani v případě, že k převodu obchodního podílu je souhlas valné hromady nutný (viz. § 115 ObchZ). Z toho vyplývá, že valná hromada společnosti nemůže zabránit prodeji zastaveného obchodního podílu ani v případech, kdy k jeho převodu je jinak potřebný její souhlas. Tím, že valná hromada souhlasila se zastavením obchodního podílu, není možné, aby zamezila jeho případnému prodeji.

Zastavený obchodní podíl nemůže jako zástava propadnout, protože tuto možnost obchodní zákoník nepřipouští. Nepodaří-li se zastavený obchodní podíl prodat způsobem stanoveným v § 117a odst. 4 ObchZ, je zástavní věřitel oprávněn vykonávat práva spojená se zastaveným obchodním podílem od doby neúspěšného prodeje. Tato práva je povinen vykonávat s péčí řádného hospodáře, jinak je povinen za porušení této povinnosti uhradit zástavci případně vzniklou škodu. Naproti tomu je zástavní věřitel oprávněn připočíst si k dlužné pohledávce i účelně vynaložené náklady spojené s výkonem těchto práv.

Zákon umožňuje, aby se společník, jehož obchodní podíl byl zastaven, dohodl se zástavním věřitelem, že přijme jeho obchodní podíl na úhradu dluhu. Společník je povinen postupovat tak, aby nepoškodil společnost. Uvedený závěr vyjádřil Nejvyšší soud České republiky následovně: „Jednou ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník, je princip loajality. Za použití tohoto principu lze dovodit, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby tímto převodem neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti“.¹

V případě nabídky na převzetí obchodního podílu na úhradu dluhu se postupuje podle ustanovení § 115 ObchZ o převodu obchodního podílu. Nastane-li takový případ, pak ke smlouvě o převodu zastaveného obchodního podílu se již nevyžaduje souhlas valné hromady společnosti, i když by jinak bylo stanoveno, že k převodu obchodního podílu se souhlas valné hromady vyžaduje. Převod zastaveného obchodního podílu na zástavního věřitele je v tomto případě možný i tehdy, pokud společenská smlouva nepřipouští převod obchodního podílu na jinou osobu než společníka. Opět zde platí, že souhlas valné hromady se zastavením obchodního podílu znamená i takovýto souhlas. V opačném případě by se značně znehodnocovala poskytnutá zástava v neprospěch zástavního věřitele.

Ve smlouvě o převodu zastaveného obchodního podílu na nabyvatele – zástavního věřitele musí být uvedeno, že se obchodní podíl převádí na úhradu dluhu, včetně jeho důvodu a výše. Nejvyšší soud České republiky judikoval, že „pro určení hodnoty obchodních podílů představujících účast jednotlivých společníků na společnosti není sama o sobě rozhodující výše základního kapitálu.“² Důležité proto je, že k převodu obchodního podílu na úhradu dluhu musí být hodnota obchodního podílu stanovena znalcem, jak stanoví § 117a odst. 7 ObchZ. Znalce jmenuje soud na návrh zástavního

věřitele. Pro jmenování a odměňování znalce platí obdobně ustanovení § 59 odst. 3 ObchZ. Pokud by hodnota podílu určená znalcem převyšovala hodnotu dlužné pohledávky a jejího příslušenství, včetně nákladů spojených se znaleckým posudkem, pak je zástavní věřitel povinen bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu vyplatit zástavci převyšující částku.

Převodem zastaveného obchodního podílu na zástavního věřitele zástavní právo zaniká.

Podle ustanovení § 47 odst. 4 exekučního řádu majetek, který je postižen exekučním příkazem, nesmí povinný převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Pokud by tak povinný učinil, byl by takovýto právní úkon absolutně neplatný. V případě obchodního podílu (i zastaveného) má uvedenou povinnost i společnost s ručením omezeným. Z toho vyplývá, že generální inhibitorium je po vydání exekučního příkazu postihujícího i zastavený obchodní podíl doplněno zákazem nakládat s obchodním podílem a plnění k němu se vázícím, tzv. speciálním inhibitorem.

Bude-li zastavený obchodní podíl postižen exekucí, pak v exekučním příkazu bude uvedeno, že se společnosti s ručením omezeným (v tomto případě v postavení poddlužníka), které se týká postižený obchodní podíl, zakazuje v souladu s ustanovením § 49 odst. 3 exekučního řádu, aby okamžikem, kdy jí bude exekuční příkaz doručen, nebyla oprávněna s obchodním podílem nakládat (např. souhlasit s jeho převodem) nebo povinnému vyplatila pohledávku z práva na vypořádací podíl, provedla na ni započtení, splnila práva vyplývající z likvidačního zůstatku vázícího se k zastavenému obchodnímu podílu, nebo vůbec s obchodním podílem jakkoliv nakládala. Totéž se týká i situace, kdy valná hromada společnosti rozhodla o snížení základního kapitálu se změnou výše vkladů společníků či v souvislosti s přeměnou společnosti podle zákona č. 125/2008 Sb., ve znění změn a doplnění.

K této problematice se judikatura téměř nevyskytuje. Nicméně považují za vhodné k tzv. generálnímu inhibitoriu uvést právní větu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.11.2008, sp. zn. 20 Cdo 833/2007, podle které „počátek tzv. generální inhibitoria dle § 44 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb. je vázán na okamžik doručení usnesení o nařízení exekuce povinnému, nikoli na okamžik vydání exekučního příkazu. Generální inhibitorium je po vydání exekučního příkazu postihujícího konkrétní věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty toliko doplněno tzv. speciálním inhibitorem, tj. zákazem nakládat s konkrétním majetkem exekučním příkazem postiženým (§ 47 odst. 4, § 49 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb.)“.

Problematiku zastaveného obchodního podílu, kdy se bude jednat o pohledávku zástavního věřitele za dlužníkem, kterým je společník vlastníci zastavený obchodní podíl z hlediska uspokojení zástavního věřitele, řeší ustanovení § 117a odst. 4 ObchZ, jak bylo již uvedeno výše. Daleko složitější bude případ, kdy věřitelem společníka vlastníciho zastavený obchodní podíl bude jiný věřitel, než ten zástavní. Složitější situace může nastat, když zemře společník - fyzická osoba vlastníci zastavený obchodní podíl a je dlužníkem zástavního věřitele a dědic využije svého práva podle ustanovení § 116 odst. 2 ObchZ.

Myslím si, že problematika zastaveného obchodního podílu a exekuce by si jistě vyžádala širšího rozboru. I odborná diskuse na toto téma by jistě byla přínosná.

Mgr. et Mgr. Josef Ťoukálek
exekutorský koncipient JUDr. Igora Ivanka,
Exekutorského úřadu Praha 10

¹ Soudní judikatura č. 11/2007, s. 869.
² Soudní judikatura č. 3/2006, s. 196.

Dluhy je třeba platit, shodují se politici

I v tomto čísle Komorních listů jsme se rozhodli dát prostor politikům, a to napříč politickým spektrem. Představitelům všech parlamentních stran jsme položili několik otázek týkajících se nejen teritoriality, ale obecně otázky vymahatelnosti práva.

1. Podle statistik Exekutorské komory ČR a Ministerstva spravedlnosti bylo v loňském roce nařízeno 718 tisíc exekucí, kromě toho i více než 300 tisíc soudních výkonů rozhodnutí, tedy „exekucí“ prováděných soudem. To de facto znamená, že jen v roce 2009 exekutoři a soudy začali vymáhat přes 1 milion dluhů, kdy jejich původci nesplnili dobrovolně to, co jim bylo uloženo pravomocnými rozsudky a nebo výměry orgánů veřejné moci. Je podle Vás zapotřebí se tímto jevem nějak zabývat (hledat příčiny, odstraňovat následky) nebo jde o běžný projev současné společnosti, se kterým si jednotlivé složky justice poradí?

JUDr. Vlasta Parkanová (poslankyně TOP 09)

Stoupající počet exekucí je nepochybně nežádoucím jevem, který má celou řadu příčin. Jedním z důležitých faktorů je i hospodářská krize, která zvýšila nezaměstnanost a tím i schopnost řady lidí bez práce splácet svoje závazky. Věřím, že s koncem krize ubude i počet exekucí v této skupině osob.

Na druhou stranu je zde stále řada lidí, kteří se nechovají odpovědně, snaží se vyhybat svým závazkům a zcela nedostatečně chápou, že vymahatelnost práva se u nás v uplynulých letech radikálně zlepšila. Stejně nesmyslná rizika na sebe často berou i úvěrové společnosti, které až příliš ochotně půjčují lidem, u kterých je zřejmé, že nebudou mít svoje dluhy z čeho splácet.

I přes řadu nežádoucích jevů v této oblasti se však domnívám, že pro zásadní zásah státu není velký prostor. Za zcela chybné považuji pokusy o zavedení státem určené maximální výše úrokových sazeb u půjček, jako přijatelné vidím stanovení maximálních limitů pro různá penále. Za velmi žádoucí považuji především takové změny předpisů, které zaručí maximální informovanost klientů. Při uzavírání úvěrové smlouvy musí být dlužník velmi detailně a srozumitelně seznámen s tím, k čemu se zavazuje a co pro něj bude znamenat případné neplnění těchto závazků.

Mgr. Martina Pokorná (místopředsedkyně SZ)

Nejde o problém justice, ale společnosti. Justice si s exekucemi poradí, jde vesměs o rutinní agendu, která byla poslední tzv. „střední novelou“ exekučního řádu výrazně elektronizována a zrychlena.

Justice nemá žádné možnosti tento stav změnit, nemůže omezit počet napadajících žalob ani exekucí, leda svou neschopností. Svým způsobem je růst počtu exekucí důkazem zvyšující se efektivity soudního vymáhání pohledávek, jakož i vymahatelnosti práva vůbec. Problém je třeba řešit v jeho příčině - a tou je organizovaný systém vzniku dluhů, zejména ze spotřebitelských úvěrů a nebankovních půjček, které se doslova podbízejí lidem, bez ohledu na jejich reálné možnosti splácet. Řešení je jediné: osvěta a systematické vzdělávání občanů (už od střední školy).

JUDr. Jiří Pospíšil (poslanec ODS)

Domnívám se, že je nutné zvyšovat tzv. finanční gramotnost občanů. To však není úkolem justice jako takové, vidím to spíše jako poslání ministerstva školství, které by mělo finanční gramotnost zvýraznit jako jeden z prvků výchovy k občanství. Co se týká rezortu spravedlnosti, tak tam se domnívám, že je potřeba předkládat i další způsoby řešení jak se vypořádat se zadlužováním fyzických nebo právnických osob. Za naší vlády jsme uvedli v život nový insolvenční zákon, který nabízí například tzv. oddlužení, to znamená, že člověk, který upadne do dluhů a není je schopen splácet, může využít principu oddlužení, nemusí situaci nechat dojet až do exekučního řízení. Mám-li to shrnout: výchovné aspekty ano, ale to spadá do rezortu školství. Spravedlnost jako taková by měla nabízet více právních nástrojů k tomu jak řešit zadluženost občanů.

JUDr. Zuzka Bebarová – Rujbrová (poslankyně KSČM)

Nárůst počtu exekucí je alarmující, ale určitě jej nelze vytykat soudům a exekutorům - spíše potvrzuje skutečnost, že se vymahatelnost práva začíná zlepšovat. Svědčí o dopadech ekonomické krize na sociálně slabší obyvatelstvo i o nezodpovědnosti a neinformovanosti části veřejnosti při přebírání peněžitých závazků.

Přesvědčení našich babiček o tom, že být zadlužený je ostuda, a že „dluhy se mají platit“, ustupuje před názorem „ono to nějak dopadne“ a euforií při získávání různých forem úvěrů.

Problém pokládám za vážný a opakuji, že jeho řešení není, a ani nemůže být pouze v rukou exekutorů. Alarmující stav by měl být řešen informační kampaní státu, jeho tlakem na poskytovatele půjček a smluvní podmínky při jejich uzavírání (známý problém rozhodčího řízení a pod.), důraznějším postihem lichvy, ale i tlakem na dodavatele energií a služeb, aby nevnucovali klientům plnění, která převyšují jejich platební schopnosti a včas je upozorňovali na prodlení při plnění závazků.

JUDr. Cyril Svoboda (předseda KDU-ČSL)

Růst exekučně vymáhaných plnění je alarmující. Je samozřejmé, že touto problematikou je nutné se zabývat a hledat příčiny, které

tento stav podmiňují. Vždy je lépe se zaměřit na řešení preventivní, než-li se snažit odstraňovat pouze důsledky negativních jevů, což však neznamená, že by tím KDU-ČSL chtěla rezignovat na nalézání řešení již nastalých následků. KDU-ČSL proto bude podporovat přijatelná řešení, jež by pomohly současný trend minimálně zmírnit.

Jednotlivé složky justice existují proto, aby byla zaručena ochrana práv osob. Poskytovaná ochrana ze strany jednotlivých složek justice tak v těchto případech slouží jako poslední možnost oprávněných. Nelze se ztotožnit s názorem, že by si jednotlivé složky justice měly s tímto jevem poradit. Důležité je, aby exekutoři volili přiměřené nástroje exekuce. Tyto složky nikdy nebudou řešit příčiny, ale toliko důsledky. Musím však zdůraznit, že výkon rozhodnutí nebo exekuce jsou instituty, které právní řád obsahovat musí, neboť krom faktického vymožení plnění slouží do jisté míry i preventivně, tedy předchází vzniku nuceného výkonu rozhodnutí. Na druhou stranu však nelze tyto instituty přeceňovat, neboť klíčovou roli zde sehrává jednotlivec. Ten sám si musí být vědom, co znamená být zadlužen, respektive následný výkon soudního rozhodnutí či exekuce. Pouze jednotlivec rozhoduje o tom, za jaké zboží a služby bude platit. Stát by měl více klást důraz na finanční gramotnost společnosti. Jen v tomto směru vzdělaný jednotlivec může pomoci společnosti s minimalizací tohoto negativního jevu. Je však nepřijatelné, aby stát paternalisticky vedl jednotlivce za ruku, stát musí v této oblasti jednativce podporovat, ale konečné rozhodnutí vždy musí učinit jednotlivec.

JUDr. Jeroným Tejc (poslanec ČSSD)

Myslím, že celá politická scéna podcenila fenomén poskytování spotřebitelských úvěrů v posledních deseti letech. Půjčování prostředků bez prověřování příjmů dlužníků, zneužívání jejich tísně a rozhodčích doložek - to vše v kombinaci s ekonomickou krizí a růstem nezaměstnanosti - namíchalo koktejl v podobě miliónu nařízených exekucí. Cesta z toho nebude jednoduchá - pro stát ani pro dlužníky. Kromě úpravy osobního bankrotu potřebujeme podle mne větší regulaci spotřebitelských úvěrů a tvrdší postihy za lichvu. O to jsme se s Bohuslavem Sobotkou pokusili návrhem zákona o regulaci spotřebitelských úvěrů, který bohužel za téměř rok od jeho podání nebyl Poslaneckou sněmovnou doprojeden. A samozřejmě je třeba zavést dlouhodobě podceněné vzdělávání ve finanční gramotnosti už od základní školy.

2. V poslední době je moderní akcentovat ochranu dlužníků, kteří se ocitnou v exekuci, mluví se o humanizaci exekucí. Přílišná ochrana dlužníka však může zhoršit postavení jeho věřitele. Jaký je Váš postoj k tomuto tématu - je normální mít dluhy, má je každý, tak z toho nedělejme problém, nebo opačný - dluhy je potřeba platit a věřitelé mají mít účinné nástroje k jejich vymáhání?

JUDr. Vlasta Parkanová (poslankyně TOP 09)

Máte pravdu v tom, že dluhy je třeba platit a soukromí exekutoři jsou velmi účinným nástrojem k jejich vymáhání. Na druhou stranu nelze tolerovat, aby při exekucích docházelo k zabavování majetku nesprávných osob, či bylo využíváno nevybíravých praktik, které jsou v rozporu s dobrými mravy i s tím, co je ještě vzhledem ke sledovanému zájmu přiměřené. Dlužník není člověk zbavený svých občanských práv a jeho zájmy je třeba přiměřeně chránit.

Mgr. Martina Pokorná (místopředsedkyně SZ)

Exekuce nemají mít likvidační účinky na dlužníka. Zároveň je však jasné, že nucenému vymáhání práva, které dlužník ignoruje, se nelze v právním státě vyhnout. A náklady s tím spojené musí nést ten, kdo je zavinil, což bývá dlužník. Samotná právní úprava je dnes nastavena dobře.

JUDr. Jiří Pospíšil (poslanec ODS)

Jsem přesvědčen, že dluhy je třeba platit. V poslední době mám pocit, že si někteří politici vytvářejí na tématu dluhů svoji kampaň, a to pro mě nepřijatelným populistickým způsobem, kdy de facto tvrdí, že dluhy se platit nemusí. To, jako pravicový politik, jednoznačně odmítám. Na druhou stranu je třeba najít takovou právní úpravu, která vyváží práva věřitelů, ale též zajistí práva dlužníků. Jinými slovy - nelze mít právní úpravu, která povede k tomu, že dlužník bude v rámci uspokojování věřitele okraden či materiálně zlikvidován. Cílem je tedy najít takovou právní úpravu, která vyváží práva věřitelů a dlužníků a takovouto právní úpravu prosazovat, o to jsme se také v době mého fungování na ministerstvu snažili.

JUDr. Zuzka Bebarová - Rujbrová (poslankyně KSČM)

Nemyslím si, že by dlužník měl požívat větší ochrany než věřitel. Na druhé straně by exekutor neměl upřednostňovat ekonomickou motivaci před důsledným naplňováním zákonných podmínek realizace exekuce a měl by možná důsledněji zohledňovat práva třetích osob dotčených exekucí. Od Exekutorské komory pak očekávám, že se dokáže kriticky vyslovit k případům zjištěných excesů.

JUDr. Cyril Svoboda (předseda KDU-ČSL)

Musíme důrazně rozlišovat dlužníky a povinné. Být dlužníkem není nic negativního. Je to jeden ze subjektů závazkového právního vztahu, a proto nelze apriori říci, že mít dluhy znamená něco negativního. Negativním jevem je však porušení povinnosti dlužníka řádně a včas své dluhy plnit. Proto lze říci, že mít dluhy je relativně normální. Nelze však rovněž říci, budu mít dluhy jen proto, že je má někdo jiný také. Opět se dostáváme k jednotlivci a jeho vztahu k

finančním prostředkům. Zde platí to, co jsem zmiňoval v souvislosti s první otázkou. Pokud se však z dlužníka stane povinný, je zřejmé, že stát musí mít účinné mechanismy, jež by umožnily oprávněnému vynutit své právo.

JUDr. Jeroným Tejc (poslanec ČSSD)

Myslím, že již nedávno přijaté novely v této oblasti dostatečně zpřesnily úpravu exekucí a zároveň ono pomyslné kyvadlo mezi věřiteli a dlužníky vrátilo do rovnováhy. Za současné situace nejsem stoupencem radikálních změn. Ale nebráním se diskusi např. o povinné výzvě věřitele dlužníkovi k úhradě dluhu před podáním návrhu na exekuci. I když i v tomto případě je třeba postupovat opatrně, aby jediným výsledkem této výzvy nebylo ukrytí zbyvajících majetku.

3. Je podle Vás reálné zavedení územní působnosti soudních exekutorů (princip teritoriality) jako nástroje ke snížení nákladů exekuce a podstatného omezení množství dotazů soudních exekutorů zatěžujících subjekty poskytující údaje o majetku dlužníků (banky, zdravotní pojišťovny, ČSSZ apod.), nebo si myslíte, že aspekt volné soutěže mezi exekutory přináší tolik pozitiv pro efektivitu vymáhání, že nelze uvažovat o jeho změně?

JUDr. Vlasta Parkanová (poslankyně TOP 09)

Stanovit místní příslušnost soudního exekutora pro exekuční řízení shodně s příslušností exekučního soudu může být zajímavým námětem, který přispěje k větší rychlosti i snížení nákladů exekuce a v praxi by mohl vést i k větší ochraně práv exekuoovaných osob. Na druhou stranu se nedomnívám, že by stát měl tyto „zakázky“ exekutorům přidělovat na základě loterie či jiné „přídělové“ metody.

Mgr. Martina Pokorná (místopředsedkyně SZ)

Nedomnívám se, že by zavedení územní působnosti exekutorů vedlo ke snížení nákladů exekuce a omezení množství dotazů exekutorů; zavedení doručování prostřednictvím datových schránek navíc proces dotazování značně zrychlilo. Jsem zastáncem názoru, že občan - v tomto případě věřitel - má možnost svobodné volby exekutora, vybírá si mimo jiné podle pozitivní osobní zkušenosti, rychlosti a schopností exekutora. Zavedením územního principu bychom snížili možnost volby věřitelů a dlužníkům bychom stejně nepomohli.

JUDr. Jiří Pospíšil (poslanec ODS)

Já sám osobně nejsem příznivcem územního principu, a to kvůli postavení občana – to je to klíčové. Domnívám se, že občan - věřitel má právo vybrat si exekutora, který bude vymáhat jeho pohledávku. Občan má mít právo zvolit si toho exekutora, o které je

presvědčen, že mu efektivně - to znamená řádně a rychle - vymůže peníze. Pokud vytvoříme územní princip, tak podle mého názoru výrazně zkrátíme právo věřitele. Domnívám se, že je nutné zachovat celostátní působnost každého exekutora, zachovat konkurenci mezi nimi a tím přispět k větší efektivitě jejich činnosti. Myslím si, že věci, které se občas dějí, že si exekutoři účtují příliš vysoké náklady spojené např. s přepravou věcí, lze odstranit jiným způsobem než přímo zavedením územního principu.

JUDr. Zuzka Bebarová – Rujbrová (poslankyně KSČM)

Neměla jsem až dosud na tuto problematiku vyhraněný názor, ale argumentace Mgr. Polanského působí přesvědčivě. Byť příliš nevěřím, že by princip teritoriality sám o sobě zrovnoprávnil postavení oprávněného a povinného v exekučním řízení, mluví v jeho prospěch i předpokládané snížení nákladů na prováděné exekuce.

JUDr. Cyril Svoboda (předseda KDU-ČSL)

Vždy je nutné uvažovat o změnách systému, pokud je systém neschopný generovat požadované výsledky. Položená otázka je však dle mého názoru nepřesná. Efektivita vymáhání je jistě jedním z nejvýznamnějších výstupů systému výkonu rozhodnutí a exekucí. Ale nejsem si zdaleka jist tím, že volná soutěž exekutorů je primárně určena pro efektivní vymáhání. Volná soutěž exekutorů je primárně odrazem práva věřitele vybrat si nejen mezi soudním výkonem rozhodnutí a exekucí, ale v případě volby exekuce i to, který ze soudních exekutorů bude jeho pohledávku vymáhat. Zde se proto střetává právo věřitele na samotný výkon a právo na efektivní vymáhání. Zda věřitelem vybraný soudní exekutor bude při vymáhání efektivní je sice podmíněno nejedním faktorem, klíčovým aspektem však zůstává rozhodnutí věřitele.

K zavedení principu teritoriality do dnešního systému exekuce lze poznamenat následující. Lze se domnívat, že zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů by znamenalo snížení nákladů exekuce. Je rovněž pravdou, že v některých případech může docházet k duplicitní součinnosti ze strany třetích osob. Nejsem si však jist, že zavedení teritoriálního principu by znamenalo zefektivnění systému. Tento krok by jistě prospěl povinným a třetím osobám, jež poskytují součinnost. Je nutné však primárně hájit oprávněného, který by zavedením principu teritoriality ztratil nejen právo výběru, ale v některých případech by to pro něj znamenalo i zvýšené náklady. Příkladmo tzv. institucionální oprávnění, tedy ti, kteří mají tisíce exekucí vůči různým subjektům, by museli nést zvýšené náklady pro účinné hájení svých práv, neboť jejich pohledávky by pro příště neřešil jimi vybraný soudní exekutor, ale různí soudní exekutoři v rámci celé ČR. KDU-ČSL není stranou, která by se bála diskuze, a proto možnost zavedení teritoriálního principu nezavrhujeme, ale je nutné důkladně prověřit a porovnat všechny jeho výhody a nevýhody a vážít či zájmy mají být hájeny a v jaké míře.

JUDr. Jeroným Tejc (poslanec ČSSD)

Ke snížení výdajů za opakované dotazy na množství institucí může podle mne přispět modernizace komunikace a v určitých případech automatický dálkový přístup exekutora do daných registrů. Na změnu principu teritoriality nemám v tuto chvíli jasný názor. Bez podrobné analýzy pozitiv a negativ současného systému je rozhodnutí nemožné. Ale má podle mne smysl tuto debatu otevřít co nejdříve.

4. Jaký je obecně Váš názor na volnou soutěž na poli aplikace práva v oblasti, kterou garantuje stát, tedy zejména v oblasti exekucí či notářství, z hlediska právních jistot občanů?

JUDr. Vlasta Parkanová (poslankyně TOP 09)

Nemyslím si, že garance státu (respektive její charakter) v oblasti exekucí je v rozporu s volnou soutěží exekutorů.

Mgr. Martina Pokorná (místopředsedkyně SZ)

Zcela volná soutěž zde možná není, máme zákonem nastavené postavení exekutorů i notářů (tzv. numerus clausus), stát garantuje, že výkon funkcí exekutorů i notářů bude probíhat v souladu se zákonem, profesní komory jsou pak zárukou postihu případných excesů. Současná právní úprava umožňuje efektivní volbu občana, který služby exekutora nebo notáře potřebuje.

JUDr. Jiří Pospíšil (poslanec ODS)

Jsem přesvědčen, že z pohledu práv občana je zapotřebí, aby občan měl právo zvolit si exekutora, o kterém je přesvědčen, že funguje efektivně. Stejně tak notáře, o kterém je přesvědčen, že funguje dobře a rychle. Domnívám se, že jakékoliv územní sešněrování bude na prvním místě poškozovat občana a snižovat jeho možnost domoci se svých práv.

JUDr. Zuzka Bebarová – Rujbrová (poslankyně KSČM)

Přiznávám se, že jsem v době zavedení institutu soukromých exekutorů nebyla jeho příznavcem. Byla jsem přesvědčena, že vymahatelnost práva musí garantovat stát. I dnes, kdy exekutoři prokázali, že jsou schopni plnit své poslání mnohdy lépe než soudy, očekávám, že stát bude svoji garanci zajišťovat jasným vymezením pravidel a kontrolou jejich dodržování.

JUDr. Cyril Svoboda (předseda KDU-ČSL)

Česká republika je demokratickým právním státem založeným na principu právní jistoty, který především říká, že v obdobných případech má být postupováno a rozhodováno obdobně. KDU-ČSL nemá problém s volnou soutěží v oblasti exekucí a notářství. Občané, kteří jsou potenciálními uživateli jejich služeb, sami musí hájit svá práva, a tak naplňovat právní zásadu vigilantius iura scripta sunt. Bohužel nevím, kam tato otázka přesně míří, proto lze říci pouze tolik, že pokud dochází k porušování principu právní jistoty, je to problém nedostatečné kontroly a nikoliv špatně nastaveného systému. Současný právní řád obsahuje dostatečné právní prostředky k zachování právní jistoty i při existenci volné soutěže v oblasti exekucí a notářství.

JUDr. Jeroným Tejc (poslanec ČSSD)

Je otázkou, zda lze hovořit o volné soutěži právě v uvedených oblastech, když existuje numerus clausus. Myslím, že debata na toto téma nás čeká především po rozhodnutích evropských soudů

o žalobách z jiných členských států, jako např. Francie. Osobně jsem stoupencem zachování současného modelu, byť za posílení role státu v oblasti výběru osob a jejich kárné odpovědnosti.

Cíle a priority Soudcovské unie

(rozhovor s JUDr. Tomášem Lichovníkem, prezidentem Soudcovské unie)

Na přelomu roku jste seznámili odbornou i laickou veřejnost se základními obrysy nového modelu soudnictví, který spočívá v přenesení některých pravomocí z Ministerstva spravedlnosti na nově konstituovaný orgán - Nejvyšší radu soudnictví. Nejvyšší rada soudnictví by měla být postavena na roveň vládě či parlamentu.

návrh složení
Nejvyšší rady soudnictví (NRS)

celkem 11 členů

- 2 stálí členové – předseda Nejvyššího soudu a předseda Nejvyššího správního soudu
- 5 členů volených – všemi soudci
- 1 člen volený – Senátem Parlamentu ČR
- 1 člen volený – Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR
- 1 člen – jmenovaný prezidentem republiky
- 1 člen – jmenovaný vládou

funkční období volených a jmenovaných členů by mělo být sedm let a tito členové by nemohli být jmenováni a voleni znovu

pravomoci NRS by měly směřovat zejména do oblasti personální a disciplinární; zde by měla NRS prakticky převzít současné pravomoci ministra spravedlnosti.

Jak se zrodila tato myšlenka, resp. co bylo tím impulsem, který soudce přiměl k tomu, aby začali prosazovat nový model fungování soudnictví?

Vycházíme z toho, že veřejnost – alespoň podle průzkumů veřejného mínění - není spokojena s prací soudů, se stavem a fungováním soudnictví, a to dlouhodobě. Přitom stávající model soudnictví má

počátky někdy v druhé polovině 19. století a od té doby se nijak výrazně nezměnil. Jestliže tu tedy máme současný model soudnictví více jak sto let a nejsme s ním spokojeni, tak je evidentní, že se tento model neosvědčil a měli bychom vyzkoušet model jiný. Tím jiným modelem je určitá forma soudcovské samosprávy. Mimochodem, ve většině evropských zemí funguje nějaká forma této samosprávy, kdy soudní moc je zastřešena orgánem, který ji reprezentuje a který je složen výhradně ze soudců (ale to je výjimkou) a nebo ze soudců a představitelů dalších mocí.

Tím dalším důvodem, který nás vede ke změně, je ta skutečnost, že soudní moc je jediná ze tří mocí ve státě, která nemá svou reprezentaci. Výkonná moc je reprezentovaná prezidentem a vládou, zákonodárná moc parlamentem, ale soudní moc nemá reprezentaci žádnou. Ministerstvo spravedlnosti určitě nelze považovat za reprezentanta soudní moci. Dochází tedy k tomu, že zmíněné tři moci ve státě nejsou vyvážené.

To jsou jediné důvody – zastaralý, nefunkční systém a absence reprezentace, které vás k této myšlence přivedly? Nebo v posledních měsících přišel ještě nějaký další impuls, který vás přiměl usilovat o změnu o to více?

Ano, ty důvody jsou ještě dva, ten první pochází z roku 2008, kdy nabyla účinnosti novela zákona o soudech a soudcích, která změnila pravidla pro jmenování soudních funkcionářů a jejich setrvání ve funkci. Od října 2008 mají předsedové a místopředsedové soudů časově omezený mandát, kdy každý z nich může vést okresní, krajský či vrchní soud jen 7 let. Časově omezený mandát nepředstavuje velké nebezpečí. Nebezpečí však vidíme v tom, že o tom, kdo bude předsedou nebo místopředsedou soudu, rozhoduje výhradně ministr spravedlnosti, případně prezident republiky - což jsou představitelé moci výkonné. Přitom stát velmi často vystupuje v soudních sporech jako jeden z účastníků řízení. Občan, který se soudí se státem, pak přeci není v rovném postavení, jestliže o profesním životě soudce rozhoduje moc výkonná.

Naznačil jste, že dosavadní systém je netransparentní a může vést k ovlivňování soudců, můžete to rozvést?

Předseda či místopředseda soudu jsou v první řadě soudci – a tady vidíme to nebezpečí, že mohou být ovlivněni ze strany jednoho z účastníků řízení, protože ten na ně má jakousi páku. "Chceš být předsedou? Tak rozhodni takto..." To se netýká jen soudních funkcionářů. Když to dotáhnou do důsledku, tak vlastně celý profesní život soudce záleží na ministrovi spravedlnosti. Má-li přejít soudce od okresního soudu ke krajskému - potřebuje rozhodnutí ministra, z krajského k vrchnímu taktéž, i z vrchního na nejvyšší - vždycky je potřeba rozhodnutí ministra. Takže soudce po celý svůj profesní život je odkázán na to, jak o něm rozhodne ministr, přičemž Ministerstvo spravedlnosti je naprosto běžně účastníkem sporu, takže tady vzniká nerovnováha mezi účastníky řízení, kdy na jedné straně vystupuje stát, který bohužel má velmi silné páky na soudce, a na druhé straně občan, která takové páky samozřejmě nemá.

Děje se to, vyvíjí někdo takový tlak?

Nemohu říci, že bych se osobně setkal s konkrétním případem, kdy by někdo z politiků zasahoval přímo do nějakého řízení soudu, ale je tady to nebezpečí, a to by se mělo odstranit.

Vzniká tady ale určitě tlak na soudnictví jako celek, možná pod heslem toho, že je potřeba, aby soudnictví bylo výkonnější a že změny, které se připravují, se dělají proto, aby justice fungovala lépe. Ale ty snahy jdou podle nás špatným směrem, protože na co byl zvýšen tlak, tak to jsou sankce. Mám na mysli změnu zákona

o kárném řízení, která velmi výrazně zasáhla do práv soudců, ale i státních zástupců a nebo soudních exekutorů. To jsou jediné stavy, jediné profese, které mají kárné řízení nastaveno tak, že proti rozhodnutí kárného orgánu není přípustný žádný opravný prostředek, není možné podat žádné odvolání. S tím se nesetkáme u žádné jiné profese. Kdokoliv přijde o zaměstnání, tak má právo obrátit se na soud. Přitom ale Ústavní soud, který má pouze 15 soudců, má upraveno kárné řízení tak, že nejprve rozhoduje kárný senát a proti rozhodnutí kárného senátu se lze odvolat k plénu. Takže paradoxně i pro těch 15 soudců je zde vytvořen dvoustupňový systém. Ale pro několik tisíc soudců, státních zástupců či exekutorů nic takového neexistuje.

Vy jste požádali ministryni Kovářovou, aby zveřejnila pravidla, podle kterých navrhuje nebo jmenuje předsedy a místopředsedy soudů? Existují vůbec taková pravidla?

Zatím jsme se o tom bavili pouze ústně a ta odpověď byla taková, že žádná taková pravidla nejsou a že paní ministryně se nebrání tomu, aby taková pravidla byla vytvořena. Takže předpokládáme, že bychom jednali o vytvoření naprosto jednoduchých, průhledných pravidel nikoliv pro výběr funkcionářů, ale zejména pro výběr kandidátů, kteří by se mohli stát soudními funkcionáři. Nám se jedná o to, aby se pokud možno rozšířil okruh osob, které připadají v úvahu, že by mohly být jmenovány místopředsedy a předsedy soudů. Zkrátka, aby se o vedení soudů ucházeli ti nejlepší. Ale pak se domnívám, že ten, kdo jmenuje soudní funkcionáře, musí mít ve výběru volné ruce, protože je za své rozhodnutí odpovědný. Dnes je to ministr spravedlnosti či prezident republiky, v budoucnu snad vrcholný orgán soudní moci.

Vraťme se k Nejvyšší radě soudnictví – je jasné, že taková úprava se neobejde bez změny ústavy, a to předpokládá širokou politikou shodu. Je podle Vás takový návrh průchozí, je pro politiky akceptovatelný? Budou to přeci právě politici, vůči jejichž zásahům se vymezujete, kteří by museli takovou změnu posvětit...

My stále slyšíme, že zde není vhodná politická atmosféra, že není politická vůle, že samospráva soudnictví je jakýmsi červeným hadrem pro politiky. Já se ale obávám, že se těžko dočkáme doby, kdy tomu bude jinak. Takže my to musíme prosazovat bez ohledu na to, jak se na to politici dívají. Spíše než politiky o tom musíme přesvědčit voliče, čili občany.

A jste připraveni takový záměr před veřejností obhájit? Pro média je přeci velice snadné váš záměr interpretovat tak, že vám jde zkrátka pouze o to, abyste si pro sebe usurpovali moc a byli jste prakticky nekontrolovatelní, nepotrestatelní a neodvolatelní.

Ano, to je vůbec to nejdůležitější, abychom tento model dokázali obhájit před veřejností. Musíme občany přesvědčit o tom, že tu změnu nechceme kvůli sobě, ale kvůli nim. Že to děláme proto, aby práva občanů byla chráněna. I když ještě je tu jeden argument, který by možná mohl zvíkat i politiky – ani politici nebudou navždy politiky, dnes poslance chrání poslanecká imunita, ale to zítra nemusí platit a pak se jim možná bude hodit, že zde bude nějaký nezávislý soud, který jejich práva ochrání. Nám nejde o to získat nějakou moc, a už vůbec ne politickou. Nám jde jen o to, aby v této zemi fungovalo nezávislé soudnictví, resp. nezávislá justice v širším slova smyslu. My soudci máme sami zájem na očistění našich řad od soudců neschopných či líných. Pokud se jich totiž nezbavíme, musíme dělat práci i za ně a v důsledku jejich nekvalitní práce je poškozována i naše prestiž. Nemáme tedy žádný důvod špatně soudce chránit.

Už jste zaznamenali nějakou reakci ministerstva? Upřímně řečeno, asi nelze očekávat, že vás bude nějak vehementně podporovat, už

jen proto, že ten návrh předpokládá odejmutí některých kompetencí ministerstvu a jejich převedení na Nejvyšší soudcovskou radu.

Ze strany paní ministryně zatím byla ta reakce taková, že je ochotna o nějaké změně jednat. Na druhou stranu je pravdou, že jde o tak výraznou změnu, která se neobejde bez silné politické podpory, a tu tato vláda nemá. Nicméně i tak chceme o tomto tématu vést širokou debatu a připravovat podklady pro další politickou vládu.

Politici se ohrazují především proti tomu, že by rozpočet soudnictví měl být samostatnou rozpočtovou kapitolou a bez výslovného souhlasu Nejvyšší rady soudnictví by návrh rozpočtu ani nemohl být předložen. Interpretují to tak, že byste si vlastně určovali, kolik peněz pro sebe chcete. Jste např. v tomto připraveni ustoupit?

Nám jde především o to, aby se nějakým způsobem objektivizovalo, kolik peněz je potřeba na řádný výkon soudnictví. Jedním z našich návrhů je vytvoření určitých nákladových standardů na jednoho soudce, kde by bylo objektivizováno, kolik případů může připadat na jednoho soudce a jaké jsou na tohoto soudce náklady. Od toho by se pak měl odvíjet odborný a administrativní personál, věcné náklady na provoz a podobně. Jde nám o to, aby se řeklo: "ano, na jednoho soudce má připadat cca 500 věcí ročně a na to je potřeba určitá částka". Pokud bychom měli takto nastavená pravidla, tak by podle mne určitá finanční samostatnost neměla být problémem. Dokonce si troufnu tvrdit, že díky tomu, že se v minulém roce změnilo výkaznictví v justici, změnil se některé agendy, tak dnešní statistiky nemají příliš velkou vypovídací hodnotu. To, s čím jsme dlouhou dobu pracovali, neplatí. Máme tu nové instrumenty, jako například elektronický platební rozkaz, který měl být něčím přínosným, ale ukázal se pravý opak. Dneska nejsme schopni spočítat, kolik je potřeba peněz na řádný výkon soudnictví. Soudnictví je přitom dlouhodobě podfinancováno – o tom snad svědčí i fakt, že soudy, které dohlížejí na prosazování práva, které říkají účastníkům, jak se mají chovat a že mají řádně plnit své závazky, tak právě soudy jsou jedněmi z největších dlužníků vůbec, což je neuvěřitelná ostuda. Jestliže dlužíme advokátům řádově statisíce korun, u větších soudů jsou to dokonce milióny, a to po lhůtě splatnosti - to je přeci nemyslitelné! Což zase vypovídá o tom, že ten systém, který tu je, není správný. Jestliže my ukládáme účastníkům, že musí zaplatit soudní poplatek do tří dnů, ale v okamžiku, kdy jim ho máme vrátit, tak jim ho vracíme za půl roku, to je přeci nemyslitelné! Kde je rovnost mezi občanem a státem?

V čele Soudcovské unie už jste něco přes rok, máte vedle prosazení nového modelu fungování soudnictví ještě nějaké další cíle?

Další z priorit, které máme, je to, aby úroveň ochrany práv byla stejná na celém území státu. A to není. Mezi jednotlivými kraji a okresy jsou obrovské rozdíly. Zatímco někde se dočkáte rozsudků během několika týdnů, jinde se čeká na stejný rozsudek několik let, to přeci není normální. Občané mají právo na to, aby ochrana jejich práv byla stejná na celém území.

Dalším z projektů, které máme před sebou, je projekt "emeritního soudce". V důsledku výkyvů v množství nových věcí u jednotlivých soudů a například i v důsledku rodičovských dovolených dochází k velmi nerovnoměrnému zatížení jednotlivých soudů. Ať již v důsledku velkého množství nových věcí či v důsledku nedostatečného počtu soudců se velmi prodlužuje doba řízení. Tím trpí jednoznačně účastníci řízení a nemůže tento stav nijak ovlivnit. Pokud bychom umožnili soudcům, kteří již dříve odešli z činné služby, aby se opět na potřebnou dobu vrátili, mohli bychom překlenout právě tyto nepříznivé doby. Zkrátili bychom tak dobu řízení a navíc i přispěli ke generační obměně soudnictví, po níž veřejnost volá. Do aktivní služby by se dostali noví soudci a zkušení soudci by se v případě potřeby mohli vrátit.

Představitelé jiných právnických profesí si stěžují, že na straně soudů nemají jednoho partnera, že například v komunikaci se soudy není možné dosáhnout sjednocení metodiky v provádění konkrétních soudních úkonů. Vidíte tady v tomto smyslu v dnešních podmínkách vůbec nějakou možnost?

Jistě by tu byla možnost sjednotit tu činnost formou např. metodického pokynu. Úplně jinak bude vnímán metodický pokyn ze strany Nejvyšší rady soudnictví a úplně jinak je vnímán metodický pokyn ze strany Ministerstva spravedlnosti. Protože - řeknu to narovinu - je to často vnímáno jako určitý zásah do rozhodovací pravomoci činnosti soudů. Ministerstvo nám nemá co říkat, jak my máme soudit. Možná je to někdy i chyba, vedlo by to k jednoduššímu řešení, nicméně takový postoj u řady soudců je. Druhý způsob, jak dospět k nějakému sjednocení, je omezení legislativní činnosti vlády a parlamentu, protože tady ani nemůže docházet k nějakému jednotnému výkladu práva, když se zákony mění několikrát do roka.

Měla jsem na mysli například otázku vyvěšování, která soudní exekutory pálí. Je v tuto chvíli nějaký orgán, na který je možné se obrátit a který má dostatek kompetencí k tomu, aby sjednotil soudce konkrétně v této věci? Mnohdy jde skutečně o drobnosti, které se zdá být snadné sdlit...

Soudcovská unie v oblasti rozhodování a nějakého sjednocování rozhodování nemá naprosto žádné kompetence. Nemá ani žádné nástroje jak toho dosáhnout. Je to spíš jenom další důvod k tomu, aby tu vznikl nějaký orgán, který by soudce zastřešoval a který by měl jejich důvěru. Orgán, který by jen vahou své autority mohl doporučit soudům, jak postupovat...

Mimochodem, kolik soudců je členem Soudcovské unie? Všichni?

Zdále ne, Soudcovská unie nemá povinné členství, protože je to občanské sdružení, není to profesní komora. Dnes je to méně než jedna polovina soudců, kteří jsou sdruženi v Soudcovské unii.

Je to dobře nebo špatně?

Určitě by mě potěšilo, kdyby v Soudcovské unii bylo sdruženo více soudců. A to zejména z toho důvodu, že v současné době tady není nikdo, kdo by zájmy soudců a soudů zastřešoval a hájil.

A na závěr si neodpustím: už se soudy szily s datovými schránkami? Je to více jak čtvrt roku co fungují, už je cítit nějaký pozitivní posun?

Tak proti 1. listopadu tady pozitivní posun asi bude, ale po té technické stránce je pořád obrovská řada problémů, kdy se potýkáme například s tím, že v okamžiku, kdy fungují datové schránky, přestává fungovat mailová pošta. Když začne fungovat mailová pošta, nefungují datové schránky. Prostě, buď se nám stahuje jedno nebo druhé, to je naprosto běžný úkaz. Navíc zaměstnancům to přidalo opravdu obrovskou spoustu práce. To, že by datové schránky ušetřily peníze, že by ušetřily čas, to ani náhodou. Přinesly jen a jen víc práce. Všechno se musí skenovat, všechno se musí tisknout, složitě zjišťovat - má datovou schránku nebo ne - odesílat, čekat... Přineslo to obrovskou zátěž pro odborný aparát.

To nevypadá, že byste věřil v nějaké světlé zítřky?

Zatím tomu nic nenasvědčuje.

Děkuji za rozhovor.

tuto rubriku připravuje
Monika Zajícová

S ohledem na obsahovou náplň tohoto čísla časopisu jsme se rozhodli rubriku judikatura věnovat přehledu zásadních soudních rozhodnutí, která upravují postavení soudního exekutora a s tímto nerozlučně spojenou problematiku jeho odměňování. Postupný názorový vývoj Ústavního soudu České republiky je sledován ve druhé kapitole. Třetí má za cíl poskytnout srovnání s judikaturou zabývající se postavením notářů, advokátů a insolvenčních správců. Poslední kapitola je věnována judičiálnímu vymezení postavení soudního exekutora v rozhodnutích Ústavního soudu Slovenské republiky.

Postavení soudního exekutora

rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 21. června 1974 ve věci Jean Reyners proti Belgickému státu (č.j. C-2/74)

Výjimka ze svobody usazování, upravená v článku 55 prvním pododstavci Smlouvy o EHS, musí být omezena pouze na ty činnosti uvedené v článku 52, které samy o sobě obnášejí přímou a specifickou účast na výkonu veřejné moci; v žádném případě nelze takto kvalifikovat v rámci svobodného povolání, jakým je povolání advokáta, takové činnosti, jako je udělování právních porad a právní pomoc nebo zastupování a obhajoba účastníků řízení před soudy, a to ani v případech, kdy jsou tyto činnosti povinné nebo zákonem vyhrazené.

Vzhledem k základnímu charakteru, který má v systému Smlouvy svoboda usazování a pravidlo národního zacházení, nelze výjimkám, jež připouští článek 55 první pododstavec, přiznat dosah překračující cíl, za jehož účelem bylo ustanovení o výjimce do tohoto článku zahrnuto. Článek 55 první pododstavec musí členským státům umožnit, aby v případech, kdy jsou určité funkce obnášející výkon veřejné moci spjaté s některou ze samostatně výdělečných činností uvedených v článku 52, vyloučily přístup cizích státních příslušníků k těmto funkcím.

Je plně dostačující, pokud je vyloučení těchto státních příslušníků omezeno pouze na činnosti, které jako takové představují přímou a specifickou účast na výkonu veřejné moci. Rozšíření výjimky povolené článkem 55 na povolání jako celek by bylo přípustné pouze v případech, kdy by takto charakterizované činnosti byly v jeho rámci natolik propojeny, že by liberalizace usazování měla za následek povinnost pro dotčený členský stát připustit výkon funkcí veřejné moci, i když jen příležitostně, cizími státními příslušníky.

Případné použití omezení svobody usazování, upravených v čl. 55 prvním pododstavci, musí být tedy posuzováno pro každý členský stát zvlášť s ohledem na vnitrostátní ustanovení uplatňovaná na organizaci a výkon tohoto povolání. Toto posouzení však musí brát v úvahu, že charakter omezení, která článek 55 stanoví pro výjimky ze svobody usazování, je upraven právem Společenství, aby nedocházelo k tomu, že užitečný účinek Smlouvy bude zmařen jednostrannými ustanoveními členských států.

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. března 2006, sp. zn. 20 Cdo 2706/2004

Exekutor při provádění exekuce nemá postavení soukromoprávního subjektu, nýbrž vykonává pravomoc svěřenou mu předpisy veřejného práva. Je na něj delegována část státní moci, jejímž nositelem je při soudním výkonu rozhodnutí soud, tedy pravomoc nuceně vykonávat exekuční tituly. Úkony exekutora při provádění exekuce se podle § 28 zákona č. 120/2001 Sb. považují za úkony soudu.

Z postavení exekutora jako nositele delegované státní moci pak plyne, že vztah mezi ním a vydražitelem ohledně zaplacení nejvyššího podání není vztahem soukromoprávním. Pro soukromoprávní vztahy je charakteristické, že jejich účastníci mají rovné postavení (§ 2 odst. 2 občanského zákoníku). Tak tomu však mezi exekutorem a vydražitelem není; exekutor zde vykonává delegovanou státní moc a je vydražiteli nadřízen, neboť autoritativně rozhoduje o tom, zda udělí vydražiteli příklep. Proto i s tím související vztah ze zaplacení nejvyššího podání není vztahem soukromoprávním, nýbrž veřejnoprávním. Plnění povinností exekutora se tedy nelze domáhat soukromoprávní cestou.

Odměňování soudního exekutora

nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2005, sp. zn. II. ÚS 372/04

Jádrem projednávané ústavní stížnosti je posouzení, zda aplikace a interpretace příslušných ustanovení exekučního řádu, provedená obecnými soudy, na základě níž bylo shledáno, že v projednávaném případě nemá stěžovatel nárok na náhradu nákladů exekuce, je ústavně konformní. Krajský soud vzhledem k tomu, že exekuce byla zastavena podle § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu, konstatoval, že povinnost k náhradě nákladů exekuce by měl mít povinný, který však ztratil způsobilost být účastníkem řízení ke dni 16. 5. 2003, a tuto povinnost mu proto nelze uložit. Exekuce nebyla zastavena v důsledku procesního zavinění oprávněného při nařízení exekuce nebo v průběhu exekuce, a oprávněnému proto nelze uložit podle § 89 exekučního řádu povinnost k náhradě nákladů exekuce. Tyto náklady nenese ani stát.

Stát exekučním řádem přenesl na exekutory část svých mocenských pravomocí. Současně stanovil, že exekutor vykonává tuto činnost nezávisle a nestranně (§ 2 exekučního řádu). Nezávislost exekutora je zabezpečena v rámci exekučního řádu různými způsoby, mimo jiné též úpravou obsaženou v ustanovení § 3, dle něhož exekutor vykonává exekuční a další činnost za úplatu a současně je omezen na výdělečných činnostech - jeho činnost je neslučitelná s jinou výdělečnou činností s výjimkou správy vlastního majetku (může však i za úplatu vykonávat činnost vědeckou, publikační, pedagogickou, tlumočnickou, znaleckou a uměleckou). Nelze současně nezmínit, že s ohledem na ustanovení § 30 exekučního řádu lze provedení požadovaných úkonů v rámci exekuce odmítnout jen z velmi omezených důvodů. **Exekutor tedy zásadně nemá volnost při výběru provedení exekuce. Nezávislost exekutora (i ekonomická) na státu je základním předpokladem exekutorovy nestrannosti při výkonu exekuční činnosti.**

Ustanovení exekučního řádu, která upravují náhrady nákladů exekuce, proto **musí být aplikována a interpretována s ohledem na specifické postavení exekutora v řízení o exekucích a nezbytnost zachování a šetření jeho nezávislosti. Jestliže na jedné straně zákonodárce vyjádřil zcela zjevně svůj úmysl, aby exekutor vykonával svou činnost za úplatu, přičemž toto ustanovení chrání jeho nezávislost, nelze další ustanovení téhož právního předpisu aplikovat a interpretovat zcela opačně, s tímto úmyslem v rozporu, tedy ignorovat specifika jeho postavení a v řízení o exekuci mu nepřiznat nejen odměnu, ale ani náhradu dalších nákladů, při provádění exekuce vzniklých. To vše pochopitelně platí pouze tehdy, pokud by takový záměr zákonodárce z příslušných ustanovení exekučního řádu, jimiž se upravuje náhrada nákladů řízení, explicitně nevyplýval. K takovému závěru však podle Ústavního soudu nelze**

ze dospět. Podle § 87 odst. 2 a 3 exekučního řádu leží povinnost k úhradě nákladů exekuce zásadně na povinném, a to jak vůči oprávněnému, tak i vůči exekutorovi. Podle ustanovení § 89 však soud může uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce, dojde-li k zastavení exekuce. Vzhledem k premise, že náklady exekutora musí být nahrazeny, tedy musí mu být zajištěna „úplata“, jak zaručuje § 3 exekučního řádu, není možné náhradu nákladů exekutora odmítnout s odkazem na subsidiární užití občanského soudního řádu pro nedostatek „procesního zavinění“. Pro tento případ exekuční řád zjevně „stanoví jinak“ a subsidiární použití občanského soudního řádu, na nějž odkazuje § 52 exekučního řádu, je vyloučeno. **Náklady exekuce tedy musí hradit buď povinný a, není-li to možné, tedy jestliže soud dospěje k závěru, že jsou důvody pro to, aby neuložil povinnost k náhradě nákladů řízení povinnému, musí být rozhodnuto o uložení povinnosti náhrady nákladů oprávněnému.** Oprávněný tak musí při podání návrhu na provedení exekuce toto riziko s ohledem na možnosti povinného zvážit. Každé takové rozhodnutí soudu musí být pochopitelně řádně odůvodněno.

Jestliže tedy soud při svém rozhodování zcela pomínil kogentní ustanovení § 3 exekučního řádu a nárok na úplatu exekutorovi odepřel, vymyká se jeho rozhodnutí zcela zjevně nosnému principu, na němž je exekuční řád vybudován, a ohrožuje i pro futuro nezávislost exekutora. Podle názoru Ústavního soudu obecný soud interpretoval a aplikoval příslušná ustanovení exekučního řádu natolik extrémně, že tímto svým postupem zjevně vybočil z mezí ústavnosti, a zasáhl tak do práv stěžovatele jakožto účastníka řízení, v němž se rozhodovalo o úhradě nákladů exekuce, jež mu vznikly, na spravedlivý proces.

nález Ústavního soudu ze dne 23. února 2006, sp. zn. I. ÚS 290/05

Pokud je exekutor pověřen provedením exekuce, vzniká mu tím nárok na úplatu, za niž tuto činnost provozuje.

Jestliže tedy soud shora popsaným, ústavně nonkonformním způsobem rozhodl, že tyto náklady, a to včetně hotových nákladů, ponese sám stěžovatel, resp. že na jejich náhradu nemá nárok, zasáhl tím nepochybně též do jeho práva vlastnit majetek, garantovaného čl. 11 Listiny, neboť vlastní majetek exekutora byl tímto způsobem neoprávněně zmenšen.

usnesení Ústavního soudu ze dne 14. dubna 2006, sp. zn. III. ÚS 282/06

V usnesení ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. II. ÚS 150/04, vyjádřil Ústavní soud názor, že „exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku“, čemuž odpovídá coby „základní charakteristika postavení podnikatele soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a ve vztahu k oprávněnému na vlastní riziko“. Exekutor pak „má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce“, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 372/04, oproti tomu klade důraz na zvláštnosti postavení soudního exekutora, jež se odvíjí od toho, že na něho byla přenesena faktická realizace části soudní pravomoci v oblasti výkonu rozhodnutí, a že tuto činnost vykonává exekutor za úplatu, jež při zákonem stanovených omezeních jiného výdělečného působení, má logické spojení s jeho (zákonem zakotvenou) nezávislostí při výkonu exekuční činnosti.

Ke správnému pochopení problému je nutné neopomíjet, že základ rozhodnutí obecných soudů byl v obou popsaných případech významně odlišný. V prvním soud rozhodl o povinnosti k náhradě nákladů exekuce pozitivně potud, že k ní zavázal povinného, a exekutor se domáhal, aby tato povinnost stihala oprávněného (namítaje, že povinný, byla-li exekuce zastavena pro nedostatek postižitelného majetku, je insolventní), v druhém rozhodl negativně, že exekutor právo na náhradu nákladů exekuce (včetně hotových výdajů) nemá (vůbec); právě – a jen – ve vztahu k tomuto závěru tu oponoval Ústavní soud názorem, že subsidiarita občanského soudního řádu se neuplatní.

Je zjevné, že posuzovaná věc se připodobňuje situaci případu prvního. Ustanovení § 87 až § 89 exekučního řádu nelze interpretovat bez ukotvení v obecné úpravě nákladů řízení o výkon rozhodnutí (tj. v ustanoveních § 270 a § 271 občanského soudního řádu), neboť vystihují očividně jen zvláštnosti exekučního řízení s tím, že jinak se uplatní důsledky obecné subsidiarity občanského soudního řádu (§ 52 odst. 1 exekučního řádu). Zde se vychází z toho, že oprávněný je procesní stranou, již svědčí plný úspěch ve věci, jelikož nařízením exekuce bylo jeho návrhu vyhověno. Úprava povinnosti k náhradě nákladů exekuce se k tomu v exekučním řízení přihlašuje výslovně (srov. § 87 odst. 3 exekučního řádu) a také v exekučním řízení platí, že nařízení exekuce se vztahuje i na povinnost k úhradě nákladů exekuce a nákladů oprávněného, bez toho, že by již zde byly specifikovány.

Přímý průmět odpovídajících důsledků je však – z povahy věci – možné spojovat jen s procesním vztahem oprávněného a povinného, resp. s posuzováním náhrady nákladů, jež právě jim vznikly. Oproti řízení o výkon rozhodnutí vystupuje totiž v řízení exekučním další („nákladový“) subjekt, exekutor, s nímž zákon spojuje náklady exekuce, vymezené v § 87 odst. 1 exekučního řádu. V situaci při nařízení exekuce (když je návrhu vyhověno) zákon jeho postavení důvodně připodobňuje postavení oprávněného (§ 87 odst. 3), a ukládá povinnému, aby je exekutorovi uhradil. Avšak v případech, kdy je návrh na nařízení exekuce zamítnut (a „úspěch“ má povinný), uvažovat – se zřetelem k principům, jež ovládají rozhodování o nákladech řízení vůbec – o povinnosti povinného k nákladovému plnění (včetně povinnosti vůči exekutorovi) zásadně nelze. Hledisku „úspěchu ve věci“ (§ 142 občanského soudního řádu), o něž nezbyvá než se opřít, odpovídá, že je to naopak oprávněný, koho je přílehlavé s povinností nahradit náklady exekuce identifikovat.

Pro situaci zastavení exekuce je pak potřeba založit procesněprávní (nákladový) vztah mezi oprávněným a exekutorem. Ten je reflektován výslovně v § 89 exekučního řádu, podle kterého dojde-li k zastavení exekuce, může soud uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce. Zákon však tu zjevně nečiní nic jiného, než **doplňuje § 271 občanského soudního řádu o úpravu nákladů, na něž občanský soudní řád pamatovat z povahy věci nemohl; otevírá (toliko) prostor pro vymezení procesního vztahu k dalšímu subjektu, jímž je exekutor, a to výlučně vůči oprávněnému**, neboť co do povinného platí i zde princip, vyjádřený v ustanovení § 87 odst. 3 exekučního řádu. Uvádí-li ustanovení § 89 exekučního řádu, že soud může uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce, neplyne odtud nejen, že tak učinit vždy musí, nýbrž nedává ani jakkoliv najevo, podle jakých kritérií o nákladech exekuce při jejím zastavení má soud rozhodnout. Tak je tomu právě proto, že tato kritéria jsou obsažena v ustanovení § 271 občanského soudního řádu, a že jsou způsobilá založit i povinnost oprávněného je z jeho textu nabledni.

Nedostatek exekučně postižitelného majetku coby důvod zastavení exekuce je tradičně (a logicky) spojován s nákladovými důsledky, jež zatěžují povinného. Výjimkou je situace, kdy oprávněný nedbal požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti a návrh na nařízení exe-

kuce podal, ačkoli mu byly k dispozici poznatky, z nichž se dal takový výsledek předvídat. Lze-li mu přičítat takovou účast na zastavení exekuce, nic nebrání, aby byla oprávněnému uložena povinnost nejen k náhradě nákladů povinného, nýbrž i nákladů exekuce ve prospěch soudního exekutora. Je namístě též dodat, že požadavky náležitě opatrnosti se vůči oprávněnému kladou přísněji, jestliže se s návrhem obrací do exekučního řízení, v němž se vznik dalších nákladů (oproti řízení o výkon rozhodnutí) dá očekávat.

Úvaha stěžovatele, že stát má „zajistit mechanismus“, aby odměna byla reálně poskytnuta, přesahuje rámec dané ústavní stížnosti, jestliže svojí podstatou jen vyzývá k úpravě jiné, v níž by postavení subjektu povinného k náhradě nákladů exekuce měl i stát.

stanovisko Ústavního soudu ze dne 12. září 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st 23/06

Není porušením čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného a na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce (při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti), přizná exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči povinnému.

Z odůvodnění:

V dosavadní rozhodovací praxi týkající se práva exekutora na uhrazení nákladů exekuce je zastáván názor, že je zásadně na povinném, aby hradil náklady exekuce (§ 87 odst. 3 exekučního řádu). Po oprávněném nelze spravedlivě požadovat, aby mu byla uložena povinnost k náhradě nákladů exekučního řízení v případě zastavení exekuce pro nedostatek majetku na straně povinného, pokud toto zastavení řízení oprávněný sám procesně nezavinil. V takovém případě se uplatňují kritéria zakotvená v § 271 občanského soudního řádu.

Pod sp. zn. II. ÚS 372/04 rozhodoval druhý senát Ústavního soudu ve věci, kde obecným soudem bylo rozhodnuto o náhradě nákladů exekutora tak, že nemá právo na náhradu nákladů vůbec, protože povinný subjekt zanikl výmazem z obchodního rejstříku. První senát Ústavního soudu pak ve věci sp. zn. I. ÚS 290/05 přijal dne 23. února 2006 nálezev, v němž dospěl k závěru, že pokud došlo v průběhu exekuce k zastavení řízení z důvodu zjištění nedostatku majetku ke krytí nákladů exekuce, nelze po exekutorovi spravedlivě požadovat, aby tíhu nákladů na zjevně bezúspěšnou exekuci nesl sám.

Plénium Ústavního soudu při návrhu stanoviska vychází z výše citované ustálené judikatury různých senátů Ústavního soudu. Ústavní soud v usnesení, sp. zn. II. ÚS 150/04, vyslovil základní premisu, že „**exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku**“, čemuž odpovídá coby „základní charakteristika postavení podnikatele soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a ve vztahu k oprávněnému na vlastní riziko“. Exekutor pak „má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce“, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.

Nelze akceptovat námitku stěžovatele, že v daném případě vzniká nerovnost mezi skupinou osob, které vykonávají státní moc v rámci soudní soustavy (soudci), kteří mají zajištěnu odměnu za svoji práci, a soukromými exekutory, jimž taková záruka poskytnuta není. V exekučním řádu je jednoznačně zaručeno, že exekutor vykonává svoji činnost za úplatu (viz § 3 odst. 1 exekučního řádu). Právo na

náhradu nákladů mu je zásadně přiznáváno proti povinnému nebo ve výjimečných případech za podmínek stanovených zákonem proti oprávněnému. **Exekutor, jako nositel takto přiznané pohledávky, není již v postavení vykonavatele veřejné moci, ale v postavení běžného věřitele, který přiznanou pohledávku může vymáhat zase jen nástroji exekučního řízení.** Přiznané náklady exekuce nelze srovnávat s platy soudců, protože nejde o odměnu za práci, jak ji má myslí čl. 28 Listiny základních práv a svobod, neboť ten se týká pouze zaměstnanců a těmi soudní exekutoři nejsou.

Nelze ani přisvědčit názoru stěžovatele o rovnocenném postavení soudu a exekutora při rozhodování o nákladech exekuce. Exekutor má totiž v průběhu exekuce dvojitě postavení a jeho charakter se mění. Je totiž třeba odlišovat vlastní exekuční činnost při vymáhání pravomocného rozhodnutí, kdy vystupuje jako veřejný činitel, od jeho postavení při rozhodování soudu o nákladech řízení, kdy je v postavení účastníka řízení. Ani v případě vlastního provádění exekuce, byť byla na exekutora přenesena faktická realizace části soudní pravomoci v oblasti výkonu rozhodnutí, není jeho postavení zcela shodné s postavením soudce. Exekutor je na výsledku exekuce především materiálně zainteresován a i při provádění exekuce prostřednictvím soudního exekutora jsou zásadní rozhodnutí týkající se exekučního řízení ponechána na nestranném, nezávislém a na výsledku exekuce hmotně nezúčastněném soudu. Skutečnost, že zákon - exekuční řád - přenesl některá oprávnění soudu na soudního exekutora, tedy nezakládá rovné postavení soudce a exekutora. Ostatně pokud by tomu bylo tak, jak tvrdí stěžovatel, nemohl by být exekutor vůbec účastníkem řízení před Ústavním soudem, a to ani v případě rozhodování soudu o nákladech řízení, neboť stát není nositelem lidských práv a svobod.

V situaci zastavení exekuce se na procesněprávní (nákladový) vztah mezi oprávněným a exekutorem vztahuje výslovně § 89 exekučního řádu. Zákon tak doplňuje § 271 občanského soudního řádu o úpravu nákladů, na něž občanský soudní řád pamatovat z povahy věci nemohl; otevírá (toliko) prostor pro vymezení procesního vztahu k dalšímu subjektu, jímž je exekutor, a to výlučně vůči oprávněnému, neboť co do povinného platí i zde princip, vyjádřený v ustanovení § 87 odst. 3 exekučního řádu. Jinak pro rozhodování o nákladech exekuce, byla-li zastavena, platí kritéria, obsažená v ustanovení § 271 občanského soudního řádu.

Je třeba rozlišovat dvě situace. Na jedné straně, pokud soud rozhodl, že exekutor nemá (proti žádnému účastníku) právo na náhradu nákladů exekuce (jak tomu bylo v případě nálezu sp. zn. II. ÚS 372/04), a na straně druhé, jestliže nákladový výrok zní tak, že povinnost k náhradě má vůči exekutorovi povinný, i když by existoval reálný předpoklad, že pro nuceně vydobytí přiznaného nároku nejsou (aktuálně) příznivé podmínky, protože je povinný nemajetný. V druhém případě totiž nejde o to, že by exekutorovi byla náhrada nákladů exekuce odírána, což by ve svém důsledku mohlo znamenat zmenšení majetku exekutora a tedy porušení čl. 11 Listiny. Nemajetnost povinného takové odepření nejenže nepředstavuje (náhrada je exekutorovi přiznávána), ale především platí, že hlediskem, komu uložít náhradu nákladů, nemajetnost povinného není a ani být nemůže. Ostatně „aktuálně solventní“ nemusí být (vždy) ani oprávněný, a „dnes nesolventní“ povinný jím nemusí být později. Navíc provedením exekuce dle exekučního řádu nelze spolehlivě učinit závěr o naprosté nesolventnosti povinného. Takový závěr lze učinit až v rámci konkurzu.

nález Ústavního soudu ze dne 10. března 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08

Ústavněprávní interpretací dikce § 89 exekučního řádu se Ústavní soud zabýval v řadě svých rozhodnutí. V nálezu sp. zn. III. ÚS 1226/08 tuto judikaturu zevrubně rekapituluje, přičemž akcentuje

zejména tezi, dle níž není porušením čl. 11 a čl. 36 odst. 1 Listiny, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce, v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného, přičemž na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce (při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti), nepřizná exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému. Připomenul, že se nelze ztotožnit s interpretací, dle níž exekutor jako nositel veřejné moci, kterou je třeba vykonávat nezávisle, má mít zajištěnu úhradu nákladů exekuce vždy. Dle názoru Ústavního soudu je to exekutor, který má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostatečně uspokojen oprávněného, ale i nákladů exekuce, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou. Ústavní soud v uvedeném nálezu rovněž vyslovil tezi, dle níž hlediska rozhodování založená na zavinění oprávněného platí nejen v případě „prosté“ nemajetnosti povinného, nýbrž i v případě nemajetnosti povinného, jenž „zanikl“.

V obecné rovině pak Ústavní soud v nálezech sp. zn. IV. ÚS 1903/07 a IV. ÚS 2888/07 zformuloval obecnou zásadu, dle níž jen v situaci, kdy k objektivní skutkové okolnosti zastavení exekuce z důvodů nedostatku majetku povinného **přistoupí i konkretizované okolnosti subjektivní povahy (procesní zavinění oprávněného), může být uložena povinnost náhrady nákladů řízení oprávněnému** - procesní zavinění oprávněného nelze bez dalšího založit pouze na jeho dispozičním úkonu - návrhu na nařízení exekuce. Nadto v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/06 dále připomenul, že ústavně konformní úprava odměn exekutora by neměla vycházet pouze z přímé závislosti odměny na výši vymoženého plnění, ale odrážet i složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce.

Pouze jako obiter dictum Ústavní soud připomíná, že zákon č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. ledna 2008 zakotvil novou, a to následující dikci § 89 exekučního řádu: „Dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil. V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný.“

Základní je v této souvislosti otázka, dopadají-li výše Ústavním soudem vyřčené kautely pro určení odměny exekutora i na nové znění § 89 exekučního řádu, představují-li tedy ve vztahu k němu východisko pro nalezení ústavně konformní interpretace.

Ústavní soud ve své judikatuře v případě **napětí mezi ústavně konformním a originálním (subjektivním) výkladem přiznal prioritu prvním z nich** (nález sp. zn. Pl. ÚS 36/01). Z uvedené maximy vychází i v posuzované věci. **Větu druhou § 89 exekučního řádu nutno tudíž interpretovat v návaznosti na větu první předmětného ustanovení**, tj. v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného je povinnost oprávněného hradit paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi odvislá od posouzení míry jeho zavinění na zastavení exekuce.

nález Ústavního soudu ze dne 11. června 2009, sp. zn. II. ÚS 233/09

Ústavní soud již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/06 vyslovil právní názor o protiústavnosti právní úpravy, která neumožňuje (ve vztahu k určení výše odměny exekutora) „ocenit“ to, že povinný dlužník splní sám svoji povinnost (bez přímé exekuce), byť v poslední moment. **Protiústavnost takové právní regulace Ústavní soud**

shledal v racionálně neodůvodněném zvýhodnění skupiny exekutorů, u které povinný dlužník splnil sám svoji povinnost (bez přímé exekuce), před skupinou exekutorů, kteří exekuci fakticky provedli. Ústavní soud rovněž konstatoval, že vytvoření nesplnitelné podmínky pro použití snížené sazby odměny [u té skupiny exekutorů, u které povinný dlužník splnil sám svoji povinnost (bez přímé exekuce)] je v rozporu s principy právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy) a „v konečných důsledcích taková právní úprava představuje i zásah do základního práva povinného na ochranu majetku zakotveného v čl. 11 odst. 1 Listiny (viz též jeden ze základních principů exekuce - princip zákonné ochrany povinného, jehož smysl spočívá v tom, že exekuce může sloužit jen k uspokojení práva oprávněného a k náhradě nákladů exekučního řízení, včetně adekvátní odměny exekutora. Nesmí však povinnému způsobit nepřiměřenou újmu proto, že náležitě nezohledňuje jistý stupeň „dobrovolnosti“ ve splnění vymáhané povinnosti, byť až po nařízení exekuce, avšak stále ještě před jejím vynuceným provedením. Posuzovaná úprava popírá preventivní funkci exekuce jako prostředku, jehož smyslem není majetková likvidace povinného subjektu (viz také smysl insolvenčního řízení). Za ekvivalent odpovídající vynaloženému úsilí exekutora lze proto považovat odměnu ve sníženém rozsahu, což je v souladu též s principem proporcionality poměřujícím přiměřenost zásahu do majetku povinného za účelem ochrany majetku oprávněného (vymožení jeho pohledávky). **Ústavní soud uzavírá, že ústavně konformní úprava odměn exekutora by neměla vycházet z přímé závislosti odměny na výši vymoženého plnění, ale odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce.**“ K tomu Ústavní soud dodal v citovaném nálezu, že „Do přijetí takové právní úpravy bude na obecných soudech, aby při rozhodování o odměně exekutora interpretovaly „výši exekutorem vymoženého plnění“ v souladu s naznačenými principy.“

Ústavní soud přitom uvedl v citovaném nálezu, že za ekvivalent odpovídající vynaloženému úsilí exekutora lze považovat - v situaci, kdy povinný dlužník splní sám svoji povinnost (bez přímé exekuce) - odměnu ve sníženém rozsahu [což je v souladu též s principem proporcionality poměřujícím přiměřenost zásahu do majetku povinného za účelem ochrany majetku oprávněného (vymožení jeho pohledávky)], aniž by přitom poukazyval na možnost stanovení jakékoliv výjimky - tedy ani stran odměny za provedení exekuce, která dle mechanismu výpočtu dle § 6 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb. činí méně než 3.000,- Kč a v souladu s odstavcem třetím je tedy stanovena na výši 3.000,- Kč. **Jinými slovy, z citovaného nálezu Ústavního soudu plyne povinnost stanovení snížené odměny i ve vztahu k minimální odměně exekutora za provedení exekuce dle § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb.** Aplikacním postupem v dané věci tak byl opět založen status nemožnosti stanovení snížené sazby odměny a tím stav racionálně neodůvodněného zvýhodnění (části) skupiny exekutorů, u které povinný dlužník splnil sám svoji povinnost (bez přímé exekuce) před skupinou exekutorů, kteří exekuci fakticky provedli, neboť setřel rozdíly ve výši odměny mezi těmito skupinami exekutorů.

Ústavní soud tak dospěl k závěru, že pokud bylo relevantní podústavní právo, tj. § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 330/2001 Sb. ve znění do 31. 10. 2008, ústavně konformně vyložitelné a aplikovatelné ve smyslu možnosti snížení (i) minimální odměny exekutora § 6 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb., obecný soud opačným postupem porušil základní právo stěžovatele na soudní ochranu zakotvené v čl. 36 Listiny, ústavní princip právního státu vyplývající z čl. 1 odst. 1 Ústavy a základní právo na ochranu majetku zakotvené v čl. 11 odst. 1 Listiny.

Postavení srovnatelných profesí

nález Ústavního soudu ze dne 25.6.2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01

Veřejný účel instituce správce konkursní podstaty nutno spatřovat v akceptaci omezeného veřejného zásahu do řešení majetkových vztahů, jež se dostaly do krizové situace. Způsob jeho ustavení je dán rozhodnutím státního orgánu (soudu). Jeho oprávnění, jež jsou zakotvena v řadě ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání, vzhledem k jejich heteronomní povaze (když správce nelze považovat za zástupce konkursních věřitelů, ani za zástupce úpadce), pak představují výkon pravomoci. Výkon funkce správce konkursní podstaty na základě ustavení soudem z pohledu ústavního pod rámec práce nebo služby uložené zákonem pro ochranu práv druhých dle čl. 9 odst. 2 písm. d) Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) podřadit nelze. Výkon funkce správce konkursní podstaty není součástí zaměstnaneckého vztahu a tudíž svým obsahem, jakož i účelem a smyslem na něj nedopadá ustanovení čl. 26 Listiny. Není dále podnikáním ani provozováním jiné hospodářské činnosti a nelze jej tudíž z pohledu ústavního podřadit pod rámec vymezený čl. 26 Listiny.

Vzhledem k rozmanitosti účelů veřejných funkcí z ústavního pořádku neplynou bez dalšího kautely, týkající se zdrojů odměn a úhrady nákladů spjatých s jejich výkonem, jakož i kautely, týkající se jejich struktury a výše. Nicméně z ústavního principu neakcesorické rovnosti, jejímž obsahem je vyloučení libovůle ze strany zákonodárce v rozlišování subjektů a práv, i pro oblast odměňování a náhrady nákladů spjatých s výkonem veřejných funkcí plyne maxima přiměřenosti.

Z odůvodnění:

Obligaturní, pojmovou součástí konkursního řízení je ustavení správce konkursní podstaty (§ 8 zákona o konkursu a vyrovnání). Podle shodného názoru judikatury i doktríny správce konkursní podstaty není účastníkem konkursního řízení; jako zvláštní procesní subjekt má však samostatné postavení jak vůči úpadci, tak vůči konkursním věřitelům, a nelze jej považovat za zástupce konkursních věřitelů ani za zástupce úpadce. Doktrína řadí správce konkursní podstaty mezi zvláštní veřejnoprávní orgány, přičemž jeho úkolem je zajištění řádného průběhu konkursu. S vymezením doktrinárním se Ústavní soud ztotožňuje, vycházející z hledisek vymezujících pojem veřejnoprávního orgánu. Jsou jimi veřejný účel, způsob ustavení a pravomoc. Veřejný účel instituce správce konkursní podstaty nutno spatřovat v akceptaci omezeného veřejného zásahu do řešení majetkových vztahů, jež se dostaly do krizové situace. Způsob jeho ustavení je dán rozhodnutím státního orgánu (soudu).

Podle § 8 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání se totiž správce zásadně vybírá ze seznamu správců, který vede soud příslušný k řízení, přičemž do seznamu správců lze zapsat fyzickou osobu nebo veřejnou obchodní společnost toliko tehdy, jestliže se zápisem souhlasí. Osoba zapsaná do seznamu může své ustavení správcem odmítnout, jen jsou-li pro to důležité důvody. Výjimečně může soud ustavit správcem i osobu do seznamu správců nezapsanou, pokud s ustavením souhlasí. Uvedeným mechanismem je zajištěn buď implicitní, předem daný obecný souhlas s výkonem funkce správce, nebo souhlas konkrétní pro daný případ. Proto výkon této funkce nesplňuje znak absence souhlasu jako podmínky výkonu práce nebo služby ve smyslu čl. 9 odst. 2 Listiny, resp. čl. 4 odst. 3 Úmluvy.

Vzhledem k rozmanitosti účelů veřejných funkcí z ústavního pořádku neplynou přímo kautely týkající se zdrojů odměn a úhrady

nákladů spjatých s jejich výkonem, jakož i kautely týkající se jejich struktury a výše (kupř. podle § 108 notářského řádu ve spojení s § 11 až 14 vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví, ve znění pozdějších předpisů, odměnu notáře jako soudního komisaře platí ten, kdo žádá o provedení notářského úkonu; stát je jím výjimečně v případě odumrtí). Nicméně z ústavního principu neakcesorické rovnosti, jejímž obsahem je vyloučení libovůle ze strany zákonodárce v rozlišování subjektů a práv, i pro oblast odměňování a náhrady nákladů spjatých s výkonem veřejných funkcí plyne maxima přiměřenosti.

Je-li ústavně konformní účel zákonné úpravy umožňující konkurs i v případě, kdy v konkursním řízení není zpeněžen žádný majetek z konkursní podstaty a záloha na náklady konkursu nebyla složena, neboť navrhovatel domáhající se prohlášení konkursu byl od této povinnosti osvobozen, nutno pak považovat za porušení ústavního principu neakcesorické rovnosti stav, jenž je tím vytvořen v zákonné úpravě úhrady hotových výdajů a odměny správci. Ve srovnání s případy, ve kterých v konkursním řízení došlo ke zpeněžení majetku, resp. k zaplacení zálohy na náklady konkursu, a z nichž správcům byly uhrzeny hotové výdaje a odměna, pohledávky správce (úhrada hotových výdajů a odměny) v případech insolventního úpadce a osvobození navrhovatele od povinnosti zaplatit zálohu na náklady konkursu nebudou uspokojeny, neboť majetek podstaty nepostačuje k úhradě nákladů konkursu. Takto vytvořená nerovnost v odměňování a úhradě nákladů spjatých s výkonem veřejné funkce je nerovností jednak extrémní (jelikož pro jednu skupinu správců připouští neuhrazení odměny a náhrady hotových výdajů) a jednak nerovností, již schází jakýkoli účel a smysl (od účelu a smyslu zakládajícího nerovnost subjektů a práv na tomto místě nutno odlišit příčiny způsobující takovouto nerovnost).

rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 25. dubna 2003, č.j. 1 Ko 257/2001

Nelze-li odměnu a náhradu hotových výdajů správce konkursní podstaty uhradit z majetku konkursní podstaty ani ze zálohy na náklady konkursu, zaplatí ji stát z rozpočtových prostředků soudu, u kterého probíhá konkursní řízení.

Z odůvodnění:

Shodně s tím, co uvedeno v nálezu Ústavního soudu, má též odvolací soud za to, že je nepřípustné zcela odepřít správci právo na úhradu hotových výdajů a odměny a že při absenci výslovné zákonné úpravy, jež by vzniklou situaci řešila, přichází zásadně v úvahu úhrada těchto pohledávek správce ze strany státu, jenž odvolatele do funkce správce ustavil.

rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 18. července 1994, č.j. 11 Co 308/94

Bylo-li řízení o dědictví zastaveno pro nedostatek jmění nebo pro předlužení dědictví anebo pro připadnutí dědictví státu, musí odměnu notáře jako soudního komisaře poukázat (po právní moci usnesení o určení její výše) notáři příslušný okresní soud, který jej podle ustanovení § 38 občanského soudního řádu pověřil úkony v řízení o dědictví.

Z odůvodnění:

Odměna za projednání dědictví, která přísluší notáři jako ustanovenému soudnímu komisaři podle ustanovení § 14 a § 15 vyhlášky č. 612/92 Sb., tvoří náklady soudního řízení ve smyslu ustanovení § 137 občanského soudního řádu. Podle ustanovení § 140 odst. 3

občanského soudního řádu je tuto odměnu povinen zaplatit dědic, který nabytí dědictví, jež není předloženo. Je-li těchto dědiců, kteří nabytí nepředloženo dědictví, více, platí náklady podle vzájemného poměru čisté hodnoty jejich dědických podílů. V ostatních případech platí tyto náklady stát.

Jestliže zákon v tomto ustanovení stanoví, že v jiných případech, než těch, kdy povinnost zaplatit odměnu soudního komisaře stíhá dědice, platí odměnu soudního komisaře stát, je tím míněn ten orgán státu, do jehož pravomoci přísluší řízení o projednání dědictví, z něhož tyto náklady vzešly, a tím je příslušný okresní soud. Zákon totiž nerozlišuje případy, na něž pamatuje poslední věta ustanovení § 140 odst. 3 občanského soudního řádu. Není proto rozhodné, zda řízení bylo zastaveno pro nedostatek jmění, nebo zda dědictví bylo předloženo, či zda dědictví připadne státu podle ustanovení § 462 občanského zákoníku.

Ve všech z těchto uvedených případů musí odměnu soudního komisaře po právní moci usnesení o určení její výše poukázat v přiznané výši podle § 14 a § 15 vyhlášky č. 612/1992 Sb. příslušnému notáři okresní soud, který jej podle ustanovení § 38 občanského soudního řádu pověřil úkony v řízení o dědictví, a to ze svých hospodářských prostředků.

rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. května 1996, č.j. 17 Co 37/96

Je-li čistá hodnota dědictví nulová, jako tomu je např. v případě, kdy je předmětem projednání dědictví pouze kupónová knížka, je povinen odměnu notáře a jeho hotové výlohy zaplatit stát, a to okresní soud, který pověřil notáře úkony v řízení o dědictví.

Z odůvodnění :

V rozhodovaném případě předmětem dodatečného projednání dědictví byl investiční kupón z registrované kupónové knížky. Ten skutečně ke dni smrti zůstavitele má nulovou hodnotu a předmětem projednání věci je pouze proto, že ve smyslu ustanovení § 22 odst. 6 zákona č. 92/1991 Sb., práva s ním spojená přecházejí pouze na dědice. Dědictví ke kupónové knížce proto musí vždy být projednáno a řízení není možné zatavit podle § 32 notářského řádu ani podle § 175h nyní platného občanského soudního řádu. Z první části věty odst. 3 § 140 občanského soudního řádu by bylo možné dovodit, že dědici platí odměnu notáře a jeho hotové výdaje ve všech případech, kdy dědictví není předloženo. Z pokračování věty za středníkem je však patrné, že náklady se stanoví z čisté hodnoty dědictví. Jestliže však dědictví hodnotu nemá, dopadá na případ poslední věta § 140 odst. 3, podle níž v ostatních případech platí tyto náklady stát. Podle názoru krajského soudu v případech, kdy čistá hodnota dědictví je vyčíslena nulou, platí náklady řízení stát.

stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st 1/96

Stanovení výše náhrad, poskytovaných státem za práce a služby podle čl. 9 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, prováděných na základě zákona a na něj navazujícího jednostranného rozhodnutí orgánu veřejné moci za účelem ochrany ústavou garantovaných hodnot, není věcí omezení smluvní volnosti za účelem ochrany zaměstnanců. Ústavní soud tudíž v této souvislosti nepovažuje za možné aplikovat analogický úsudek z obsahu soukromoprávního na obsah veřejnoprávního vztahu, a tedy z porušení § 151 odst. 2 trestního řádu, § 23 odst. 2, § 15 odst. 1 písm. b) a § 16 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 270/1990 Sb., dovodit dotčení základního práva, obsaženého v čl. 28 Listiny. Při posuzo-

vání rozporu rozhodnutí obecných soudů s ustanoveními vyhlášky č. 270/1990 Sb., z hlediska ústavního je tudíž rozhodné, zdali tento rozpor se dotýká článku 9 odst. 2 písm. d) Listiny intenzitou narušující princip proporcionality, tj. způsobem spojujícím nepřiměřenou pracovní zátěž k úrovni přiznané odměny a náhrady hotových výdajů.

Z odůvodnění:

Při posouzení aplikace ustanovení § 15 odst. 1 písm. b) a § 16 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 270/1990 Sb. a § 205 trestního řádu Ústavní soud nejdříve považoval za potřebné posoudit, zda interpretace § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb. je ve své restriktivní formě adekvátní obsahu a smyslu ustanovení § 205 trestního řádu. Podle § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátovi nebo komerčnímu právníkovi odměna za jednotlivé úkony právní pomoci, mezi nimi i za účast na jednání před soudem nebo jiným orgánem, a to za každé započaté dvě hodiny. Z hlediska zákonné dikce § 205 trestního řádu bylo v posuzovaném případě, podle názoru obecných soudů, hlavní líčení zahájeno, bylo však bez jednání odročeno. Vycházejíc z doslovného znění aplikované právní normy, obecné soudy v daném případě nepřiznaly náhradu za úkon právní pomoci, spočívající v účasti na jednání před soudem.

Obdobně jako v trestním řízení, tak i v občanském civilním řízení může soud za určitých podmínek ustanovit advokáta (§ 30 občanského soudního řádu), přičemž hotové výdaje a odměnu za zastupování v takovýchto případech hradí stát (§ 140 občanského soudního řádu, § 21 odst. 1 a § 20 odst. 2 zákona č. 128/1990 Sb.), a to včetně úkonů právní pomoci, spočívajících v účasti na jednání před soudem (§ 23 odst. 2, § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb., ve znění vyhlášky č. 573/1990 Sb.).

Pakliže čl. 40 odst. 3 Listiny představuje speciální ústavní garanci práva na obhajobu, čl. 9 odst. 2 písm. d) Listiny základních práv a svobod zakotvuje ústavní mechanismus jejího zabezpečení. **Podle něj se nejedná o nucenou práci nebo službu v případě jednání, uloženého zákonem pro ochranu práv druhých.** V případě nutné obhajoby se tudíž nejedná o nucenou práci, protože důvody nutné obhajoby, jakož i postup ustanovení obhájce při jejich naplnění, jsou stanoveny zákonem (§ 36 a násl. trestního řádu), a to pro ochranu práva na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod).

Jak bylo již uvedeno, nárok obhájce na odměnu a náhradu hotových výdajů v případě nutné obhajoby je upraven v § 151 odst. 2 až 4 trestního řádu. Pakliže čl. 28 Listiny základních práv a svobod upravuje jedno z práv, tvořících obsah pracovněprávního vztahu, a tudíž soukromoprávních smluvních vztahů (a představuje určité omezení smluvní volnosti), § 151 odst. 2 až 4 trestního řádu určuje jedno z práv, tvořících obsah veřejnoprávního vztahu mezi státem a obhájcem, založené jednostranným rozhodnutím státního orgánu (opatřením soudu podle § 39 odst. 1 trestního řádu). Stanovení výše náhrad, poskytovaných státem za práce a služby podle čl. 9 odst. 2 Listiny, prováděných na základě zákona a na něj navazujícího jednostranného rozhodnutí orgánu veřejné moci za účelem ochrany ústavou garantovaných hodnot, není věcí omezení smluvní volnosti za účelem ochrany zaměstnanců.

Při posuzování rozporu rozhodnutí obecných soudů s ustanoveními vyhl. č. 270/1990 Sb., ve znění vyhl. č. 573/1990 Sb., z hlediska ústavního je tudíž rozhodné, zdali tento rozpor se dotýká čl. 9 odst. 2 písm. d) Listiny základních práv a svobod intenzitou narušující princip proporcionality, tj. způsobem spojujícím nepřiměřenou pracovní zátěž k úrovni přiznané odměny a náhrady hotových výdajů.

Judikatura Ústavného súdu Slovenskej republiky

nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.1.2005, sp. zn. I. ÚS 164/04

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...). Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 50 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (mutatis mutandis I. ÚS 56/01, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

Výkon vykonateľného rozhodnutia súdu sa musí považovať za integrálnu časť „súdnej ochrany“ v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, inak záruky, ktoré toto ustanovenie ustanovuje a ktoré v spojení s ostatnými článkami siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy vyjadrujú záujem na ochrane „práva na spravodlivý proces“, by stratili svoj dôvod na existenciu v ústave. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa nemôže končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj proti vôli povinného realizovať povinnosť na plnenie obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola splnená dobrovoľne (I. ÚS 5/00).

nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.1.2005, sp. zn. PL. ÚS 49/03

K postaveniu súdneho exekútora

Podľa § 2 Exekučného poriadku „Exekútor je štátom určenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí (ďalej len „exekučná činnosť“).“ Podľa § 3 Exekučného poriadku „Exekútor vykonáva exekučnú činnosť nestranne a nezávisle. Pri výkone svojej činnosti je viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, zákonmi, inými všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na ich vykonanie a rozhodnutím súdu vydanom v exekučnom konaní“.

Z tejto legálnej definície postavenia exekútora vyplýva, že exekútor sa podieľa na výkone súdnej moci v rozsahu „kompetenčného“ čl. 142 ods. 1 ústavy, ktorý ustanovuje, že súdy rozhodujú v občiansko-právnych a trestnoprávných veciach. K občianskoprávnym veciam sa radí aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí (porovnaj VI. časť Občianskeho súdneho poriadku).

Podiel exekútora na súdnej moci v rozsahu núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí je podľa názoru ústavného súdu základným východiskom pre úpravu právneho postavenia exekútora, ktoré má svoj základ v Exekučnom poriadku. **Právne postavenie exekútora je determinované tým, že vykonáva úlohy (orgánu) verejnej (štátnej) moci, a z tohto dôvodu sa naňho vzťahujú iné kritériá než na právne postavenie subjektov, ktoré nevykonávajú verejnú (štátnu) moc (súdnu moc). Exekútor vykonáva v zásade úlohy štátneho orgánu.** Z toho vyplýva aj to, že jeho právne postavenie, práva a povinnosti a obmedzenia zákon ustanovuje v úzkej spojitosti s týmto jeho osobitným postavením. Právne postavenie exekútora je ustanovené tak, že v rámci delby verejnej (štátnej) moci sa exekútor podieľa na plnení pozitívneho záväzku štátu v súvislos-

ti s realizáciou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v rozsahu ustanovenom zákonom (čl. 46 ods. 4, čl. 51 ods. 1 ústavy). Exekútora preto nemožno v zásade vylúčiť ani spod režimu ustanoveného v čl. 2 ods. 2 ústavy.

Výkon exekútorského úradu a pojem majetok

Podľa § 6 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor riadi činnosť exekútorského úradu, ktorý v jeho mene plní úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením exekučnej činnosti. **Exekútorský úrad nemá právnu subjektivitu. Z obsahu jeho úloh však vyplýva, že exekútorský úrad je spojený s pôsobením exekútora a jeho materiálne a personálne zabezpečenie ako predpoklad pre výkon činnosti exekútora zabezpečuje exekútor.** Je nespochybniteľné, že exekútor vykonáva činnosti, ktoré majú majetkovú podstatu, tak navonok, ako aj dovnútra exekútorského úradu a je teda celkom prirodzené, že „v hre“ je majetok exekútora (chránený v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 dodatkového protokolu). Ústavný súd sa preto musel vysporiadať s otázkou, či existuje neoddeliteľná väzba medzi výkonom funkcie exekútora a jeho majetkom, ktorý požíva ústavnú ochranu.

Ústavný súd nezastáva názor, ktorý stotožňuje postavenie súdneho exekútora podľa § 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého je súdny exekútor určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí, s nositeľom alebo držiteľom (vlastníkom) licencie. **Podľa názoru ústavného súdu určenie a splnomocnenie osoby na nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí závisí od štátu a nemá hmotný obsah.** Do tohto určenia a splnomocnenia na nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí nepatria také práva a povinnosti, ktoré by sa dali využiť ako majetok (vec, právo alebo pohľadávka). Preto odvolanie exekútora je v skutočnosti len odvolanie splnomocnenia pre osobu, aby v mene štátu vykonávala súdnu moc – nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí, z dôvodov, ktoré sú ustanovené zákonom.

Exekútor s právomocou orgánu verejnej moci musí využívať časti svojho majetku na to, aby uplatnil splnomocnenie udelené štátom na nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí. Využívanie majetku na tento účel, t. j. na nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí, však nemá žiaden súvis so zákonnou možnosťou odvolania splnomocnenia pre takú osobu vykonávať určenú časť súdnej moci v rozsahu úpravy obsiahnutej v Exekučnom poriadku a v Občianskom súdnom poriadku. Ak by sa pripustil opačný záver, znamenalo by to vždy ústavný problém, bez ohľadu na dôvod odvolania exekútora alebo dôvod na pozastavenie výkonu jeho úradu, lebo v takých prípadoch rovnako dochádza k zásahu do chodu exekútorského úradu a jeho postupnému zániku spôsobom predpísaným priamo Exekučným poriadkom.

Poradie vybavovania návrhov na vykonanie exekúcie a oprávnenia ministra na odvolanie exekútora

Účelom ustanovenia § 46 ods. 2 Exekučného poriadku je zabezpečiť rovnosť oprávnených osôb navrhujúcich vykonanie súdnej exekúcie. Z tohto účelu je zrejmé, že napadnuté ustanovenie je zákonným premietnutím ústavného princípu rovnosti účastníkov súdneho konania, ktorý je ustanovený v čl. 47 ods. 3 ústavy, v rovnakom rozsahu aj pre súdnu exekúciu. Tento účel je nielen dovolený, ale aj úplne legitímny a použitý prostriedok na jeho zákonné vyjadrenie je adekvátny cieľu núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí. Preto podľa názoru ústavného súdu také ustanovenie je v súlade s označenými článkami ústavy a ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou generálneho prokurátora.

tuto rubriku pripravil:
David Hozman, člen redakčnej rady

Kontrolní činnost Ministerstva spravedlnosti ve vztahu k soudním exekutorům

Tímto příspěvkem využívám nabídky redakce Komorních listů k prezentaci koncepce dohledu ministerstva spravedlnosti (dále MSp) nad exekucí a další činností exekutorů.

Samostatný útvar MSp určený k výkonu státního dohledu nad soudními exekutory (a dále nad notáři a advokací) - oddělení státního dohledu - vznikl vyčleněním z oddělení justičního dohledu dne 1.7.2008. V rámci organizační struktury MSp je oddělení státního dohledu začleněno do odboru dohledu, podsekcce dohledu a justice, sekce justiční a legislativní.

Na úseku dohledu nad soudními exekutory je stěžejní činností oddělení vyřizování stížností a provádění kontrol exekutorských úřadů a v návaznosti na ně rozbor, vyhodnocování a zobecňování takto získaných poznatků pro využití v oblasti legislativní a v oblasti prevence, např. formulace doporučení soudním exekutorům, podnětů Komoře ke sjednocování praxe, podnětů Nejvyššímu soudu ČR k přijímání sjednocujících výkladových stanovisek, atp.

Základní smysl dohledu tak spočívá v předcházení výskytu nedostatků v činnosti exekutorů, ovšem také v předkládání podnětů ke kárným řízením a přijímání opatření dle § 7a exekučního řádu.

V dalším textu tohoto příspěvku se omezím na bližší představení kontrolní činnosti MSp, která je soudními exekutory vnímána nejvíce negativně.

Kontroly exekutorských úřadů jsou uskutečňovány dle ročních a upřesňujících čtvrtletních plánů v koordinaci s kontrolní komisí Komory. V roce 2008 bylo provedeno osm kontrol, v roce 2009 dvanáct kontrol, s nejméně dvanácti kontrolami je počítáno i pro rok 2010. Na letošních kontrolách byla nabídnuta spoluúčasť vedení okresních soudů, které se na státním dohledu podílejí od 26.6.2009, o tomto byla Exekutorská komora vyrozuměna.

Plán kontrol je sestavován na základě stížnostní agendy oddělení a doplňován o další exekutorské úřady dle náhodného výběru.

Termín kontroly je příslušnému soudnímu exekutorovi oznamován, s výjimkou mimořádných situací, nejméně pět dnů předem, zpravidla telefonicky a následně písemně do datové schránky. Kontroly jsou zpravidla dvou až třídenní. Kontroly provádějí minimálně dva pracovníci oddělení, kteří se prokáží pověřením ad hoc a služebním průkazem.

Kontrola probíhá v pěti fázích, první čtyři se odehrávají na místě samém, pátá písemnou korespondencí

1. seznámení s chodem úřadu
2. fyzická kontrola vybraných exekutorských zápisů a exekučních spisů
3. vyjádření exekutora nebo jím pověřeného zaměstnance ke zjištěným nesrovnalostem
4. shrnutí výsledků kontroly
5. závěrečná zpráva schválená ministrem

Kontroly jsou, s výjimkou tematických, zaměřeny takto.

Obecná část – umístění úřadu, označení prostor sídla úřadu, úřední deska (papírová a elektronická), informační tabule, záznam a výmaz dat v centrální evidenci exekucí, zabezpečení elektronického přístupu do centrální evidence obyvatel, pojištění exekutora,

vedení rejstříků (EX, EZ, EÚ), vedení exekučních spisů (software, spisový obal, spisový přehled, žurnalizace, nakládání s doručenkami, atd.), ukládání spisů „živých“ a skončených, ukládání exekutorských zápisů, přijímání a evidence došlých a odesílaných písemností, pověřování zaměstnanců exekučními úkony, exekutorské úschovy, úřední razítka, atp.

Zvláštní část – zákonnost postupu soudního exekutora (především soulad s exekučním řádem, občanským soudním řádem, zákonem č. 119/2001 Sb., vyhl. č. 330/2001 Sb., vyhl. č. 37/1992 Sb., vyhl. č. 418/2001 Sb. a stavovskými předpisy), dodržování Kancelářského řádu EKČR (stavovský předpis č. EK07/2002) a plynulost a délka řízení ve vybraných skončených i neskončených spisech.

Kontroly jsou prováděny tak, aby co nejméně narušily běžný chod kontrolovaného úřadu.

Z obecné části kontroly a z kontroly jednotlivých spisů a zápisů jsou pořizovány na místě písemné protokoly, které jsou v případě nesrovnalostí doplňovány o vyjádření exekutora a kopie listin z příslušného spisu a jiných evidenčních pomůcek exekutora. Není-li exekutor schopen podat vyjádření na místě, je mu dána možnost učinit tak doatečně v určené lhůtě. Se závěry kontroly je exekutor rámcově seznámen již na místě. Po ukončení kontroly je pořizována dle údajů z protokolů závěrečná zpráva, která obsahuje výčet zjištění, navrhovaná opatření a doporučení. Exekutorovi je zaslána po schválení ministrem.

Z již provedených kontrol vyplynuly nedostatky typu vedení rejstříků a spisů v rozporu s kancelářským řádem, neuzavírání smluv o další činnosti při sepisování exekutorských zápisů, nepoučování účastníků řízení o právu vyjádřit se k osobě exekutora, vydávání vždy nového exekučního příkazu při změně plátce mzdy, doručování exekučního příkazu k prodeji movitých věcí před soupisem, nedoručování písemností do vlastních rukou tam, kde to příslušný předpis výslovně stanoví, určování chybného data právní moci exekučních příkazů, neodůvodňování příkazu k úhradě nákladů exekuce, chybný výpočet odměny z výtěžku dražby, chybějící náležitosti originálů exekutorských zápisů, neupouštění od provedení exekuce a nesnižování odměny v případě dobrovolné úhrady, vystavení vyrozumění o skončení exekuce před právní mocí usnesení o nařízení exekuce a příkazu k úhradě nákladů exekuce, nedodržení pětidenní lhůty oznámení termínu vyklizení, nedostatky v protokolaci, uvádění chybného poučení v rozhodnutích exekutora, atp.

Za další, dle posouzení MSp, závažná pochybení zjištěná při kontrolách typu průtahy v řízení, ukončování exekucí po vymození bez vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce, plošné inkasování plnění od poddlužníků pouze na základě pravomocného usnesení o nařízení exekuce, nikoli pravomocného exekučního příkazu, provádění exekuce po jejím pravomocném zastavení, provádění exekuce bez pověření soudem, provádění exekuce v době odkladu byla s příslušnými exekutory zahájena kárná řízení.

Jelikož MSp považuje preventivní funkci dohledu za primární, bude s výsledky kontrolní a stížnostní agendy seznamovat prostřednictvím Komory všechny soudní exekutory jednak v rámci ročních zpráv o činnosti oddělení státního dohledu a také průběžně v případech aktuálních problémů. Tím je sledováno nejen pozitivní působení státního dohledu na úroveň celého exekutorského stavu, ale rovněž otevřenost státního dohledu vůči samotným soudním exekutorům jako kontrolovaným subjektům.

Mgr. Ing. Jaroslava Tomešová
vedoucí oddělení státního dohledu – odbor dohledu
Ministerstva spravedlnosti ČR

Byl jsem u toho jako první ...

(postřehy z průběhu výběrového řízení)

... ale nevím, jestli na to mám být hrdý. Zejména v tomto olympijském období jakákoliv řeč o prvním umístění evokuje vítězné a nadřazené pocity, leč v tomto případě šlo o prvou účast v „ukradeném“ výběrovém řízení na obsazení volných a neobsazených exekutorských úřadů a tyhle pocity jsem opravdu neměl a dost jsem se vzpíral tomu, abych o tom ještě cokoliv na tomto místě publikoval. Nakonec jsem se nechal tou půvabnější částí naší mediální fronty přesvědčit, a tak tedy slyšte:

Výběrová komise byla ustavena úhlednými dekrety paní ministryně a sestávala z předsedy, jímž byl jmenován soudce Okresního soudu v Kladně Mgr. Podaný, a z řadových členů, jimiž se stali slovnutný advokát, bývalý ministr spravedlnosti, pan JUDr. Jiří Novák, paní JUDr. Průchová za vrchnostenský úřad (ministerstvo), moje maličkost za Exekutorskou komoru a paní JUDr. Antonie Zelená, státní zástupkyně z Plzně. Posledně jmenovaná se zúčastnila jako zástupkyně ostatních právnických profesí, protože původně nominovaní notáři účast odmítli se slušným, leč kategorickým a hrdým konstatováním, že jde o problematiku jim natolik vzdálenou, že se v ní nechtějí angažovat. Doufejme, že účast státní zástupkyně nebyla připomenutím, že se koná výběrové řízení na obsazení míst příštích jejich klientů – obviněných a obžalovaných. Dlužno podotknout, že všichni „neexekutorští“ členové byli nadáni velmi objektivním a realistickým pohledem na problematiku a velmi lidským přístupem k uchazečům, zkrátka – až na mne všichni velmi slušní lidé, s nimiž byla radost pracovat. Komise byla povolána k tomu, aby vybrala vhodné kandidáty pro obsazení dvou exekutorských úřadů v Praze 3, dvou ve Frýdku Místku a po jednom v okresech Tachov a Rokycany. Tady se snad opět sluší vrátit se k oné úvodní zmínce o zimní olympiádě. Výběrová komise totiž nikoho nevybírala, pouze bodovacím způsobem (jako v krasobruslení) vybírala uchazeče k postupu do druhého kola, které představuje klinické psychologické vyšetření a pak snad i do třetího kola (nebo finále), jímž snad

bude vydání a předání jmenovacího dekretu proti složení exekutorského slibu o svědomí, občanské cti, věrnosti, pokoře a úctě.

Ve dnech 1. až 3. února 2010 dostavilo se do budovy Ministerstva spravedlnosti ČR ve Vyšehradské 16 celkem 27 uchazečů (přihlášeno bylo ještě o něco víc) z řad advokátů, soudců a exekutorských kandidátů, kteří měli a chtěli prokázat, že si dobrodiní jmenování do exekutorského úřadu a všechny prebendy s tím spojené zaslouží. Že to myslí vážně, dala většina z nich najevo tím, že se pro jistotu přihlásili do všech šesti úřadů najednou. Ti nejuváživější však – což byli většinou exekutorští kandidáti – se hlásili do omezeného počtu a jistě tak činili proto, že dobře věděli, že je nečeká „sladký život exekutora“, ale tvrdá práce. Většinou tomu odpovídaly i jejich výsledky, a tak např. úplně nejlepším byl nejmenovaný exekutorský kandidát z EÚ Klatovy, který docílil 49 bodů z 50 možných. Mezi uchazeči však bylo i dost takových, kteří evidentně podlehli obecnému povědomí o bezpracnosti, bezbřehých pravomocích, „sladkých“ požitcích našeho stavu, o přetrvávajícím zlatokopectví apod. Zatímco s odbornými tématy (včetně problémů elektronické justice, datových schránek apod.) se vypořádávali dobře, byly jejich představy o logistickém a personálním zajištění a o každodenní činnosti jejich příštích úřadů směsicí naivity s hloupostí – někde více toho, jinde onoho.

Je jistě projevem široké demokracie a liberalismu, jestliže přístup k obsazení exekutorských funkcí není omezován jakkoli materiálně, tak, jak činila naše komora, když účast ve výběrovém řízení limitovala nevratným vstupním poplatkem. Nicméně v době, kdy ministerstvo pod pláštěm krize chce šetřit zejména cestou redukce našeho tarifu, by mohlo šetřit i zde a přiměřený přihlašovací poplatek vybírat. Do výběrového řízení by se pak snad přihlásili opravdu jen ti se skutečným a vážným zájmem a po střizlivém uvážení svých předpokladů a možností, při oné výběrové bodovací soutěži by se popsalo méně papírů (o každém zvlášť se sepisoval protokol a navíc i protokol souhrnný a další listiny) a nakonec by snad i náklady na psychologické vyšetření takto mohly být pokryty. Budíž však ke cti ministerských úředníků řečeno, že celé to třídní

zprávy z Komory

sezení zase až tak drahé (kromě oněch papírů, osvětlení, otopu a drobného občerstvení) nebylo – když i oběd v závodní jídelně si členové komise hradili ze svého (o dopravě a ubytování nemluvě). Ale vaří tam dobře uctivé poručení pánům kuchařům.

Že to není vůbec důležité? A že to nesouvisí? Neřekl bych – kdopak ví, který z těch zneuznaných adeptů jakožto na slovo vzatý odborník na exekuční právo, obsadí některou ze židlí např. v odboru dohledu ministerstva spravedlnosti a bude si pochutnávat na haluškách se zelím a uzeným, a přemýšlet u toho, jak těm exekutorům „zatopit“?

JUDr. Arnošt Hofman,
člen prezidia Exekutorské komory

IT komise Exekutorské komory zahájila svoji činnost

IT komise, která je novým poradním orgánem, zřízeným v lednu tohoto roku Prezidiem Exekutorské komory, zahájila svoji činnost na svém prvním zasedání dne 18. února 2010.

Úkolem IT komise bude zejména pomáhat hledat řešení aktuálních problémů v oblastech činností soudních exekutorů a Exekutorské komory souvisejících s využitím informačních technologií (IT). Příslušný okruh otázek a přípravu řešení budou mít na starosti určení členové komise, kde se pak podklady projednají a odsouhlasí se způsob řešení nebo návrh pro rozhodnutí orgánů komory.

Na prvním zasedání byla vytipována nejdůležitější témata, kterým se bude IT komise věnovat:

- elektronické součinnosti (banky, zdravotní pojišťovny, ČSSZ, ministerstvo dopravy, apod. – sjednocování formátů dotazů a odpovědí a zrychlení a zjednodušení vzájemné komunikace) – gestoři D. Koncz a H. Princová;
- elektronický spis a s tím související bezpečnostní politika (návrh zásad vedení elektronického spisu a bezpečnostní politiky související s provozem IT exekutorského úřadu) – gestor elektronického spisu J. Knapík, gestor pro bezpečnostní politiku J. Rajchert;
- formulář žádosti o pověření provedením exekuce (možnost vyšší automatizace zpracování a přenosu dat na soudy) - gestor P. Polanský;
- elektronické dražby (návrh na přípravu, případně úpravu portálu, který by reálně a bezpečně umožňoval rozběhnout tento moderní, ale zatím nedostatečně legislativně dořešený institut) – gestor R. Debnar;
- konverze podle zákona č. 300/2008 Sb. (spolupráce při řešení automatizace procesu konverzí pro exekutorské úřady) – gestor P. Tichý.

Velmi zajímavým námětem, který byl prodiskutován a který bude dále rozpracován, je možnost využití institutu zaslání usnesení o nařízení exekuce exekutorské komoře pro zřízení takové databáze těchto usnesení, prostřednictvím které by byla umožněna verifikace oprávnění k provedení exekuce pro ty institucionální subjekty, které odpovídají na lustrace exekutorů. To by přineslo jednak velkou úsporu práce na straně exekutorských úřadů a dotazovaných subjektů, a jednak by došlo k radikálnímu snížení objemu dnes mnohonásobně přenášených shodných dat směrem na všechny dotazované instituce.

Činnost IT komise bude směřována především tak, aby podpořovala a usnadňovala práci exekutorských úřadů v IT oblasti. Pro lepší poznání potřeb všech exekutorů bude jedním z prvních kroků i jejich zmapování formou dotazníku, který rozešleme na všechny exekutorské úřady – věříme, že se do diskuse valná většina z nich zapojí.

Dotazy, připomínky, náměty či návrhy řešení související s prací komise a IT problematikou je možné posílat na e-mailovou adresu tajemníka komise Mgr. Zbyňka Průši : [prusaz\(zavináč\)exekuceryc hle.cz](mailto:prusaz(zavináč)exekuceryc hle.cz).

Seznam členů komise : Mgr. David Koncz – soudní exekutor EÚ Cheb, člen prezidia EK ČR, předseda komise, Mgr. Petr Polanský – soudní exekutor EÚ Liberec, místopředseda komise, Roman Debnar – zaměstnanec EÚ Písek (JUDr. Pazderka), Mgr. Jan Knapík – exekutorský kandidát, EÚ Teplice (Mgr. Svoboda), Ing. Hana Princová – IT technik, EÚ Cheb (Mgr. Koncz), Mgr. Zbyněk Průša – exekutorský koncipient, EÚ Praha 3 (JUDr. Švecová), tajemník komise, Bc. Jiří Rajchert – zaměstnanec EÚ Brno-město (Mgr. Homola), Ing. Petr Tichý – zaměstnanec EÚ Přerov (JUDr. Vrána).

Mgr. Petr Polanský,
místopředseda IT komise

KOMORNÍ LISTY

březen 2010
druhé číslo
www.ekcr.cz/komorni-listy

Redakční rada
Mgr. David Hozman
Mgr. Vladimíra Medková
David Petr
Mgr. Erik Smola
Mgr. Pavel Tintěra
JUDr. Jana Tvrdková
Monika Zajícová

adresa redakce
Exekutorská komora České republiky
Komorní listy
Husova 8
602 00 Brno

tel. kontakt: 545 212 285
fax: 545 212 305
e-mailová adresa: redakce@exekutorskakomora.cz

sazba a tisk
PRINTECO s.r.o., Brno

zdarma
náklad 700 ks

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

I KDYŽ JE PRO MĚ SVOBODA DŮLEŽITÁ, NĚKDY SE RÁD SPOLEHNU NA SEHRANÝ TÝM

Kompetenční centrum pro svobodná povolání, které naleznete pouze v naší bance, upraví bankovní služby a jejich parametry přesně podle Vašich představ. Věnujte se naplno své profesi, my se budeme věnovat Vám... kompetencni.centrum@unicreditgroup.cz, tel.: 221 113 603-7, www.unicreditbank.cz

 UniCredit Bank

SOS centrum Diakonie - denní krizová služba

nabízí:

pomoc v obtížných a krizových situacích
internetové poradenství
psychologické poradenství
psychoterapii
sociálně právní poradenství
pastorační poradenství
program pro osoby s násilným chováním ve vztazích

krizové služby poskytujeme bezplatně
k návštěvě u nás nepotřebujete žádné doporučení
můžete se předem objednat, nebo můžete přijít přímo bez předchozího objednání

návštěvní hodiny:

v pracovní dny od 9 do 20 h

kontakt:

Belgická 22, Praha 2

Telefon: 222 521 912, 222 514 040, 728 047 416, 777 734 173

internetová linka důvěry: linka.duvery@diakoniecce.cz

www.soscentrum.cz